

PROVINCIE ■ UTRECHT

BELEIDSNOTA FLORA- EN FAUNAWET PROVINCIE UTRECHT 2014

VASTGESTELD DOOR PROVINCIALE STATEN OP
29 SEPTEMBER 2014

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Flora- en faunawet	6
1.2.1 Doelstelling	6
1.2.2 Bescherming van soorten	6
1.2.3 Afwijken van het beschermingsregime	6
1.2.4 Rolverdeling bestuursorganen	7
1.2.5 Faunabeheereenheid	8
1.3. Leeswijzer	8
2. INSTRUMENTARIUM	9
2.1 Inleiding	9
2.2 Taken en verantwoordelijkheden voor het faunabeheer	9
2.2.1 Faunabeheereenheid Utrecht, Faunabeheerplan en kerntaken en doelen.	10
2.2.2 Wildbeheereenheden	11
2.2.3 Faunafonds in transitiefase (art. 83 e.v)	12
2.2.4 Aanvragers op grond van artikel 68, lid 6 van de wet	13
2.3 Schadebestrijding	13
2.3.1 Vrijstelling (artikel 65)	14
2.3.2 Aanwijzing van personen (artikel 67)	15
2.3.3 Ontheffing (artikel 68)	16
3. FAUNABEHEER	17
3.1 Verjagen	17
3.2 Verjagen met ondersteunend afschot	17
3.3 Populatiebeheer ter voorkoming van schade	17
3.3.1 Rustgebieden	18
3.4 Gebiedsinrichting in relatie tot schadebeheer	19
3.5 Planmatig beheer	19
3.5.1 Hoefdieren	19
3.6 Exoten en verwilderde huisdieren	22
3.7 Valwild (verkeersslachtoffers).	23
3.8 Jacht, beheer en schadebestrijding in Natuurbeschermingswetgebieden	24
4. OVERIG	25
4.1. Kievitseieren (art. 60)	25
4.2. Zwanendrift	25
4.3. Beschermde leefomgeving (art. 19 e.v.)	26
4.4. Onderzoek en monitoren	27

5. JACHT	28
5.1 Openen van de jacht	28
5.2 Verhuur jachtrecht	28
5.3 Bijzondere weersomstandigheden	28
6. HANDHAVING	29
7. COMMUNICATIE	32
7.1 Voorlichting	32
7.2 Digitale gegevensverzameling	33
7.3 Rapportage	33
8. FINANCIËN	34
8.1 Faunafonds in transitiefase	34
8.2 Faunabeheereenheid Utrecht	35
8.3 Stichting Valwild Utrecht	36
8.4 Leges	36
Bijlage 1 Beleidsregels voor vrijstelling, ontheffing en aanwijzing	37
Bijlage 1.1 Beschermde inheemse soorten	38
Bijlage 1.2 Exoten	88
Bijlage 1.3 Verwilderde huisdieren	92
Bijlage 2 Verklarende woordenlijst	98
Bijlage 3 Draaiboek "Bijzondere weersomstandigheden"	99
Bijlage 4 Kaartje werkgebieden wildbeheereenheden	112
Bijlage 5 Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht	113
Bijlage 6 Kaart vestigings- en doortrekgebied Edelhert	120
Bijlage 7 Natuurbeschermingswet 1998 (beschermde gebieden)	121
Appendix Nota van beantwoording zienswijzen	122

Aan opgenomen wettelijke regelingen en kaartjes kunnen geen rechten worden ontleend.
Raadpleeg de website voor de meest actuele informatie(<http://www.provincie-utrecht.nl>).

1. INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet (hierna: de wet) in werking getreden. De wet regelt de bescherming van in het wild levende planten- en diersoorten. De wet regelt onder meer beheer, schadebestrijding, jacht, handel, bezit en andere menselijke activiteiten die een schadelijk effect kunnen hebben op beschermde planten- en diersoorten. De provincies hebben met de komst van de wet enkele taken en bevoegdheden gekregen. Provincies zijn bevoegd om uitzonderingen op de bescherming te maken door middel van het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen (o.a. ter voorkoming van landbouwschade, zie hierna).

De wet biedt de provincies de ruimte voor eigen beleid. Om uitvoering te geven aan deze taken en bevoegdheden is op 29 januari 2002 de notitie Implementatie Flora- en faunawet provincie Utrecht vastgesteld. Deze notitie is op 19 mei 2008 vervangen door de Beleidsnota Flora- en faunawet provincie Utrecht 2008.

Met het Natuurbeleid 2.0. (Provinciale Staten 4 november 2013) is besloten om onze nieuwe taken op grond van het Bestuursakkoord Natuur¹ (Provinciale Staten 12 december 2011), die worden verankerd in de nieuwe Wet Natuurbescherming (hierna: nieuwe wet), te implementeren en te integreren in het provinciale beleid zodra de inhoud van deze nieuwe wet vaststaat, tenzij daarop niet langer kan worden gewacht. De komst van deze nieuwe wet, die de Boswet, Natuurbeschermingswet en de wet gaat vervangen, zal niet eerder dan vanaf halverwege 2015 in werking treden. Nu de nieuwe wet langer op zich laat wachten dan voorzien is een tussentijdse herziening op onderdelen van de beleidsnota inclusief de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2004 en de beleidsregels voor vrijstelling, ontheffing en aanwijzing om inhoudelijke en juridische redenen noodzakelijk. Deze herziening is gebaseerd op de wet en loopt niet vooruit op de nieuwe wet, tenzij de praktijk vooruitloopt op de wetgever. Dit laatste is het geval met het Faunafonds.

De Beleidsnota edelhert, damhert en wild zwijn provincie Utrecht 2012 (Provinciale Staten 30 januari 2012), de resultaten van de evaluatie (Provinciale Staten 31 maart 2014) en de beleidsregels zijn ongewijzigd overgenomen in deze herziening.

¹ In 2011 en 2012 hebben Rijk en IPO afspraken gemaakt over de overdracht van verantwoordelijkheden voor het natuurbeleid en het landelijk gebied van Rijk naar provincies. Onderdeel hiervan is dat provincies verantwoordelijk zijn voor het realiseren van de herijkte EHS in 2021. Onder het Bestuursakkoord Natuur vallen het onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur d.d. 20 september 2011, de aanvullende afspraken d.d. 7 december 2011 en de uitvoeringsafspraken d.d. 8 februari 2012.

1.2 FLORA- EN FAUNAWET

1.2.1 DOELSTELLING

De doelstelling is de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten. De bescherming die de wet biedt beperkt zich hierbij niet alleen tot bedreigde of kwetsbare soorten, maar is een brede bescherming voor vrijwel alle inheemse soorten. Het uitgangspunt van de wet is 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn, wat zich vertaalt in een stelsel van verboden die er op gericht zijn dat in het wilde levende, inheemse, dieren en planten met rust worden gelaten. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken. Daarnaast stelt de wet dat ook dieren die geen direct nut opleveren voor de mens van onvervangbare waarde zijn, de wettelijke erkenning van de zogeheten intrinsieke waarde van het dier (opgenomen in de considerans van de wet).

1.2.2 BESCHERMING VAN SOORTEN

Onder de wet in hoofdstuk II zijn als beschermde soorten aangewezen:

- een aantal inheemse plantensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende soorten zoogdieren (m.u.v. Zwarte rat, Bruine rat en Huismuis);
- alle vogels die van nature voorkomen op het grondgebied van Europese Unie (m.u.v. de gedomesticeerde "vormen" van de Grauwe gans, Wilde eend, Kanarie en Rotsduif);
- alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën-, reptielen- en vissoorten (m.u.v. soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is);
- een aantal inheemse dier- en plantensoorten genoemd in de bijlagen bij het Besluit en de Regeling aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet. Daarnaast is een aantal uitheemse dier- en plantensoorten als beschermde soort aangewezen.

1.2.3 AFWIJKEN VAN HET BESCHERMINGSREGIME

Van het beschermingsregime kan, in het kader van een aantal in de wet omschreven belangen en onder voorwaarden worden afgeweken, door bijvoorbeeld het afgeven van een ontheffing of vrijstelling. Dit kan alleen als er geen andere bevredigende oplossing bestaat en indien er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. De belangen die in de wet worden omschreven zijn onder meer volksgezondheid, openbare veiligheid, veiligheid van het luchtverkeer, voorkoming van belangrijke schade aan landbouwgewassen en schade aan flora en fauna. In dat verband wordt over afschot gesproken. Daarnaast bepaalt de Minister in hoeverre de jacht is geopend op de als wildsoort aangemerkte soorten in bepaalde perioden. In dat verband wordt over jacht gesproken.

Het provinciale beleid is beperkt tot de taken en bevoegdheden die in de wet aan het college van Gedeputeerde Staten zijn toebedeeld. Onderwerpen die rechtstreeks in de wet geregeld zijn of bevoegdheden van anderen, maken geen onderdeel uit van het beleid (bijvoorbeeld beheer en schadebestrijding binnen de palen van een eendenkooi op basis van de artikelen 56 tot en met 59 van de wet en het afgeven van ontheffingen voor het houden van zwanen (zwanendrifiers)).

1.2.4 ROLVERDELING BESTUURSORGANEN

Bij de uitvoering van de wet spelen een tweetal bestuursorganen een belangrijke rol. In het decentralisatie-akkoord Natuur, een akkoord tussen het ministerie van Economische Zaken en de gezamenlijke provincies, is afgesproken dat het rijk verantwoordelijk is voor de hoofdlijnen van het natuurbeleid en dat de provincies dit beleid voor hun grondgebied uitwerken en uitvoeren. Voor de uitvoering van de wet heeft dit geleid tot een verdeling van taken en bevoegdheden.

Ministerie van Economische Zaken

Zo heeft de minister van Economische Zaken taken op het gebied van soortenbeleid en het ontheffingen- en handavingsbeleid op dat gebied. Hiertoe behoren onder andere onderzoeken of soorten in hun voortbestaan worden bedreigd en het besluiten op aanvragen om vrijstelling of ontheffing met betrekking tot ingrepen in beschermde plant- en diersoorten op grond van artikel 75 van de wet. Dit zijn situaties waarvoor de provincies niet bevoegd zijn. Een voorbeeld hiervan is ontheffingverlening in het kader van de uitvoering van ruimtelijke plannen waarbij inheemse planten of diersoorten worden verstoord. Daarnaast bepaalt de minister bij AMvB voor welke diersoorten, die landelijk veelvuldig schade veroorzaken, een vrijstelling geldt en voor welke diersoorten de provincies een vrijstelling kunnen verlenen (art 65). Ook kan de minister, bij ministeriele regeling, bepalen van welke diersoorten de provincies de stand kunnen laten beperken (art 67). Ook is de minister verantwoordelijk voor de uitoefening van de jacht. Daarnaast is per Ministeriële regeling vastgelegd in welke periode voor welke soort de jacht geopend is. Ten slotte het handhaven van de wet waarvoor de minister verantwoordelijk is.

De provincies

Provinciale Staten zijn bevoegd om voor de zogenaamde provinciale schadesoorten een vrijstelling te verlenen via provinciale verordening (artikel 65, lid 4).

Daarnaast heeft de wet vooral taken en bevoegdheden neergelegd bij Gedeputeerde Staten:

- Aanwijzen van beschermde leefomgeving (art. 19);
- Erkennen van een samenwerkingsverband van jachthouders als Faunabeheereenheid (art. 29);
- Goedkeuren van Faunabeheerplannen (art. 30);
- Sluiten van de jacht bij bijzondere weersomstandigheden (art. 46, lid 5);
- Erkennen van samenwerkingsverbanden van weidevogelbeschermers ten behoeve van het rapen van kievitseieren (art. 60);
- Verlenen aanwijzingen en ontheffingen in het kader van beheer en schadebestrijding (art. 67 en 68);
- Bekendmaking grenzen Wildbeheereenheden (artikel 65, lid 10);
- Ter inzage leggen verslag Faunabeheereenheid (art. 69);
- Ontheffing verlenen op het verbod van bijvoeren (art. 74a);
- Verschillende bevoegdheden m.b.t. Faunafonds i.s.m. minister (art. 84, 86, 87, 88);
- Goedkeuren begroting Faunafonds (art. 90);
- Verlenen bijdrage aan Faunafonds (art. 96) en
- Aanwijzen ambtenaren belast met het toezicht op naleving wet (art. 104).

Met de beleidsnota wordt hierna vooral invulling gegeven aan de taken en bevoegdheden van Gedeputeerde Staten. Het beleid is geënt op de specifieke regionale/provinciale omstandigheden. De wet biedt hiertoe de ruimte.

1.2.5 FAUNABEHEEREENHEID

Op grond van de artikelen 29 en 30 kunnen Gedeputeerde Staten samenwerkingsverbanden van jachthouders erkennen als faunabeheereenheden ten behoeve van het beheer van diersoorten of de bestrijding van schade aangericht door diersoorten. Op 16 oktober 2002 is de Stichting Faunabeheereenheid Utrecht opgericht en vervolgens door Gedeputeerde Staten erkend. Zie voor de taken verder onder paragraaf 2.2.1.

1.3. LEESWIJZER

De beleidsnota is als volgt opgebouwd. Na een beschrijving van de taken en bevoegdheden van de provincie in hoofdstuk 2, wordt de uitvoering van de wet beschreven in hoofdstuk 3 Faunabeheer. Hoofdstuk 4 en 5 behandelen de overige zaken die met de uitvoering van de Flora- en faunawet te maken hebben. In hoofdstuk 6 wordt de handhaving van de wet behandeld. Communicatie over de uitvoering van de wet en met de betrokken partijen wordt beschreven in hoofdstuk 7. Hoofdstuk 8 tenslotte gaat in op de financiën die voor de uitvoering van de wet benodigd zijn. Uitgezonderd de schaderegelingen verzorgt door Bij12, unit Faunafonds.

De bijlagen bevatten o.a. de beleidsregels per diersoort, de provinciale regelingen, de werkgebieden van de wildbeheereenheden en het draaiboek bijzondere weersomstandigheden. Als appendix zijn volledigheidshalve de commentaarnota en de reactie van Gedeputeerde Staten op schriftelijke vragen na de statencommissiebehandeling toegevoegd.

2. INSTRUMENTARIUM

2.1 INLEIDING

In de onderstaande paragrafen zal allereerst worden ingegaan op de rol van een aantal partijen die bij schadebestrijding betrokken zijn. Daarna wordt ingegaan op de verschillende instrumenten die de provincie tot haar beschikking heeft om toestemming te geven voor schadebestrijding.

2.2 TAKEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR HET FAUNABEHEER

De provincies zijn, op basis van de Flora- en faunawet, verantwoordelijk voor de besluitvorming inzake beheer en schadebestrijding waaronder de besluitvorming in het kader van de artikelen 67 en 68 van de wet. Provinciale Staten zijn daarnaast bevoegd om voor de zogenaamde provinciale schadesoorten een vrijstelling te verlenen (artikel 65, vierde lid, van de wet). Hierbij dient opgemerkt te worden dat, gelet op de uitgangspunten van de wet, het verlenen van toestemmingen voor beheer en schadebestrijding geen doel op zich is maar dat hierbij ook altijd rekening gehouden dient te worden met het voortbestaan van populaties en beschermen van de intrinsieke waarde van het individuele dier.

De uitvoering van het beheer en de schadebestrijding is in beginsel geen provinciale taak of verantwoordelijkheid. Het betreft een private taak welke de wetgever bij de grondgebruiker heeft neergelegd. De grondgebruikers hebben dus zelf een belangrijke verantwoordelijkheid als het gaat om het voorkomen van schade door diersoorten. Wel kan er soms sprake zijn van bepaalde overstijgende publieke belangen, bijvoorbeeld veiligheid, openbare orde of natuur waarbij de provincie meer verantwoordelijkheid op zich zal nemen.

De grondgebruikers kunnen zich verenigen in een Faunabeheereenheid om zo gezamenlijk tot een effectief planmatig faunabeheer te komen en zodoende hun belangen te behartigen. Een Faunabeheereenheid is geen uitvoeringsorganisatie van de provincie maar een privaat samenwerkingsverband.

Volgens artikel 29 van de Flora- en faunawet kunnen Gedeputeerde Staten een dergelijk samenwerkingsverband erkennen als Faunabeheereenheid ten behoeve van:

- a) het beheer van diersoorten of
- b) de bestrijding van schade aangericht door dieren.

De belangrijkste taak van een Faunabeheereenheid is het coördineren van het beheer en de schadebestrijding. Het voorstel hiertoe wordt in een Faunabeheerplan vastgelegd, welke vervolgens - na het horen van het Faunafonds- door Gedeputeerde Staten kan worden goedgekeurd (artikel 30 van de wet). Op basis van dit Faunabeheerplan kan de Faunabeheereenheid vervolgens bij de provincie ontheffingen aanvragen.

Het Faunabeheerplan is dus geen plan van de provincie. Het beleid van de provincie is neergelegd in deze beleidsnotitie.

Gelet op deze taakverdeling is ook de financiering van maatregelen in het kader van beheer en schadebestrijding in beginsel geen provinciale taak of verantwoordelijkheid. Dit neemt niet weg dat, mede vanuit een publiek belang, de provincie hier wel een bijdrage aan wil leveren. Wel achten Gedeputeerde Staten het vanzelfsprekend dat ook de partijen die de schade ondervinden financieel bijdragen aan het beheer en de schadebestrijding. Daarnaast zijn de provincies in het kader van de hierover gemaakte afspraken met het Rijk wel (financieel) verantwoordelijk voor het verlenen van tegemoetkomingen (dus geen vergoedingen) in de schade aangericht door beschermde inheemse diersoorten. Hier wordt elders in deze beleidsnotitie verder op ingegaan.

2.2.1 FAUNABEHEEREENHEID UTRECHT, FAUNABEHEERPLAN EN KERNTAKEN EN DOELEN

In de provincie Utrecht is op 16 oktober 2002 de (privaatrechtelijke) Stichting Faunabeheereenheid Utrecht (hierna: Faunabeheereenheid) opgericht, met daarin vertegenwoordigd de volgende organisaties: LTO Noord, Vereniging Natuurmonumenten, Stichting het Utrechts Landschap, Staatsbosbeheer, het Utrechts Particulier

Grondbezit en het Gewestelijk Utrechts Jacht- en Faunabedrijf. Het gebied van de Faunabeheereenheid Utrecht strekt zich uit over de gehele provincie Utrecht. Het college van Gedeputeerde Staten heeft op 14 januari 2003 de Stichting Faunabeheereenheid Utrecht erkend op basis van artikel 29 van de wet

De Faunabeheereenheid heeft een loketfunctie voor alle aanvragen op basis van art. 68, eerste lid, van de wet. Daarnaast is de Faunabeheereenheid een belangrijke spil in de communicatie met grondgebruikers, jacht-aktehouders en de provincie. Tevens kan zij machtigingen afgeven voor het gebruik van door Gedeputeerde Staten aan de Faunabeheereenheid verleende ontheffingen.

De Faunabeheereenheid stelt minimaal elke 5 jaar een Faunabeheerplan op. Dit plan dient te voldoen aan de eisen en voorwaarden die in de wet zijn genoemd. In het plan staat voor welke diersoorten de Faunabeheereenheid schadepreventie noodzakelijk acht en hoe zij duurzaam beheer in haar werkgebied wil vormgeven. Daarmee vormt het plan de onderbouwing van aanvragen om ontheffing. Artikel 68, vierde lid, van de wet stelt immers dat (met uitzondering van de situaties genoemd in het vijfde lid) ontheffingen alleen verleend kunnen worden aan een Faunabeheereenheid op basis van een Faunabeheerplan.

Gedeputeerde Staten toetsen het plan aan de eisen van de wet en haar eigen beleidsuitgangspunten. Uiteraard verdient het de voorkeur dat het in het Faunabeheerplan voorgestelde beheer voldoet aan de provinciale beleidsuitgangspunten om zodoende problemen bij de besluitvorming in het kader van de artikelen 67 en 68 van de wet te voorkomen. Om deze reden heeft de provincie ook geadviseerd in het kader van de totstandkoming van dit plan. Er kunnen echter verschillen blijven bestaan tussen het door de Faunabeheereenheid in haar plan gewenste en voorgestelde beheer en het provinciale beleid.

De verantwoording van de prestaties vindt nu nog plaats op basis van het jaarverslag met een grondslag in de wet en de exploitatiesubsidie. In het jaarverslag legt de Faunabeheereenheid verantwoording af over de wijze waarop van ontheffingen gebruik is gemaakt en over de verdere uitvoering van het Faunabeheerplan. Ons streven is om meer dan voorheen te gaan sturen op onze kerntaken en deze SMART te vertalen in provinciale doelen. Meetbare indicatoren gekoppeld aan de subsidiebeschikking. Op basis van deze meetbare indicatoren moeten de gevraagde prestaties kunnen worden afgerekend bij het vaststellen van de definitieve subsidie. De momenten van oplevering van de dan noodzakelijke producten zullen wij opnemen in de voorwaarden van de subsidiebeschikking.

2.2.2 WILDBEHEEREENHEDEN

Een wilbbeheereenheid is een rechtspersoonlijkheid bezittend samenwerkingsverband van jacht(akte)houders en anderen dat tot doel heeft te bevorderen dat jacht, beheer en schadebestrijding, al dan niet ter uitvoering van het door de Faunabeheereenheid opgestelde Faunabeheerplan, wordt uitgevoerd mede in samenwerking met en mede ten dienste van grondgebruikers of terreinbeheerders.

In de provincie zijn in het werkgebied van de Faunabeheereenheid 13 wilbbeheereenheden actief, die gezamenlijk zorgdragen voor het uitvoeren van het Faunabeheerplan. Ze spelen een belangrijke rol bij de uitvoering van het faunabeheer. Wilbbeheereenheden moeten hun werkgebieden vaststellen en aangeven op kaarten. Elk jaar op 1 januari zijn de kaarten door hen geactualiseerd en zullen deze zo nodig opnieuw worden vastgesteld.

Gedeputeerde Staten dienen de werkgebieden bekend te maken in hun provinciaal blad (artikel 65, lid 10). Zijn er wijzigingen ten opzichte van het jaar daarvoor dan maakt Gedeputeerde Staten de nieuwe werkgebieden direct na aanlevering van het bestand bekend.

De werkgebieden van de wilbbeheereenheden in de provincie zijn op kaart weergegeven en vervat in bijlage 4.

2.2.3 FAUNAFONDS IN TRANSITIEFASE (ART. 83 E.V)

Het Faunafonds is een zelfstandig bestuursorgaan, dat onder meer is belast met het toekennen en uitkeren van vergoedingen aan grondgebruikers voor geleden schade. In artikel 83 van de wet zijn de taken van het Faunafonds vastgelegd. De taken van het Faunafonds zijn:

- het verlenen van tegemoetkomingen in geleden gewasschade door grondgebruikers, aangericht door beschermde inheemse dieren.
- het bevorderen van maatregelen ter voorkoming en bestrijding van faunaschade;
- het adviseren van Gedeputeerde Staten over de goedkeuring van Faunabeheerplannen en ingekomen aanvragen voor ontheffing en vrijstellingen.

In de wet is ook een aantal bevoegdheden aangereikt voor de provincie, zoals het (mee)beslissen over de regels op grond waarvan het Faunafonds tegemoetkomingen in schade kan geven door dieren, het meebeslissen over benoeming van bestuursleden, het benoemen van een adviseur en het (mede)geven van

goedkeuring aan het bestuursreglement en de begroting van het Faunafonds.

Met het Bestuursakkoord Natuur zijn de provincies sinds 1 januari 2012 beleidsmatig en financieel verantwoordelijk voor het Faunafonds. De afspraken uit het akkoord lopen echter vooruit op de juridische grondslag voor deze nieuwe taken. In de transitieperiode tot de inwerkingtreding van de nieuwe wet moeten de provincies dus materiele sturing bereiken en tegelijkertijd in overeenstemming met de wet handelen. Met het bestuur van het Faunafonds zijn daarom afspraken gemaakt over de materiele sturing tijdens deze transitieperiode. Dit om bijvoorbeeld de provinciale ambities tot kostenbeperkingen op o.a. de uitvoeringskosten en kosten van de faunaschade niet in de weg te staan. Immers op basis van de wet is het bestuur van het Faunafonds nog steeds bevoegd en verantwoordelijk voor de doelmatige en rechtmatige besteding van de beschikbare middelen, waaronder het kunnen wijzigen van de beleidsregels en daarmee directe sturing geven aan de kosten van de faunaschade en het nemen van besluiten over de schadetoekenningen. Als alternatief op de afspraken kunnen provincies directe, maar meer tijdrovende sturing, via de Ministeriële Regeling ingevolge artikel 84 van de wet geven.

In IPO-verband hebben de provincies besloten om de beleidsmatige en financiële aansturing van de uitvoeringstaken van het Faunafonds, die voor alle provincies op gelijke wijze van belang zijn, centraal via de Bestuurlijke Adviescommissie Vitaal Platteland (BACVP) te laten verlopen. Wij steunen daarom het besluit tot het trekken van één lijn ten aanzien van de inhoud van de Beleidsregels tegemoetkomingen faunaschade van het Faunafonds. Voorkomen moet worden dat juridisch onhoudbare schadebesluiten ontstaan doordat provincies verschillende schadetarieven gaan hanteren voor dezelfde schade. Er is daarom weinig regionale beleidsvrijheid voor provincies. Dit specifieke beleid is daarom geen onderdeel van de herziening van deze beleidsnota. Zie voor nadere informatie <http://www.bij12.nl/bij12units/faunafonds/tegemoetkoming/>.

Sinds 1 januari 2014 zijn de uitvoeringstaken van het Faunafonds ondergebracht bij de gemeenschappelijk provinciale werkorganisatie BIJ12 (zie verder paragraaf 8). Vooruitlopend op de nieuwe wet zullen de provincies een voorstel doen om per ingang van 1 januari 2015 het Bestuur van het Faunafonds om te vormen naar een adviesgroep uit hun midden die hun visie kan leveren aan de BACVP over het verder vormgeven van het provinciale faunaschadebeleid (zie ook paragraaf 8).

2.2.4 AANVRAGERS OP GROND VAN ARTIKEL 68, LID 6 VAN DE WET

In de gevallen waarin het niet noodzakelijk of wenselijk is om een ontheffing aan de Faunabeheereenheid te verlenen, bestaat de mogelijkheid in artikel 68 om ontheffing te verlenen aan anderen. In de meeste gevallen betreft dit gemeenten die belangrijke schade ondervinden aan sportvelden of gelijksoortige terreinen.

2.3 SCHADEBESTRIJDING

Ten aanzien van de beschermde diersoorten gelden op grond van de wet verschillende verbodsbepalingen. De belangrijkste hiervan zijn:

Het verbod van de wet:

- deze dieren te doden, verwonden of vangen (art. 9);
- deze dieren opzettelijk te verontrusten (art. 10);
- om nesten en vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen of te verstoren (artikel 11);
- om eieren van deze soorten te zoeken, rapen of beschadigen (artikel 12);
- om de dieren, de nesten en de eieren te vervoeren of in bezit te hebben (artikel 13) en
- om gebruik te maken van bepaalde niet-selectieve vangmiddelen (artikel 15a).

De in de wet opgenomen verboden om beschermde diersoorten te doden of te verstoren zijn niet absoluut. Indien deze soorten een risico vormen voor de bij of krachtens de wet aangewezen belangen kan hiervoor een vrijstelling, 'aanwijzing' of ontheffing worden verleend.

Voor al deze instrumenten geldt (voor zover het beschermde diersoorten betreft) dat er geen afbreuk gedaan mag worden aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Ook mag er geen andere bevredigende oplossing bestaan. Dit laatste betekent dat er in beginsel geen geschikte, minder ingrijpende, methode mag bestaan om schade te voorkomen.

Hieronder zullen de instrumenten nader besproken worden.

2.3.1 VRIJSTELLING (ARTIKEL 65)

Op grond van artikel 65 kan er een vrijstelling worden verleend van de verboden van artikel 9, 10, 11 en 12 ten behoeve van het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren en schade aan de fauna. Voor het kunnen verlenen van een vrijstelling geldt als eis dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Ook mogen er geen andere bevredigende oplossingen bestaan. De vrijstelling betekent niet dat de soort te allen tijde bestreden mag worden. Er dient wel sprake te zijn van een schaderisico. Het moet dan gaan om dreigende schade binnen de grenzen van het werkgebied van een wildebeheereenheid waarin de gronden zijn gelegen. Er zijn twee soorten vrijstellingen:

Landelijke vrijstelling

Hierbij gaat het om soorten die in het gehele land schade aanrichten. Deze zijn aangewezen in Bijlage I bij het Besluit beheer en schadebestrijding dieren (hierna: het Besluit). Het betreft: Canadese gans, Houtduif, Zwarte kraai, Kauw, Konijn en Vos. Deze vrijstelling wordt verleend door de Minister. De betreffende soorten mogen worden bestreden met de middelen en conform de voorwaarden van het Besluit waarbij opgemerkt moet worden dat het gebruik van vangkooien en kastvallen bij beschermde vogels niet is toegestaan.

Provinciale vrijstelling

Deze heeft betrekking op soorten die in delen van het land belangrijke schade aanrichten. De soorten worden genoemd in bijlage II van het Besluit. Voor deze soorten kunnen Provinciale Staten bij verordening een vrijstelling verlenen.

Provinciale Staten hebben op 19 januari 2004 de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2004 vastgesteld, welke sinds 14 februari 2004 in werking is. Deze verordening zal gelijktijdig met de aanpassing van deze beleidsnota worden geactualiseerd.

Op grond van artikel 3 van de verordening kunnen Gedeputeerde Staten de bijlagen I en II wijzigen met betrekking tot de schadesoorten en daaraan nadere voorschriften en beperkingen verbinden.

Zoals hierboven aangegeven kan er slechts ten behoeve van een aantal belangen vrijstelling worden verleend van een beperkt aantal artikelen. Dit betekent bijvoorbeeld dat geen vrijstelling kan worden verleend ten behoeve van de openbare veiligheid of de veiligheid van het luchtverkeer. Ook kan er bijvoorbeeld geen vrijstelling worden gegeven van de artikelen 15a, 72, vijfde lid en 74. Indien dergelijke maatregelen noodzakelijk zijn zal hiervoor alsnog een toestemming als bedoeld in artikel 67 of 68 van de wet noodzakelijk zijn. Dit geldt zowel voor de landelijke als voor de provinciale vrijstelling.

2.3.2 AANWIJZING VAN PERSONEN (ARTIKEL 67)

Op grond van artikel 67, eerste lid, van de wet kunnen Gedeputeerde Staten zelf (categorieën) van personen aanwijzen om de stand van bepaalde soorten te beperken. De aanwijzing kan plaatsvinden in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid, de veiligheid van het luchtverkeer, ter voorkoming van landbouwschade of van schade aan flora en fauna.

Gedeputeerde Staten kunnen alleen een aanwijzing geven voor soorten die zijn genoemd in bijlage II van de Regeling beheer en schadebestrijding dieren. Met de aanwijzing kan tevens geregeld worden dat de aangewezen personen toegang hebben tot bepaalde gronden, zonder dat de grondgebruiker daarvoor toestemming heeft verleend.

Artikel 67 heeft in tegenstelling tot de artikelen 65 en 68 ook betrekking op niet-beschermde soorten. Voor deze soorten kan geen ontheffing op grond van artikel 68 worden verleend. De eis van een gunstige staat van instandhouding is niet van toepassing op niet-beschermde soorten.

Het besluit kan betrekking hebben op de verboden uit de artikelen, 9, 11, 12, 50, 51, 53, 72, vijfde lid en 74. Dit betekent dat er, bijvoorbeeld, geen vrijstelling kan worden gegeven van artikel 15a (gebruik vangkooien). In artikel 67, tweede lid, onder a, wordt verder bepaald dat voor wat betreft de beschermde vogelsoorten niet mag worden afgeweken van het bepaalde bij of krachtens artikel 72, vijfde lid.

Gelet op het feit dat de oorspronkelijke aanwijzing (Besluit van Gedeputeerde Staten van 28 juni 2005, tot aanwijzing van personen die de stand van diersoorten kunnen beperken) regelmatig is gewijzigd en dat er naast dit besluit nog een aantal andere besluiten op basis van artikel 67 zijn genomen is er, om onduidelijkheden te voorkomen, voor gekozen de aanwijzing niet meer als bijlage in deze nota op te nemen.

2.3.3 ONTHEFFING (ARTIKEL 68)

Indien er geen vrijstelling kan worden verleend kunnen Gedeputeerde Staten ten behoeve van de in dit artikel genoemde belangen voor beschermde inheemse diersoorten een ontheffing verlenen van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 9 t/m 18, 53, eerste lid, onderdelen c en d, 72, vijfde lid en 74 van de wet.

Een ontheffing wordt in principe alleen verleend aan de Faunabeheereenheid op basis van een goedgekeurd Faunabeheerplan. Een ontheffing kan ook aan anderen dan een Faunabeheereenheid worden verleend indien:

1. de noodzaak ontbreekt voor een Faunabeheerplan gelet op de soort dan wel de aard of omvang van de te verrichten handelingen;
2. de noodzaak ontbreekt dat de te verrichten handelingen worden verricht door tussenkomst van een Faunabeheereenheid of
3. het gebied waar de handelingen worden verricht niet is gelegen in een gebied waarover zich de zorg van een Faunabeheereenheid uitstrekt (artikel 68, lid 4).

Het ontheffingenbeleid verschilt per diersoort en soms zelfs per populatie van eenzelfde diersoort. Het ontheffingenbeleid per soort is weergegeven in bijlage 3. Ontheffingen worden alleen verleend als dat in overeenstemming is met de in bijlage 3 weergegeven beleidsregels.

Ten aanzien van het vereiste van de preventieve middelen is een minimum van twee preventieve middelen het uitgangspunt. Het kan echter voorkomen dat hiervan wordt afgeweken (bijvoorbeeld Konijnen op sportvelden). Deze afwijking zal dan nader worden gemotiveerd in de te verlenen ontheffing.

Welke middelen worden ingezet is een vrije keus, gerelateerd aan het gewas en de bedrijfsactiviteiten, mits ze in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds staan opgenomen of door het Faunafonds als (alternatief) middel worden erkend.

Gedeputeerde Staten bekijken voor soorten of situaties waarvoor geen beleid is geformuleerd per geval of en onder welke voorwaarden ontheffing kan worden verleend.

3. FAUNABEHEER

3.1 VERJAGEN

Voor het verjagen van beschermde soorten die veelvuldig in het gehele land belangrijke schade veroorzaken bestaat een landelijke vrijstelling. Voor het verjagen van beschermde soorten die in de provincie Utrecht veelvuldig schade veroorzaken bestaat een provinciale vrijstelling (bijlage 5).

Beschermde soorten waarvoor geen landelijke of provinciale vrijstelling voor verjaging bestaat mogen uitsluitend verjaagd worden indien er een door Gedeputeerde Staten een aanwijzing of ontheffing voor is afgegeven. Voor het verjagen van beschermde diersoorten bij gewasschade zijn verschillende methodieken beschikbaar, waarbij de effectiviteit afhankelijk is van het gewas en de bedrijfssituatie. De Handreiking Faunaschade van het Faunafonds geeft een overzicht van verjaagmethodieken.

3.2 VERJAGEN MET ONDERSTEUNEND AFSCHOT

In sommige gevallen is het aanvullend doden van enkele dieren effectief als middel ter ondersteuning van verjaagacties. Voor de volgende beschermde soorten geldt een vrijstelling in het gehele land voor het doden met als doel het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren: Canadese gans, Houtduif, Konijn, Zwarte kraai, Kauw en Vos. Afschot ter ondersteuning van verjaging van overwinterende ganzen is geregeld in een vrijstelling (bijlage 5). Ondersteunend afschot bij verjaging van de overige beschermde diersoorten kan uitsluitend plaatsvinden op basis van een provinciale ontheffing of aanwijzing.

3.3 POPULATIEBEHEER TER VOORKOMING VAN SCHADE

De overzomerende Grauwe gans en Brandgans hebben in de provincie Utrecht een aanzienlijke populatiegroei doorgemaakt. Samenhangend daarmee is de schade die veroorzaakt wordt door deze ganzen gedurende het zomerhalfjaar enorm toegenomen. In 1999 traden in Utrecht voor het eerst substantiële problemen met betrekking tot landbouwschade door overzomerende ganzen op. Sindsdien is de schade veroorzaakt door Grauwe ganzen in het zomerhalfjaar verder toegenomen.

Schade door met name overzomerende ganzen treedt in vrijwel het hele land op. Om die reden is er op landelijk niveau gewerkt aan een breed gedragen oplossing van het ganzenprobleem. Op 6 december 2012 werd het Akkoord uitvoering ganzenbeleid 2013-2017 gesloten tussen het Interprovinciaal Overleg en de

Ganzen ⁷². Belangrijkste pijlers van dit akkoord waren: een intensieve aanpak in de periode 1 maart tot 1 november om de populaties van jaarrond verblijvende ganzen te reduceren en rust in de periode 1 november tot 1 maart om de ganzen uit de trekkende populatie zo veel mogelijk te ontzien.

Op 26 februari 2013 is ter uitvoering van het Akkoord het Projectteam ganzenbeheer Utrecht opgericht als schakel tussen uitvoering en beleid. In dit team zijn naast de (voormalige) Ganzen 7 partijen ook de KNJV en de provincie vertegenwoordigd. Op 2 december 2013 is het ganzenakkoord ontbonden omdat op enkele details geen overeenstemming kon worden bereikt.

De partijen in het Projectteam ganzenbeheer Utrecht hebben besloten de samenwerking voort te zetten en de gekozen lijn van het ganzenakkoord verder uit te werken. Deze uitwerking is onderdeel geworden van het Faunabeheerplan Utrecht 2014 – 2019. De nieuwe beleidsnota voorziet er in om de uitvoering van dit in het Projectteam ganzenbeheer Utrecht overeengekomen ganzenbeheer zo veel mogelijk beleidsmatig te verankeren en door wijziging van de beleidsregels en verordening uitvoerbaar te maken. Op 20 juni 2014 liet de Vogelbescherming weten uit het Projectteam ganzenbeheer Utrecht te stappen.

In de provincie Utrecht wordt door middel van reductie van de broedpopulatie Grauwe ganzen de schade-omvang teruggebracht tot het schadeniveau van 2005. Dat houdt een reductie in en vervolgens het stabiliseren van de broedpopulatie Grauwe ganzen tot een voorjaarsstand van 4000 exemplaren. Voor de Brandgans is het streven om de schadeomvang terug te brengen tot het niveau van 2011. Dat houdt een reductie en vervolgens stabiliseren van de broedpopulatie Brandganzen tot een voorjaarsstand van 3000 exemplaren. Het streven is om de doelstand van Grauwe gans en Brandgans in 2017 te bereiken. Daartoe zijn verschillende methoden toepasbaar. Zo zal het mogelijk zijn om bepaalde lokmiddelen te benutten bij populatiereductie van Grauwe gans en Brandgans en zal populatiereductie van deze soorten ook toegestaan worden op zon- en feestdagen. In het Faunabeheerplan 2014-2019 wordt beschreven op welke wijze deze doelstelling gerealiseerd wordt.

Gedurende het winterhalfjaar (1 november tot 1 maart van het erop volgende jaar) wordt de zomerpopulatie ganzen in belangrijke mate aangevuld met ganzen uit de trekkende populatie. Tijdens deze periode is verjaging met ondersteunend afschot uitsluitend mogelijk op kwetsbare gewassen gelegen buiten de aan te wijzen rustgebieden. Uitzondering op de winterrust is de mogelijkheid om koppelvormende Grauwe ganzen en Brandganzen te doden.

3.3.1 RUSTGEBIEDEN

Onderdeel van het ganzenbeleid is het aanwijzen van rustgebieden voor overwinterende trekganzen. Deze aanwijzing vindt plaats door Gedeputeerde Staten via een wijziging van bijlage I van de Verordening schadebestrijding dieren. Met het vaststellen van de nieuwe verordening vervallen de huidige foerageergebieden. In het Projectteam ganzenbeheer Utrecht worden voorstellen voorbereid voor de aanwijzing van de rustgebieden. De overeengekomen systematiek in de Bestuurlijke Adviescommissie Vitaal Platteland voor tegemoetkomingen in de schade van ganzen binnen rustgebieden zal door het Faunafonds halverwege 2014 worden uitgewerkt. Rustgebieden worden ruimtelijk begrensd ten behoeve van volledige winterrust voor trekganzen voor een bepaalde periode. Deze periode begint in heel Nederland op 1 november. Deze periode eindigt in principe op 1 april. Indien een rustgebied voor Brandganzen wordt aangewezen dan dient de rustperiode pas te eindigen op 15 mei. In die gevallen is binnen dat gebied de rustperiode voor alle ganzen verlengd.

² De Ganzen-7 zijn De12Landschappen, de Federatie Particulier Grondbezit (FPG), de Landbouw- en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO), Natuurmonumenten, Stichting Agrarisch en Particulier Natuur- en Landschapsbeheer Nederland, Staatsbosbeheer en Vogelbescherming Nederland

3.4 GEBIEDSINRICHTING IN RELATIE TOT SCHADEBEHEER

Inrichting van gebieden en beheer van de begroeiing kan invloed hebben op de aanwezigheid van schadeveroorzakende factoren. Indien de broedplekken van ganzen van graslanden gescheiden zijn door dicht struweel, dan zal de schade veroorzaakt door ganzenfamilies beperkt zijn, omdat de jonge ganzen en later de ruiende ganzen die graslanden niet gemakkelijk kunnen bereiken. In bijzondere gevallen kan dat zelfs beperking van de populatieomvang met zich meebrengen omdat het beschikbare voedsel de beperkende factor is.

Ook kan de aanwezigheid van bijvoorbeeld roofdieren van invloed zijn op schadedreiging. Vossen blijken in sommige delen van Nederland een regulerende invloed te hebben op Grauwe ganzenpopulaties. Dat is vooral het geval waar Vossen de ganzennesten gemakkelijk kunnen bereiken. Voor de Grauwe ganzen zijn dan vrijwel alleen de voor Vossen slecht bereikbare plekken interessant. De beschikbare nestgelegenheid is dan de beperkende factor. Doordat de vos op de landelijke vrijstelling staat is er voor de provincie geen maatwerk mogelijk om de ganzen door de vos te laten reguleren. Over de invloed van de inrichting en het vegetatiebeheer en over de invloed van predatoren is nog onvoldoende kennis beschikbaar om daar uniform bruikbare voorstellen voor te maken. Waar zich echter mogelijkheden voordoen om bij inrichting en beheer rekening te houden met mogelijke schadedreiging kan ervaring opgedaan worden.

3.5 PLANMATIG BEHEER

In de provincie Utrecht wordt voor een aantal soorten of groepen van soorten planmatig beheer uitgevoerd. Hieronder zal worden ingegaan op het beheer van grote hoefdieren. Wellicht dat ook met betrekking tot andere soorten ingrijpen in de populatieomvang noodzakelijk zal zijn om schade te bestrijden of te voorkomen. Uiteraard is daarvoor een goede onderbouwing essentieel.

3.5.1 HOEFDIEREN

In de provincie Utrecht bestaat ruime ervaring met de beleidsvorming en het beheer rondom vrij levende populaties Reeën. In tegenstelling hiermee is het beleid ten aanzien van de overige hoefdieren nog afwachtend. In het coalitieakkoord 2011-2015 is aangekondigd dat wanneer er nieuwe diersoorten die schade kunnen veroorzaken naar de provincie komen, er nieuw beleid ontwikkeld wordt. Inmiddels is het mogelijk dat Edelhert, Damhert en Wild zwijn de provincie Utrecht op een natuurlijke manier bereiken. In de beleidsnota was over deze soorten alleen geregeld dat, indien deze soorten via te realiseren verbindingzones de provincie Utrecht bereiken, bij noodzaak ontheffing verleend kan worden en dat deze gelegen kan zijn in het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen en bossen, in het belang van de openbare veiligheid (verkeer) of in het kader van populatiebeheer. Vanwege de hogere kansen van natuurlijke migratie is in 2012 het beleid ten aanzien van deze soorten uitgewerkt, waarbij de belangen zijn gewogen van enerzijds de wpositieve bijdrage die deze soorten leveren aan de biodiversiteit, maar anderzijds de risico's die deze soorten door hun aanwezigheid kunnen vormen voor onder meer de bosbouw, gewassen en voor de verkeersveiligheid.

Ree

Uit cijfers van de Stichting Valwild Utrecht komt naar voren dat het aantal aanrijdingen met Reeën tot enkele jaren geleden jaarlijks toe lijkt te nemen. Om inzage te krijgen in de achterliggende factoren en problematiek en zodoende in staat te zijn maatregelen te treffen die dat aantal aanrijdingen zou laten kunnen afnemen is onderzoek³ gedaan. Met het onderzoek kunnen plekken worden aangewezen waar verhoudingsgewijs vaker aanrijdingen plaatsvinden dan elders op de weg (hotspots). Het onderzoek doet aanbevelingen om het aantal aanrijdingen terug te dringen.

Het planmatige en gecoördineerde beheer van Reeën is vastgelegd in het Reeënbeheerplan 2005 van de Faunabeheereenheid. Het reguleren van de populatieomvang van Reeën wordt als belang genoemd in artikel 4 van het Besluit Beheer en Schadebestrijding. In dit artikel staat vermeld dat ontheffing alleen kan worden verleend als de aanleiding is gelegen in de schadehistorie ter plaatse en van het omringende gebied of in de maximale populatieomvang in relatie tot de draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden (art.4, lid 1, onderdeel e, van het Besluit Beheer en Schadebestrijding). Ter voorbereiding op het nieuwe Fauna-beheerplan is het plan uit 2005 in 2012 geëvalueerd⁴.

De provincie Utrecht kiest voor een meer flexibel planmatig en gecoördineerd Reeënbeheer. Een Reeënbeheer dat meer dan voorheen gericht is op het oplossen van problemen en waar mogelijk het voorkomen daarvan. Beheer waarbij met jaarlijkse werkplannen op basis van een knelpuntanalyse gericht in een gebied of op een locatie wordt ingegrepen. Maatwerk ter voorkoming van ernstige problemen in het kader van de verkeersveiligheid en belangrijke schade aan land- en bosbouw. De Faunabeheereenheid organiseert en coördineert dit beheer en geeft aan betrokken partijen aan welke onderdelen deze jaarlijkse werkplannen minimaal moeten bevatten. Mede in dat verband is het onze ambitie om in de nieuwe beheerplanperiode door een gerichte aanpak van de hotspots het aantal aanrijdingen met Reeën omlaag te brengen, bij voorkeur door verkeers- en wegmaatregelen al dan niet in combinatie met faunabeheer. Deze ambities zijn uitgewerkt in het Faunabeheerplan Utrecht 2014-2019.

Edelhert

Het Edelhert kan een positieve bijdrage leveren aan de biodiversiteit in de provincie Utrecht en verhoogt de belevingswaarde. Hoewel dat ook geldt voor het Damhert wordt de voorkeur gegeven aan het Edelhert omdat voor deze soort de risico's ten aanzien van het beheer van de populatie en de daarmee samenhangende schade en de verkeersveiligheid geringer zijn. Bovendien was het Edelhert doelsoort voor de verbindingzone Veluwe - Gelderse Vallei. Robuuste verbindingen zijn, in het kader van het Bestuursakkoord tussen rijk en provincies, geen rijkstaak meer, maar er is in het verleden al wel met betrokkenen gecommuniceerd over de mogelijke komst van Edelherten. Daarom wordt er voor gekozen om natuurlijke kolonisatie door Edelherten mogelijk te maken en waar nodig bij te sturen. Afgezien van incidentele meldingen van mogelijk uit gevangenschap afkomstige dieren kom het Edelhert nog niet voor in de provincie Utrecht en zal via de Gelderse Vallei of via de Nederrijn-oever de Utrechtse Heuvelrug bereiken. Het is op dit moment niet bekend waar en wanneer in de Gelderse Vallei of wanneer er via de Nederrijn de eerste Edelherten gaan verschijnen. Voor de provincie Utrecht is het verschijnen en vervolgens vestigen van Edelherten een nieuw verschijnsel waarmee ervaring opgedaan moet worden. Vooralsnog wordt alleen de Utrechtse Heuvelrug en de hieraan grenzende uiterwaarden beschouwd al potentieel vestigingsgebied voor het Edelhert. De Gelderse Vallei wordt beschouwd als doortrekgebied. Zie bijlage 6 (kaart vestigingsgebied en doortrekgebied Edelhert). Indien er Edelherten op natuurlijke wijze in deze gebieden verschijnen, zullen ze gevolgd worden en zal door middel van flankerende beleid knelpunten weggenomen worden.

3 Onderzoeksrapport 2011: Pas op: Overstekend Wild!, Aanrijdingen met reeën in Utrecht"

4 Faunabeheereenheid: "Evaluatie van het reeënbeheer in de provincie Utrecht, Periode 2006-2011".

Op basis van een Edelhertenbeheerplan en op basis hiervan jaarlijks op te stellen uitvoeringsplannen, zal de omvang van de populatie beperkt worden waarbij een lage stand en geringe populatiedichtheid uitgangspunt zijn. Voor het vestigingsgebied geldt als richtgetal een dichtheid van 2 Edelherten per 100 ha en voor het doortrekgebied een dichtheid van 1 Edelhert per 100ha. Het gaat hier om richtgetallen omdat het sterk afhankelijk van de plaatselijke situatie is welke aantallen daarbij mogelijk zijn. Niet uitgesloten wordt dat in het vestigingsgebied lokaal een zeer lage stand zal worden nagestreefd en op andere plaatsen een hogere stand. Een lage stand van Edelherten is goed voor de biodiversiteit en beperkt gewasschade en risico's voor de verkeersveiligheid. De populatiedichtheid wordt afgestemd op maatschappelijk draagvlak en gebiedseigenenschappen. De maximale voorjaarsstand van het Edelhert in de provincie Utrecht is gesteld op 150 dieren. Het op bepaalde plaatsen zichtbaar zijn van Edelherten draagt bij aan de belevingswaarde, terwijl op andere plaatsen de dieren zo veel mogelijk met rust gelaten dienen te worden.

Er komt geen regeling voor schadevergoeding vooraf. Tegemoetkoming in de schade door het Faunafonds zal achteraf plaatsvinden zoals dat ook gebeurt bij schade die door andere beschermde diersoorten wordt veroorzaakt. Bij gewasschade door Edelherten wordt daarbij, indien voldaan is aan de eisen van het Faunafonds, ook het eigen risico vergoed. Dat zal gebeuren door het Faunafonds en achteraf verrekend met de provincie. Populatie-ontwikkeling en ruimtelijke spreiding als mede schade worden door middel van monitoring gevolgd.

Er zal op korte termijn een draaiboek opgesteld worden waarin aangegeven staat welke stappen er genomen moeten worden indien de eerste Edelherten de provincie bereiken. Daarbij dienen aspecten van verkeersveiligheid en gewasschade gewogen te worden in relatie tot omvang van de groep Edelherten en dienen afspraken gemaakt te worden over beheer en schadebestrijding. Bovendien zal bezien moet worden op welke wijze de aanwezigheid van ziekte-overdragers in de Edelhertenpopulatie gemonitord kan worden. Ook zullen afspraken gemaakt moeten worden over monitoring om een evaluatie na enkele jaren mogelijk te maken. De evaluatie zal gebruikt worden om te oordelen of voortzetting, al of niet in aangepaste vorm, zinvol is. Er dient niet uitgesloten te worden dat de uitkomst van de evaluatie aanleiding is om te besluiten dat Edelherten in de Utrechtse situatie niet verenigbaar zijn met de activiteiten die er plaatsvinden.

Buiten de potentiële leefgebieden (Gelderse Vallei, Utrechtse Heuvelrug en aangrenzende uiterwaarden) zal een nul-stand nagestreefd worden.

Damhert

Damherten leven al als vrij levende groep in de provincie Utrecht. Indien deze groep uitgroeit tot een levensvatbare populatie dan zal dat als gevolg hebben dat er minder ruimte zal zijn voor het Edelhert. Damherten en Edelherten hebben een vergelijkbaar voedselspectrum. Uit eerdere studies is gebleken dat er in het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug net genoeg ruimte is voor een levensvatbare populatie Edelherten. Indien de overige delen van de Heuvelrug ook betrokken worden kan de extra ruimte benut worden voor een robuustere populatie edelherten in plaats van de marges opzoeken en voor zowel Damhert en Edelhert populaties te verkrijgen die qua omvang niet optimaal zijn. Bovendien zijn de risico's ten aanzien van het beheer en de verkeersveiligheid bij damherten groter dan bij Edelherten.

Voor het Damhert zal het beleid er op gericht zijn om te voorkomen dat er in de provincie Utrecht vrij levende groepen Damherten zullen zijn. Voor de gunstige staat van instandhouding van het Damhert op de Veluwe heeft afschot van naar de provincie Utrecht uitzwermende dieren geen gevolgen. De soort wordt in Nederland niet bedreigd. Uitsluitend in het gebied Plantage Willem III / Remmerdense Heide zal ruimte geboden worden voor een beheersbare groep Damherten.

Wild zwijn

Indien het Wild zwijn de provincie Utrecht al bereikt dan is het via de Gelderse Vallei. De kans is gering omdat voor wilde zwijnen ook in de aan de provincie Utrecht grenzende delen van Gelderland geen Wilde zwijnen getolereerd worden. In de Gelderse Vallei bestaat geen draagvlak voor Wilde zwijnen, vanwege veterinaire risico's en gewasschade. Het Faunafonds verlangt als preventieve maatregel voor Wilde zwijnen dat er stroomdraden en akoestische middelen ingezet worden. Dit brengt voor de grondgebruiker aanzienlijke kosten met zich mee. Voor het Wild zwijn zal het beleid er op gericht zijn om te voorkomen dat er in de provincie Utrecht vrij levende groepen Wilde zwijnen zullen komen. Voor de gunstige staat van instandhouding van het Wilde zwijn op de Veluwe heeft afschot van naar de provincie Utrecht uitzwermende dieren geen gevolgen. De soort wordt in Nederland niet bedreigd.

3.6 EXOTEN EN VERWILDERDE HUISDIEREN

Exoten

Als gevolg van menselijk handelen worden in Nederland steeds vaker soorten waargenomen waarvan het onwaarschijnlijk geacht wordt dat ze Nederland op eigen kracht zouden bereiken. Dergelijke soorten worden exoten genoemd. In de meeste gevallen veroorzaken deze soorten geen probleem. Bijvoorbeeld omdat vestiging uitblijft of omdat de populatie beperkt blijft. In enkele gevallen groeit de populatie van exoten echter zo explosief dat ze schadelijk kunnen zijn voor ecosystemen of belangrijke schade aan gewassen kunnen veroorzaken. Dergelijke exoten worden aangeduid als invasieve exoten.

Invasieve exoten die zich al in ruime mate gevestigd hebben worden beheerd om de schade zo veel mogelijk te beperken. In de provincie Utrecht zijn dat vooral de Muskusrat en de Beverrat die een gevaar vormen voor de veiligheid vanwege de schade aan waterkeringen. Daarnaast veroorzaakt de sterk groeiende Nijlganzenpopulatie schade aan gewassen. Invasieve exoten die nog slechts in geringe aantallen voorkomen, kunnen in veel gevallen nog geëlimineerd worden. In de provincie Utrecht geldt dat bijvoorbeeld voor de Rosse stekelstaart.

Exoten zijn in beginsel niet beschermd. Op basis van de wet zijn uitsluitend inheemse soorten als beschermde soort aangemerkt. Wel bevat de wet bepaalde eisen met betrekking tot deze soorten. Zo kunnen Gedeputeerde Staten alleen bestrijding toestaan indien er sprake is van de belangen genoemd in artikel 67 van de wet. Ook mag er geen andere bevredigende oplossing bestaan en dienen Gedeputeerde Staten schriftelijk het gebruik van de middelen voor het vangen en doden toe te staan.

Nu het geen beschermde diersoorten betreft kan hiervoor geen vrijstelling of ontheffing worden verleend. Schadebestrijding is slechts mogelijk op basis van een aanwijzing als bedoeld in artikel 67 van de wet. De exoten die op basis van dit artikel mogen worden bestreden zijn genoemd in bijlage I van de Regeling beheer en schadebestrijding dieren. Hierop zijn slechts een beperkt aantal soorten opgenomen. Een soort als Halsbandparkiet staat niet op deze lijst waardoor Gedeputeerde Staten voor deze soort geen aanwijzing kan doen.

In sommige gevallen is het noodzakelijk om op een planmatige manier de problematiek aan te pakken. Daarbij kan het belangrijk zijn dat de personen die deze soorten willen bestrijden toegang hebben tot bepaalde gronden, zonder dat de grondgebruiker daarvoor toestemming heeft verleend. Daarom heeft de provincie Utrecht de Muskusrattenbestrijders, in dienst bij een bestuur van een Waterschap of Hoogheemraadschap, aangewezen als categorie van personen die de stand van Muskusratten en Beverratten mogen beperken.

Voor de Nijlgans en Rosse stekelstaart zijn alle jachtaktehouders aangewezen als categorie van personen die de stand van de deze soorten in de provincie Utrecht mogen beperken. Zij dienen wel te beschikken over een toestemming van de betreffende grondgebruiker.

In de provincie Utrecht komen nog andere exoten voor, zoals de Halsbandparkiet, Amerikaanse nerts, Wasbeer en Wasbeerhond. De populatieomvang van deze soorten is gering waardoor een planmatige aanpak nog niet aan de orde is. Wel is het van belang om de groei van de populatie van exoten die mogelijk in de wet genoemde belangen frustreren, goed te volgen. Deze exoten zullen dus onderdeel moeten uitmaken van onderzoek en monitoring (zie paragraaf 4.4).

Verwilderde huisdieren

Verwilderde gedomesticeerde dieren worden vaak samen genoemd met exoten. Het is echter een aparte categorie van dieren die vaak schade veroorzaken of dreigen te veroorzaken. Het gaat om verwilderde Postduif, verwilderde Kat en Soepgans (verwilderde Boerengans). Verwilderde gedomesticeerde dieren zijn niet beschermd. Op basis van de wet zijn uitsluitend inheemse soorten als beschermde soort aangemerkt en niet hun gedomesticeerde vormen. Zo is de Rotsduif beschermd, maar de daarvan afstammende Postduif niet.

Nu het geen beschermde dieren betreft kan er geen ontheffing worden verleend. Om gebruik te kunnen maken van bepaalde middelen (zoals het geweer) is echter een provinciale aanwijzing op grond van artikel 67 van de wet noodzakelijk. In het besluit van 28 juni 2005 tot aanwijzing van personen die de stand van diersoorten kunnen beperken hebben Gedeputeerde Staten alle jachtaktehouders aangewezen als categorie van personen die de stand van verwilderde Postduif, verwilderde Kat en Soepgans (verwilderde Boerengans) in de provincie Utrecht mogen beperken. Voor de verwilderde Postduif kunnen door gemeentebesturen ook beroepsmatige dierbestrijders ingezet worden.

3.7 VALWILD (VERKEERSSLACHTOFFERS).

De provincie Utrecht ondersteunt een planmatige aanpak in de afhandeling en registratie van het valwild in de provincie. Binnen de provincie Utrecht komen jaarlijks tussen de 200 en 250 officiële meldingen binnen van aanrijdingen met Reeën. Daarnaast vindt een onbekend aantal aanrijdingen plaats dat niet gemeld wordt. Het reguleren van de zorg voor aangereden en gevonden in het wild levende dieren, vooral Reeën, is van groot belang vanwege de verkeersveiligheid (snel verwijderen van aangereden Reeën) en het voorkomen van onnodig lijden van de aangetroffen dieren.

Om meer structuur aan te brengen in de afhandeling en registratie van verkeersslachtoffers, hebben de Faunabeheereenheid, de Vereniging "Het Reewild", afdeling Utrecht, en de Nederlandse Vereniging voor Natuurtoezicht, afdeling Utrecht, besloten het initiatief te nemen voor de oprichting van de Stichting Valwild Utrecht. Dit is een op 21 juni 2006 opgerichte zelfstandige stichting met een eigen bestuur. De provincie is adviseur van het bestuur.

De doelstellingen van de stichting zijn:

- Het reguleren en formaliseren van de zorg voor aangereden en gevonden in het wild levende dieren in de provincie Utrecht, met name ten aanzien van Reewild, middels deskundige vrijwilligers, die op adequate wijze zorgen voor het zo nodig uit hun lijden helpen van aangetroffen dieren. Het afvoeren, of doen afvoeren van deze dieren en de verdere administratieve afwikkeling.
- Het bijhouden en verzamelen van gegevens over verkeersslachtoffers van in het wild levende dieren, met het doel om, onder meer beter inzicht te verkrijgen in frequentie en oorzaak daarvan en de mogelijke voorkoming van slachtoffers en schade.
- Het verzamelen van gegevens ten behoeve van de Faunabeheereenheid en de door haar op te stellen Faunabeheerplannen.
- Al hetgeen verder bevorderlijk kan zijn voor het realiseren van gemelde doelstellingen en voor de instandhouding van flora en fauna binnen het werkgebied van de stichting in het algemeen.
- Het uitvoeren van de regeling 'afhandeling aanrijding met Reeën'.

Vrijwilligers van de stichting, meestal buitengewoon opsporingsambtenaren, registreren het aantal aanrijdingen, sporen de aangereden dieren op en verlossen een dier indien nodig uit zijn lijden. De vrijwilligers worden aangestuurd door een valwildcoördinator. De bevoegdheden van de stichting zijn ontleend aan het aanwijzingsbesluit. Het aanwijzingsbesluit is in 2012 gewijzigd waardoor deze bevoegdheden nu ook gelden voor Edelhert, Damhert en Wild zwijn. We willen de mogelijkheden van andere gegevensregistratiesystemen verkennen.

3.8 JACHT, BEHEER EN SCHADEBESTRIJDING IN NATUUR-BESCHERMINGSWETGEBIEDEN.

De Flora- en faunawet (soortenbescherming) en de Natuurbeschermingswet (gebiedenbescherming) hebben een overlap in de natuurbeschermingswetgebieden (zie kaartbijlage 7). Activiteiten in en rondom deze gebieden moeten aan beiden instrumenten worden getoetst. Besluiten op basis van deze instrumenten kunnen dan ook verschillende uitkomsten hebben. De ene is niet leidend boven de andere, de een sluit de andere niet uit.

Jacht

De uitoefening van de jacht (waarbij het gaat om de diersoorten Haas, Fazant, Wilde eend, Konijn en Houtduif), is volgens artikel 46, derde lid, van de wet niet toegestaan in beschermde natuurmonumenten, Vogelrichtlijngebieden, Watergebieden van internationale betekenis (Wetlands) en beschermde natuurmonumenten die behoren tot een Habitatrichtlijngebied en waarvoor de status van beschermd natuurmonument gaat vervallen. Dit betekent dat in deze delen van Natura 2000-gebieden de jacht niet kan worden toegestaan. Het niet openen van de jacht heeft primair tot doel de rust in de gebieden te garanderen. In de overige delen van de Habitatrichtlijngebieden is jacht toegestaan, waarbij er mogelijk sprake is van een vergunningplicht in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 wanneer de instandhoudingsdoelstellingen kunnen worden aangetast. In het kader van de evaluatie natuurwetgeving⁵ is geconcludeerd dat de beheerplannen en vergunningen van de Natuurbeschermingswet instrumenten bieden om voor de jacht per gebied maatwerk te leveren.

Beheer en schadebestrijding

De Natuurbeschermingswet heeft voor de wet tot gevolg dat bij beheer en schadebestrijding in en direct grenzend aan de hiervoor genoemde natuurbeschermingswetgebieden, ongeacht of dit nu plaatsvindt op grond van een aanwijzing (ex artikel 67 van de wet), een ontheffing (ex artikel 68 van de wet), op basis van een vrijstelling (ex artikel 65 van de wet) of omdat dit op grond van de Flora- en faunawet zonder meer is toegestaan, ook altijd een afweging op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 dient te worden gemaakt.

Voor de Natura 2000 gebieden zullen de komende jaren beheerplannen worden vastgesteld. Binnen deze plannen zal moeten worden onderzocht in hoeverre beheer en schadebestrijding kan plaatsvinden zonder dat deze handeling een (significant) negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen heeft waarvoor het gebied is aangewezen. Zolang voor de afzonderlijke gebieden geen beheerplan geldt of in deze beheerplannen geen ruimte wordt geboden om handelingen, zoals het vangen of doden van dieren, vergunningvrij al dan niet onder mitigerende voorwaarden te verrichten zal de vergunningplicht op grond van de Natuurbeschermingswet onverminderd blijven gelden.

Zolang er in de beheerplannen geen regeling is getroffen wordt aangeraden om vooraf in overleg te treden met het bevoegde gezag voor de beschermde natuurgebieden om te kijken of, en zo ja hoe, activiteiten in het kader van beheer en schadebestrijding kunnen worden uitgeoefend en of een vergunning op basis van de Natuurbeschermingswet 1998 is vereist.

5 Concepteindrapport versie 9, april 2008, Evaluatie van de natuurwetgeving: bevindingen en eindconclusies.

4. OVERIG

4.1. KIEVITSEIEREN (ART. 60)

De minister van EZ kan een periode tussen 1 maart en 9 april vaststellen, ten behoeve van het zoeken en rapen van kievitseieren. Vervolgens is het ter beoordeling aan Gedeputeerde Staten of in die periode in de provincie daadwerkelijk kan worden gezocht en geraapt, door het al dan niet verlenen van ontheffing van het zoek- en raapverbod (artikel 12 van de wet) op grond van artikel 60 van de wet, aan erkende weidevogelbeschermingsorganisaties. De erkenning van deze samenwerkingsverbanden is afhankelijk van bij ministeriële regeling vastgestelde voorwaarden.

Er is een relatie met de Europese Vogelrichtlijn. De doelstelling van de Europese Vogelrichtlijn is kort gezegd de instandhouding van de in Europa in het wild levende vogels. De lidstaten van de EU moeten de bepalingen van de Vogelrichtlijn naleven en opnemen in nationale wetgeving, zoals de wet. De Vogelrichtlijn verbiedt onder meer het rapen van eieren van de Kievit (artikel 5 van de richtlijn). Onder voorwaarde dat de duurzame instandhouding van de soort geen gevaar loopt, biedt de richtlijn de lidstaten de mogelijkheid om uitzonderingen op dit verbod toe te staan vanwege onder andere culturele en recreatieve eisen.

Op 28 maart 2002 is de ministeriële “Regeling zoeken, rapen en beschermen van kievitseieren Flora- en faunawet” bekend gemaakt. Hierin is in overeenstemming met de Vogelrichtlijn (artikel 9) bepaald dat het rapen van eieren slechts is toegestaan als vorm van verstandig gebruik in kleine hoeveelheden, selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden.

In 2002 hebben Gedeputeerde Staten van Utrecht besloten dat er geen reden was om ontheffing te verlenen voor het rapen van kievitseieren. Er is geen aanleiding om dit standpunt te wijzigen.

In de provincie Utrecht wordt nog steeds op veel plaatsen door vrijwilligers en agrariërs, ondersteund door Landschapsbeheer Utrecht, gewerkt aan weidevogelbescherming. Deze activiteiten vinden plaats zonder het rapen van eieren. Gedeputeerde Staten zullen geen ontheffingen verlenen voor het rapen van kievitseieren.

4.2. ZWANENDRIFT

De provincie geeft geen toestemming voor het vanuit een commercieel oogpunt houden van Knobbelzwanen (zwanendrift) op haar eigen gronden.

4.3. BESCHERMDE LEEFOMGEVING (ART. 19 E.V.)

De beschermde leefomgeving heeft tot doel kleine afzonderlijke elementen duurzaam veilig te stellen die van wezenlijke betekenis zijn als leefomgeving van een soort; de groeiplaats van planten of het nest, de schuil-, rust-, foerageer- of overwinteringsplaats van dieren. Indien de soort ter plaatse tijdelijk (seizoenmatig) voorkomt, kan de leefomgeving door de aanwijzing ook gedurende de afwezigheid van de soort beschermd worden. Daarnaast kunnen ook kleine verbindende elementen tussen populaties (steppingstones, corridors) worden beschermd. Meer concreet kan gedacht worden aan ijskelders en (kerk)zolders (vleermuizen), aan kademuren (muurplanten) en aan beektrajecten (beekvissen). Het instrument draagt bij aan een duurzaam voortbestaan van beschermde soorten.

Op grond van artikel 19 van de wet kunnen Gedeputeerde Staten plaatsen aanwijzen die van wezenlijke betekenis zijn als leefomgeving van een beschermde inheemse planten- of diersoort. Dit instrument is nieuw ingevoerd in de wet in 2002. Het instrument is bedoeld om bij te dragen aan een duurzaam voortbestaan van beschermde soorten. Voor de provincie Utrecht zijn, in de werkdocumenten soortenbeleid⁶, prioritaire planten- en diersoorten aangewezen. Prioritaire soorten zijn soorten waarvoor de provincie Utrecht een speciale verantwoordelijkheid draagt omdat een belangrijk deel van de Nederlandse populatie voorkomt in de provincie Utrecht. Het is voor de hand liggend om het instrument “beschermde leefomgeving” in te zetten om de kans op een duurzaam voortbestaan van prioritaire soorten te vergroten. In het verleden is vaak op basis van vrijwilligheid door eigenaren van gebouwen en door grondeigenaren al veel gedaan aan de bescherming van de leefomgeving van bedreigde soorten. Initiatieven die vaak ondersteund werden door natuur- en landschapsorganisaties en financieel ondersteund door de provincie. In de afgelopen vijf jaren is er in de provincie Utrecht geen noodzaak geweest om gebruik te maken van dit instrument.

6 Werkdocument Soortenbeleid Onderdeel Fauna (1998) en Werkdocument Soortenbeleid Onderdeel Flora (2002).

De provincie gaat er vooralsnog vanuit dat de bescherming op basis van vrijwilligheid plaatsvindt. In gevallen waarbij geen overeenstemming kan worden bereikt zal het instrument uitsluitend toegepast worden in situaties waarbij het verdwijnen van de betreffende leefomgeving het duurzaam voortbestaan van beschermde en prioritaire soorten in de provincie Utrecht in gevaar brengt.

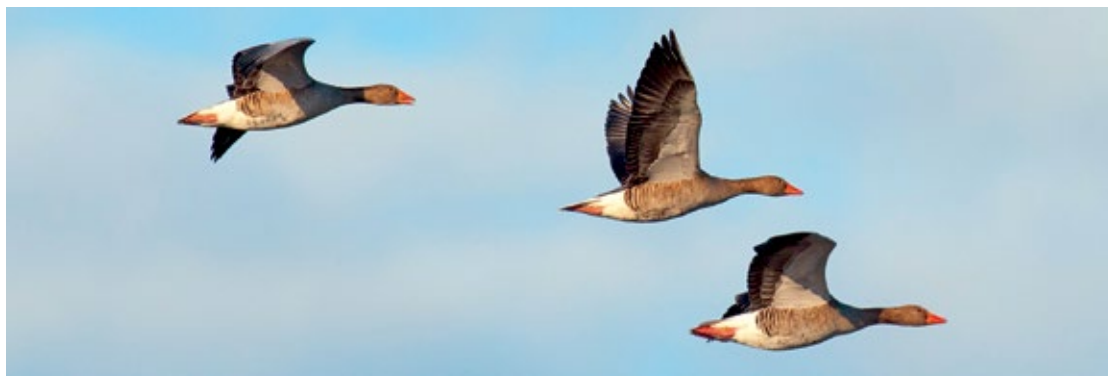
4.4. ONDERZOEK EN MONITOREN

Provincie en Faunabeheereenheid hebben in 2005 een gezamenlijk Plan van aanpak Monitoring Faunabeheer opgesteld waarin naast de inventarisatie van de gegevensbehoefte ook is aangegeven in hoeverre de benodigde gegevens al verzameld worden en in hoeverre gegevens actief verzameld dienen te worden.

Sinds 2006 wordt er in het vroege voorjaar een vlakdekkende telling over het gehele landelijke gebied van de provincie Utrecht plaats. Hierbij worden door leden van de achterbannen van de Faunabeheereenheid (jagers, terreinbeheerders, grondbezitters en agrariërs) aangevuld met provinciale medewerkers en andere deskundigen een groot aantal beschermde maar (potentieel) schadeveroorzakende soorten geteld. Deze telling, die door de provincie wordt gefaciliteerd, levert informatie op die zowel door de Faunabeheereenheid als door de provincie gebruikt kan worden. De Faunabeheereenheid zal deze gegevens aanwenden bij het aanvragen van ontheffingen en als onderbouwing van het Faunabeheerplan. De provincie bij het verlenen van ontheffingen en bij het opstellen van provinciaal beleid. Sinds 2011 vindt er ook een zomertelling plaats van ganzen. Dit gebeurt vlakdekkend in de ganzengebieden. Deze telling geeft informatie over de omvang van de populatie ganzen nadat het broedseizoen is beëindigd. Deze telling wordt op een vergelijkbare manier georganiseerd en volgens een protocol dat sinds 2013 ook elders in het land wordt toegepast. Naast deze gegevens uit de voorjaars- en zomertelling worden ook andere bronnen benut: o.a. de provinciale Ecodatabank, de databank van de KNJV, het Faunafonds en resultaten van gerichte onderzoeken in opdracht van het ministerie van EZ.

Voortdurend zal bekeken worden op welke wijze er aansluiting gezocht kan worden bij bestaande inventarisatie- en monitoringsprogramma's om er optimaal gebruik van te kunnen maken en dubbel werk te voorkomen. De provincie Utrecht draagt bij aan de uitvoering van het Plan van aanpak Monitoring Faunabeheer onder andere door het beschikbaar stellen van deskundige menskracht en het financieel ondersteunen van de voorjaarsstelling van de Faunabeheereenheid. De Faunabeheereenheid stelt de telresultaten beschikbaar voor gebruik door de provincie Utrecht.

De provincie vindt onderzoek naar alternatieven, zoals inrichtings- en beheersmaatregelen, van belang en zal zinnige initiatieven daartoe ook ondersteunen. Bij experimenten en onderzoeken die voor alle provincies van belang zijn zal dit op interprovinciaal vlak plaatsvinden, bijvoorbeeld via de gemeenschappelijke provinciale werkorganisatie BIJ12, unit Faunafonds.

5. JACHT

5.1 OPENEN VAN DE JACHT

De minister kan de jacht op bepaalde diersoorten openen. De jachthouder (jachtgerechtigde) moet datgene doen wat een goed jachthouder betaamt om een redelijke stand van het wild te handhaven of te bereiken en om schade door wild te voorkomen (artikel 37). Het jagen op wild is toegestaan binnen de geldende voorschriften en beperkingen.

In artikel 32 lid 1 zijn de diersoorten aangewezen die als wild worden aangemerkt: Haas, Fazant, Patrijs, Wilde eend, Konijn en Houtduif. Bij ministeriële regeling wordt bepaald in hoeverre de jacht is geopend. Voor zover er beheer en schadebestrijding plaatsvindt ten aanzien van deze wildsoorten valt dit onder de wettelijke definitie van jacht. Dit betekent dat voor deze soorten (met uitzondering van het bepaalde in artikel 15 van het Jachtbesluit), naast de geldende voorschriften op basis van de vrijstelling, aanwijzing of ontheffing, ook de voorschriften betreffende de jacht van toepassing zijn.

5.2 VERHUUR JACHTRECHT

De provincie ziet af van de mogelijkheid tot het verhuren van jachtrechten op haar eigen gronden.

5.3 BIJZONDERE WEERSOMSTANDIGHEDEN

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd, zolang bijzondere weersomstandigheden dat naar hun oordeel met het oog op de instandhouding van wild vergen, de jacht in de gehele provincie of een deel daarvan, voor een bepaalde tijd te sluiten. Dit geldt tevens voor de besluiten die genomen zijn op grond van de artikelen 65, 67 en 68. Hiertoe is een Draaiboek bijzondere weersomstandigheden opgesteld en opgenomen in bijlage 3.

De besluitvorming kan betrekking hebben op één of meer categorieën van soorten.

Momenteel wordt in IPO-verband gewerkt aan een advies om te komen tot een meer uniforme benadering van de jachtsluiting om onwenselijke verschillen tussen buurprovincies zoveel mogelijk te voorkomen. De provincie Utrecht zal, zodra dat advies wordt uitgebracht, dat zo veel mogelijk implementeren.

6. HANDHAVING

De bevoegdheid van Gedeputeerde Staten ligt in artikel 104 e.v. van de wet. Op basis daarvan kunnen, naast de Ministers van Economische Zaken en Justitie, door Gedeputeerde Staten aangewezen toezicht-houders en door de Minister van Justitie (op voordracht van Gedeputeerde Staten als werkgever) buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) worden aangewezen voor respectievelijk het toezicht op de naleving van de wet en de opsporing van bij de wet strafbaar gestelde feiten.

De provinciale handhavingstaken vloeien voort uit de volgende artikelen van de wet:

-
Artikel 19 e.v.	Aanwijzing als beschermde leefomgeving. • toezicht in het veld op illegale handelingen in strijd met het verbod om vermelde handelingen te verrichten;• toezicht op de naleving van voorschriften die zijn verbonden aan het verrichten van handelingen.
-
Artikel 46	Sluiting van de jacht bij bijzondere weersomstandigheden. • toezicht in het veld op de naleving van het jachtverbod in het betreffende gebied voor de betreffende periode.
-
Artikel 60	Erkenning van samenwerkingsverbanden van weidevogelbeschermers en ontheffingverlening van het zoek- en raapverbod voor kievitseieren. • toezicht in het veld op illegale handelingen in strijd met het zoek- en raapverbod en het verbod om bij het zoeken en rapen honden te gebruiken;• toezicht op de naleving van de aan een verleende ontheffing verbonden voorschriften en beperkingen.
-
Artikel 65 en 66	Verlening van vrijstelling voor grondgebruikers en gebruikers van opstallen. • toezicht in het veld op illegale handelingen in strijd met de in de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2004 opgenomen voorschriften en beperkingen.
-
Artikel 67	Aanwijzing van personen of categorieën van personen die ingrepen in dierpopulaties mogen doen. • toezicht in het veld op illegale handelingen in strijd met de in de provinciale verordening opgenomen voorschriften en beperkingen.
-
Artikel 68	Verlening van ontheffing in het kader van beheer en schadebestrijding. • toezicht in het veld op illegale handelingen in strijd met de diverse wettelijke verbodsbepalingen;• toezicht op de naleving van de voorschriften en beperkingen die aan een verleende ontheffing zijn verbonden.
-

Daarnaast is er een handhavingsrelatie met de Faunabeheereenheid. Zij verleent als ontheffinghouder via machtigingen ('doorschrijven of doormachtigen') toestemming aan de grondgebruikers of jachthouders voor het gebruik van de eerder door de provincie aan de ontheffinghouder afgegeven ontheffing op grond van de wet. De ontheffinghouder heeft als taak om de ontheffinggebruikers te wijzen op de ontheffingsvoorschriften en de correcte naleving daarvan. Op verzoek wisselt zij informatie over het doormachtigen van de ontheffingen uit met de provincie. Mede op basis van deze gegevens voert de provincie de controles in het veld uit. Met ingang van 1 juli 2014 worden de groene handhavingstaken' uitgevoerd door de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD). Dit vergt een andere werkwijze in de aansturing van de 'groene' handhavingstaken. Aansturing vindt plaats via twee documenten:

Het hoe: Nalevingsstrategie Omgevingsrecht 2012-2015 (met 'effectief handhaven' als subtitel) vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 20 december 2011. Het document omvat zowel de nalevings-, preventie-, toezicht-, sanctie-, alsook de gedoogstrategie. Tevens wordt ingegaan op de verhouding en afweging tussen straf- en bestuursrecht. De RUD zal een nieuwe naleefstrategie vaststellen.

Het wat: Jaarprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH). In dit jaarlijkse handhavings-uitvoeringsprogramma worden de prioriteiten vastgelegd voor de handhavingstaken.

Voor de provincie gelden voor deze twee documenten de volgende kaders:

- De handhaving van de ‘groene’ regelgeving waarvoor de provincie het bevoegd gezag is, vindt het meest doeltreffend, slagvaardig en efficiënt plaats door de combinatie van de bestuursrechtelijke handhaving via toezicht en de strafrechtelijke handhaving via opsporing. De namens de RUD Utrecht optredende handhavers van deze wet zijn daarom zowel toezichthouder als BOA.

De keuze voor de inzet van het bestuursrecht, strafrecht of beide is afhankelijk van ernst en/of aard van de overtredingen en het beoogde effect van de handhavingsactie. Veel bepalingen in de wet zijn gedragsvoorschriften, waarvan overtreding slechts op heterdaad in het veld kan worden vastgesteld. In die gevallen is bestuursrechtelijke handhaving niet op zijn plaats, omdat recidive vrijwel nooit valt te constateren en gevolgen van een overtreding onomkeerbaar zijn. Dit is in het bijzonder het geval bij de overtreding van algemene soort beschermende verbodsbepalingen, bijvoorbeeld het doden van beschermde diersoorten zonder ontheffing. In die gevallen ligt een ‘lik-op-stuk’ aanpak voor de hand door inzet van strafrecht door het Openbaar Ministerie.

Bestuursrechtelijk handhaving is aan de orde als het gaat om omkeerbare overtredingen, gevolgschade die herstelbaar is of overtredingen waarbij de kans op herhaling groot is. Bestuursrechtelijk optreden komt nauwelijks voor.

- De door de RUD uit te voeren ‘groene’ handhavingstaken moeten zich primair richten op de hierboven genoemde handhavingstaken van de wet en veel minder op de algemene verbodsartikelen. Uit vijf jaar ervaring is gebleken dat handhavingsintensivering van taken waarvoor de provincie bevoegd gezag is niet nodig is.
- Vanuit de signaalfunctie (‘het kijken voor elkaar’) zal in die gevallen waarbij een algemeen verbodsartikel uit de wet van toepassing is (zoals de landelijke vrijstelling schadesoorten, de verbodsbepalingen in het kader van de bescherming van planten- en diersoorten en de handhaving van jachtvoorschriften door jagers), per geval worden beoordeeld. Dit met het oog op de vraag of de Politie Midden Nederland (Politie) in die situatie het initiatief neemt. Hierbij is overleg met de Milieuofficier van Justitie van het functioneel parket noodzakelijk.
- Onafhankelijk van de weging in het jaarlijks handavingsuitvoeringsprogramma heeft het toezicht op geschorste ontheffingen, bijv. naar aanleiding van meldingen over vermeende stroperij en op de jacht vanaf het moment dat het ‘Draaiboek bijzondere weersomstandigheden’ in werking treedt altijd de hoogste handhavingsprioriteit.
- De samenwerking met de Politie, die tevens de planmatige en gecoördineerde aanpak op de algemene verboden van de wet voor de BOA’s ondersteunt, wordt voortgezet. In het bijzonder in die situaties waarbij gezamenlijke veldcontroles een duidelijke meerwaarde opleveren.
- Met de handhavingspartners zal vanuit handavingsstructuren en/of programma’s worden samengewerkt door onder andere uitwisseling van informatie en kennis, afspraken over wie voor welk deel van de handhaving verantwoordelijk is en ‘het kijken voor elkaar’ (signaaltoezicht).

De handhaving van de wet is complex en intensief en maakt samenwerking noodzakelijk. Doel van de samenwerking is de wet zo effectief en efficiënt mogelijk te handhaven door waar nodig gezamenlijk op te treden, met gebruikmaking van een ieders bevoegdheden en vanuit een ieders inzet en verantwoordelijkheid.

7. COMMUNICATIE

7.1 VOORLICHTING

Bij de uitvoering van de wet is gebleken dat vooral het ‘grote’ publiek, jachthouders en grondeigenaren nog onvoldoende bekend zijn met de wet. Ook kan schadebestrijding waarbij aaibare soorten verstoord of gedood worden in de nabijheid van woonkernen de gemoederen hoog doen laten oplopen. Grondeigenaren en jachthouders blijken onvoldoende op de hoogte van hun rechten en plichten op de grond van de wettelijke regelingen en de verleende ontheffingen met hun voorschriften en beperkingen. Intensievere voorlichting kan handhavend ingrijpen voorkomen.

Nieuwe beleidsontwikkelingen, moeten goed met de doelgroepen (eigenaren, jachthouders, handhavers en de omgeving) worden gecommuniceerd. Zo nodig zullen voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd worden. De afgelopen jaren zijn incidenteel samen met de Faunabeheereenheid bijeenkomsten georganiseerd om de aspecten van de wet en haar gevolgen voor de uiteenlopende belanghebbenden uit een te zetten. De behoefte bleek groot. In het geval van “incidenten” moet het beleid vaker worden uitgelegd aan regionale zenders. De afgelopen jaren is ook ingezet op het verspreiden van foldermateriaal over uiteenlopende thema’s voor verschillende doelgroepen.

Op de website van de provincie Utrecht (<http://www.provincie-utrecht.nl>) is informatie te vinden over haar beleid en de uitvoering van de wet. Veel informatie is te downloaden. De faunabeheereenheden hebben een landelijke website ontwikkeld waar kan worden doorgeklikt naar de website van de Faunabeheerheid van de desbetreffende provincie (<http://www.faunabeheereenheid.nl/utrecht/>). Deze website richt zich vooral op de uitvoerders en de grondgebruikers.

Wanneer hier aanleiding voor is zal de provincie, in samenwerking met de Faunabeheereenheid, voorlichting geven aan de specifieke doelgroepen (o.a. grondgebruikers, jachthouders, gemeentes en semi-overheden) of aan het grote publiek.

7.2 DIGITALE GEGEVENSVERZAMELING

Iedere provincie heeft belang bij het digitaal registreren van data die de provincie, Faunabeheereenheid, RUD(handhaving) en/of BIJ12 Faunafonds laten ontstaan uit het beleid en hun ter beschikking staande instrumenten. De input van de gegevens is voor de provincie van belang om grip te krijgen en te houden op de gehele keten bestaande uit telgegevens, preventieve maatregelen, afschot, schademeldingen en schade-uitkeringen. De output moet onderling zijn gekoppeld en 'real time' beschikbaar zijn voor beleid, vergunning-verlening en de RUD Utrecht (handhaving en Toezicht). Via een dashboard zouden de resultaten eenvoudig en op locatieniveau per diersoort moeten zijn te koppelen zodat (tijdig) kan worden bijgestuurd. De provincie(s) moeten de beschikking hebben en meer dan voorheen de regie voeren over de gegevens die uit haar processen of uit processen van gelieerde organisaties ontstaan binnen dit beleidskader.

7.3 RAPPORTAGE

Op grond van artikel 68, lid 6 van de wet worden afschriften van de beschikkingen op aanvraag naar de Minister van Economische Zaken gestuurd. Op grond van artikel 71 van de wet moet de provincie op verzoek van de Minister aan het eind van het jaar alle inlichtingen verstrekken met betrekking tot besluiten als bedoeld in de artikelen 65, 67 en 68.

8. FINANCIËN

Via het provinciefonds ontvangen de provincies sinds 2003 middelen voor de uitvoering van de wet op basis van tussen het Rijk en de provincies gemaakte afspraken bij de inwerkingtreding van de wet. Met de verdeling van de gelden van het Bestuursakkoord 2012 en de beleidsintensivering van dit Kabinet zijn middelen toegevoegd voor de uitvoering van de taken van het Faunafonds. Eerst in 2013 via een decentralisatie-uitkering en sinds 2014 via toevoeging aan de provinciale begroting (Voorjaarnota 2014, d.d. 7 juli 2014).

8.1 FAUNAFONDS IN TRANSITIEFASE

Op grond van het Bestuursakkoord Natuur is de provincie verantwoordelijk voor de kosten van het Faunafonds, die sinds 1 januari 2014 deel uitmaakt van een provinciale werkorganisatie. In de adviezen van de commissies Jansen⁷ I en II zijn deze middelen van het Rijk over de provincies verdeeld en worden per 1 januari 2014 aan het provinciefonds toegevoegd. De provincie Utrecht ontvangt voor dit onderdeel via de verdeelsleutel totaal € 951.400,- per jaar. Dit zijn niet alleen middelen die nodig zijn voor de uitkeringen tegemoetkoming in de faunaschade (€ 706.000,- inclusief ganzenbeheer), maar ook de kosten voor de Gemeenschappelijke werkorganisatie Bijl2 (€ 245.400,-).

Het jaar 2013 kan nog als overgangsjaar worden gezien, maar vanaf 2014 moeten de provincies voor de bevoorschotting van de Faunafondstaken zorgdragen. In de transitieperiode worden met het bestuur van het Faunafonds vooraf over de hoogte van de begroting en de besteding van de middelen afspraken gemaakt. Het Bestuur van het Faunafonds blijft voldoen aan de wettelijke verplichtingen uit de wet.

De provincies hebben ingezet op het beperken van de kosten van het Faunafonds, uitgedrukt als het “dicht schroeien van de openeinderegelingen”. Deze bezuinigingstaakstelling was in het Bestuursakkoord Natuur en het ganzenakkoord opgenomen. Om dit waar te maken heeft de BACVP uiteenlopende besparende maatregelen aan het Bestuur van Faunafonds geadviseerd ter verwerking in haar beleidsregels. Ook het Ministerie van Economische Zaken is door de BACVP gevraagd om de Regeling tarieven Flora- en faunawet voor 1 oktober 2014 te wijzigen.

In lijn met het ganzenakkoord zullen nog ganzenrustgebieden worden aangewezen. Voor deze gebieden is in juni 2014 een financiële regeling in de BACVP vastgesteld, die vervolgens door het Faunafonds zal worden uitgewerkt en uitgevoerd.

7 Externe commissie met adviezen aan het interprovinciaal overleg over de ontwikkelopgave natuur en de verdeling van de middelen uit het Regeerakkoord Rutte II voor ontwikkeling en beheer van natuur in Nederland.

De provincie is nu ook direct financieel verantwoordelijk voor 'autonoom verdergaand provinciaal beleid'. Het uitgangspunt is om geen 'verdergaand provinciaal beleid' te gaan voeren. Een uitzondering vormt het Edelhert.

De financiële onderbouwing van het beleidsterrein blijft altijd onzekerheden kennen. Schade door diersoorten blijft nu eenmaal moeilijk te voorspellen en de tegemoetkoming in de schade is weer sterk afhankelijk van de marktprijzen van de beschadigde gewassen. Hiernaast zijn er nog risico's zoals onvoorspelbare populatieontwikkelingen en de onzekerheid over de effecten van beleid gericht op populatiereductie. Het risico van de onvoorspelbaarheid van de faunaschade zal zo nodig kunnen worden afgedekt in de weerstandsparagraaf van de provinciale begroting. De met het Grote Hoefdierenbeleid afgesproken vergoeding van het eigen risico in het geval van gewasschade door Edelherten van € 250,- per jaar of indien de totale schade € 5.000 overschrijdt 5 % van de getaxeerde schade was hierin al ondergebracht. Het behandelbedrag zal voor Edelherten-schade ook worden vergoed.

8.2 FAUNABEHEEREENHEID UTRECHT

De Faunabeheereenheid fungeert als zelfstandige coördinerende netwerkorganisatie van de daarin samenwerkende partijen. Zij is geen uitvoeringsorganisatie van de provincie. De Faunabeheereenheid voert taken uit die vallen onder de kerntaak natuur van de provincie, op grond waarvan de subsidie volgens het Coalitieakkoord 2011-2015 weliswaar met 15% werd gekort, maar niet afgebouwd en beëindigd. Met de oprichting en erkenning van de Faunabeheereenheid in 2003 aanvaardt de provincie in principe de consequenties van de financiële instandhouding van de Faunabeheereenheid. Er is echter geen sprake van een wettelijk verplichte subsidieverstrekking. Gedeputeerde Staten verstrekken jaarlijks op aanvraag een subsidie voor de exploitatie van de Stichting. Vanaf 2012 is de exploitatiesubsidie inclusief de korting vastgesteld op € 113.320,-. Dit bedrag zal de komende jaren als basis op de provinciale begroting, inclusief een jaarlijkse inflatiecorrectie worden gereserveerd.

Naast de vaste kosten heeft de Faunabeheereenheid soms incidentele kosten die geen onderdeel uitmaken van de exploitatiesubsidie, maar als extra en incidenteel kunnen worden aangemerkt. Het gaat hier bijvoorbeeld om de financiering van het om de vijf jaar opstellen van het Faunabeheerplan Utrecht. Aanvragen voor incidentele projecten die een meerwaarde hebben voor de provinciale kerntaak zullen afzonderlijk, maar zoveel mogelijk gebundeld door Gedeputeerde Staten worden afgewogen. In het geval van een positieve weging, maar bij ontoereikend budget zal op de daartoe geëigende wijze via de beleidscyclus aan Provinciale Staten om aanvullende financiering worden gevraagd. Aan de toekenningen kunnen Gedeputeerde Staten voorwaarden en beperkingen verbinden.

Voor de oprichting, aansturing en continuering van het Projectteam Ganzenbeheer Utrecht, die tot taak heeft het ganzenbeleid op basis van draagvlak verder vorm te geven en het gecoördineerd, planmatig en efficiënt uit te voeren heeft de provincie voor de duur van intensivering op het ganzenbeleid tijdelijk de subsidie van de Faunabeheereenheid opgehoogd om deze gevraagde prestaties te kunnen realiseren. Voor deze beleidsintensivering is op de provinciale begroting voor de looptijd van 2014 tot en met 2017 totaal € 160.000,- beschikbaar gesteld. Om de te nemen maatregelen te kunnen bekostigen is verdeeld over dezelfde jaren een budget geraamd en toegekend van € 130.000,- (begroting 2014 PS2013PS10).

8.3 STICHTING VALWILD UTRECHT

De Stichting Valwild Utrecht is een zelfstandig opererende stichting, waarvan de doelstellingen en activiteiten in paragraaf 3.7 staan genoemd. Tot en met 2009 kreeg de Stichting een jaarlijkse subsidie van € 11.000,-. De Stichting genereert sindsdien zijn eigen inkomsten via het afrekenen van een vast bedrag per stuks valwild met de desbetreffende wegbeheerder.

8.4 LEGES

Voor de aanvragen om ontheffing van de wet worden geen leges geheven op grond van de Algemene belastingverordening provincie Utrecht. Het overgrote deel van de aanvragen is afkomstig van de Fauna-beheereenheid, die vrijwel volledig afhankelijk is van provinciale subsidie (vestzak-broekzak). Het past in het streven naar vermindering van de administratieve lasten.

BIJLAGE 1

BELEIDSREGELS VOOR VRIJSTELLING, ONTHEFFING EN AANWIJZING

Op de hiernavolgende pagina's wordt in de aangegeven volgorde per diersoort beschreven wat het beleid is voor vrijstelling, ontheffing en aanwijzing.

Beschermde soorten	Brandgans Canadese gans Gauwe gans Kolgans Knobbelzwaan Smient Wilde eend Meerkoet Fazant Holenduif Houtduif Spreeuw Ekster Gaai Kauw Roek Zwarte kraai Damhert Edelhert Ree Wild zwijn Haas Konijn Vos Woelrat
Exoten	Nijlgans Rosse stekelstaart
Verwilderde huisdieren	Soepgans Verwilderde duif Verwilderde kat

BIJLAGE 1.1

BESCHERMDE INHEEMSE SOORTEN

BRANDGANS (*Branta leucopsis*)

Voorkomen:

Winter: Locale pleisteraar in Noord- en West-Utrecht.

Zomer: Als broedvogel in Vechtplassengebied, in Eemland en langs Nederrijn en Lek.

Aantallen:

Winter: De overwinterende Brandgans is niet gedurende de hele winter aanwezig op dezelfde plaats. Een indicatie van de druk die de verschillende overwinterende ganzen veroorzaken geeft het seizoensmaximum. Het seizoensmaximum dat SOVON voor de winter van 2011/2012 opgeeft voor de Brandgans in Nederland bedraagt 857.000. Dit is het hoogste ooit in Nederland waargenomen en hangt voornamelijk samen met de koude aan het begin van februari 2012. Ter vergelijking; het seizoensmaximum voor de Brandgans in 2010/2011 bedroeg 661.000.

Zomer: Op 20 juli 2013 werden in de provincie Utrecht 7.385 brandganzen geteld (Utrechtse zomerganzentelling 2013).

Aantalsontwikkeling:

Winter: De index voor de niet broedende Brandgans (STATLINE, CBS) laat een voortdurende toename van de in Nederland overwinterende Brandganzen zien.

Zomer: De Nederlandse Brandganspopulatie is voorzover bekend de snelst toenemende ganzenpopulatie ter wereld.

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse vogelsoort.
- Schadelijke beschermde diersoort als bedoeld in artikel 65, eerste en vierde lid, waarvoor de provincie via een verordening een vrijstelling kan verlenen van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt als bedoeld in artikel 67, eerste lid. De provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen, ter bescherming van bijvoorbeeld de volksgezondheid, de openbare veiligheid of het bestrijden of voorkomen van belangrijke schade aan gewassen.

Soort schade en schadeverleden:

Vraatschade voornamelijk aan (pas ingezaaid) grasland.

De laatste jaren is de schade door brandganzen in Utrecht snel toegenomen van € 860 in 2009 tot 54.823 in 2012.

In 2013 bedroeg de schade zelfs € 22.675 wat deels verklaard kan worden door de lang aanhoudende winter in dat jaar.

Beleid:

1. Om Brandganzen uit de trekkende populatie gedurende de winterperiode zo veel mogelijk te ontzien is de soort opgenomen in de bijlagen I en II van de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2014. Op grond hiervan is het slechts toegestaan om deze soort, gedurende de periode 1 november tot 1 maart, buiten de aangewezen rustgebieden te verontrusten met ondersteunend afschot op kwetsbare gewassen.
2. Buiten de hierboven genoemde periode kunnen op grond van artikel 68 (op voorhand) ontheffingen worden verleend, voor het doden van Brandganzen in de periode 15 mei tot 1 november buiten de aangewezen rustgebieden met als doel: verminderen van populatiedichtheid om de in de wet genoemde belangen te beschermen.
3. Als aanvulling op de verordening kunnen ontheffingen op grond van artikel 68 worden verleend om in de periode 1 maart tot 15 mei gepaarde Brandganzen te doden met als doel: verminderen van populatiedichtheid om de in de wet genoemde belangen te beschermen.
4. Als aanvulling op de verordening kunnen ontheffingen op grond van artikel 68 worden verleend om in de periode 15 mei tot 1 oktober ruiende Brandganzen te vangen en doden met als doel: verminderen van populatiedichtheid om de in de wet genoemde belangen te beschermen.
5. Als aanvulling op de verordening kunnen ontheffingen op grond van artikel 68 worden verleend om in de periode 1 maart tot 31 augustus rapen van eieren en onklaar maken van legsels van Brandganzen toe te staan met als doel: verminderen van populatiedichtheid om de in de wet genoemde belangen te beschermen.
6. Als aanvulling op de verordening kunnen ontheffingen op grond van artikel 68 worden verleend om in de periode 1 november tot 1 maart in de omgeving van Schiphol Brandganzen te doden met als doel: verminderen van populatiedichtheid om de veiligheid van het luchtverkeer te beschermen.
7. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van ontheffingen op grond van artikel 68, voor het doden als ondersteuning bij verjaagacties van Brandganzen in de periode 1 november tot 1 maart, op basis van een onderbouwde ontheffingsaanvraag, met als doel om de in de wet genoemde belangen te beschermen.
8. Indien noodzakelijk voor het uitvoeren van het faunabeheerplan kan besloten worden tot een aanwijzing ex artikel 67 om zonder toestemming van de grondeigenaar beheer mogelijk maken.
9. Ontheffing kan worden verleend van de verboden van artikel 13, eerste lid, van de wet.
10. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingsgebied:

Voor overzomerende Brandganzen: in specifieke gebieden, te benoemen in de ontheffing, waar sprake is van noodzaak van voorkomen en bestrijden van belangrijke schade.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Van 1 april tot 1 november van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang; van 1 november tot 1 april van een ½ uur voor zonsopkomst tot een ½ uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren. In afwijking van artikel 9 kan bij ontheffing het gebruik van vangkooien en lokganzen worden toegestaan.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

CANADESE GANS (*Branta canadensis*)

Voorkomen:

Winter: Wisselende aantallen overwinteraars

Zomer: Als broedvogel met name in Vechtplassengebied, in Eemland en langs Nederrijn en Lek.

Aantallen:

Winter: Tijdens zachte winters slechts enkele overwinteraars; in strenge winters meer. Het seizoensmaximum dat SOVON opgeeft voor de winter van 2011/2012 voor de Canadese gans in Nederland bedraagt 28.000.

Zomer: Op 20 juli 2013 werden in de provincie Utrecht 2.394 Canadese ganzen geteld (Utrechtse zomerganzen telling 2013).

In het najaar worden ook Canadese ganzen afkomstig uit Duitsland in Nederland aangetroffen.

Aantalsontwikkeling:

Het aantal in Nederland broedende Canadese ganzen neemt nog steeds toe.

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse vogelsoort.
- Schadelijke beschermde diersoort als bedoeld in artikel 65, eerste en derde lid, waarvoor in het gehele land een vrijstelling geldt van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt als bedoeld in artikel 67, eerste lid. De provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen, ter bescherming van bijvoorbeeld de volksgezondheid, de openbare veiligheid of het bestrijden of voorkomen van belangrijke schade aan gewassen.

Soort schade en schadeverleden:

Vraatschade voornamelijk aan (pas ingezaaid) grasland.

Beleid:

1. De Canadese gans valt onder de landelijke vrijstelling ex. artikel 65.
2. Om effectief optreden mogelijk te maken kan een aanvullende ontheffing om tijdens de ochtend en avondschemering in te grijpen worden verleend. Tevens kan ontheffing verleend worden voor het gebruik van vangkooien en lokganzen.
3. Ontheffing kan worden verleend van de verboden van artikel 13, eerste lid, van de wet.
4. Indien noodzakelijk kan besloten worden voor het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingengebied:

N.v.t.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Van 1 april tot 1 oktober van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang; van 1 november tot 1 april van een ½ uur voor zonsopkomst tot een ½ uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren. In afwijking van artikel 9 kan bij ontheffing het gebruik van vangkooien en lokganzen worden toegestaan.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

GRAUWE GANS (*Anser anser*)

Voorkomen:

Vrij algemene broedvogel in het plassen gebied. Talrijke pleisteraar.

Aantallen:

Winter: De overwinterende Grauwe gans is niet gedurende de hele winter aanwezig op dezelfde plaats. Een indicatie van de druk die de verschillende overwinterende ganzen veroorzaken geeft het seizoensmaximum. Het seizoensmaximum dat SOVON opgeeft voor de winter van 2011/2012 voor de Grauwe gans in Nederland bedraagt 421.000.

Zomer: De Nederlandse broedpopulatie in de periode 1998-2000 is geschat op 8.000-9.000 paren (Hustings & Vergeer, 2002). In 2005 491 broedparen in de provincie Utrecht (van der Jeugd et al., 2006). Op 20 juli 2013 werden in de provincie Utrecht 36.745 Grauwe ganzen geteld (Utrechtse zomerganzentelling 2013).

Aantalsontwikkeling:

Het aantal overwinterende Grauwe ganzen neemt nog steeds toe. Aantallen afhankelijk van weersomstandigheden hier en elders in Europa.

Aantallen broedende Grauwe ganzen neemt nog steeds toe.

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse vogelsoort.
- Schadelijke beschermde diersoort als bedoeld in artikel 65, eerste en vierde lid, waarvoor de provincie via een verordening een vrijstelling kan verlenen van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt als bedoeld in artikel 67, eerste lid. De provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen, ter bescherming van bijvoorbeeld de volksgezondheid, de openbare veiligheid of het bestrijden of voorkomen van belangrijke schade aan gewassen.
- Diersoort waarvan de producten zijn vrijgesteld van artikel 13, eerste lid. Voor deze soort geldt een vrijstelling van het verbod op het in bezit hebben of het handelen in delen van dieren die gedood zijn in het kader van beheer en schadebestrijding of op geoorloofde wijze in het buitenland zijn verkregen.

Soort schade en schadeverleden:

Vraatschade voornamelijk aan (pas ingezaaid) grasland.

Vertrapping en vervuiling van grasland, met als gevolg: verslemping van de bodem.

Het Faunafonds taxeerde de schade door Grauwe ganzen in de provincie Utrecht in de periode 2009 tot 2013 tussen de 210.764 en 439.385 per jaar.

Beleid:

1. Om Grauwe ganzen uit de trekkende populatie gedurende de winterperiode zo veel mogelijk te ontzien is de soort opgenomen in de bijlagen I en II van de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2014. Op grond hiervan is het slechts toegestaan om deze soort, gedurende de periode 1 november tot 1 maart, buiten de aangewezen rustgebieden te verontrusten met ondersteunend afschot op kwetsbare gewassen.
2. Buiten de hierboven genoemde periode kunnen op grond van artikel 68 (op voorhand) ontheffingen worden verleend, voor het doden van Grauwe ganzen in de periode 1 maart tot 1 november met als doel: verminderen van populatiedichtheid om de in de wet genoemde belangen te beschermen.
3. Als aanvulling op de verordening kunnen ontheffingen op grond van artikel 68 worden verleend om buiten de rustgebieden in de periode 1 februari tot 1 maart gepaarde Grauwe ganzen te doden met als doel: verminderen van populatiedichtheid om de in de wet genoemde belangen te beschermen.
4. Als aanvulling op de verordening kunnen ontheffingen op grond van artikel 68 worden verleend om in de periode 1 mei tot 1 oktober ruiende Grauwe ganzen te vangen en doden met als doel: verminderen van populatiedichtheid om de in de wet genoemde belangen te beschermen.
5. Als aanvulling op de verordening kunnen ontheffingen op grond van artikel 68 worden verleend om in de periode 1 februari tot 31 augustus rapen van eieren en onklaar maken van legsels van Grauwe ganzen toe te staan met als doel: verminderen van populatiedichtheid om de in de wet genoemde belangen te beschermen.
6. Als aanvulling op de verordening kunnen ontheffingen op grond van artikel 68 worden verleend om in de periode 1 november tot 1 maart in de omgeving van Schiphol Grauwe ganzen te doden met als doel: verminderen van populatiedichtheid om de veiligheid van het luchtverkeer te beschermen.
7. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van ontheffingen op grond van artikel 68, voor het doden als ondersteuning bij verjaagacties van Grauwe ganzen in de periode 1 november tot 1 maart, buiten de rustgebieden, op basis van een onderbouwde ontheffingsaanvraag, met als doel om de in de wet genoemde belangen te beschermen.
8. Indien noodzakelijk voor het uitvoeren van het Faunabeheerplan kan besloten worden tot een aanwijzing ex artikel 67 om zonder toestemming van de grondeigenaar beheer mogelijk maken.
9. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

Preventieve maatregelen worden alleen vereist bij verjaagacties met ondersteunend afschot: Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingsgebied:

- Eierrapen en 'onklaar' maken: de gedeelten van de provincie waar Grauwe ganzen broeden
- Afschot als ondersteuning van verjaagacties: in specifieke gebieden, te benoemen in de ontheffing, waar sprake is van noodzaak van voorkomen en bestrijden van belangrijke schade.
- Afschot als populatiereducerende maatregelen met als doel schadebeperking: op de locaties die in het fauna-beheerplan genoemd worden.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

- Eierrapen: tijdens de broedtijd van Grauwe ganzen.
- Afschot Grauwe ganzen: van 1 april tot 1 november: van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang en van 1 november tot 1 april van ½ uur voor zonsopkomst tot een ½ uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren. In afwijking van artikel 9 kan bij ontheffing het gebruik van vangkooien en lokganzen worden toegestaan.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

KOLGANS (*Anser albifrons*)

Voorkomen:

Zeldzame broedvogel; talrijke pleisteraar.

Aantallen:

Winter: De overwinterende Kolkans is niet gedurende de hele winter aanwezig op dezelfde plaats. Een indicatie van de druk die de verschillende overwinterende ganzen veroorzaken geeft het seizoensmaximum. Het seizoensmaximum dat SOVON voor de winter van 2011/2012 opgeeft voor de Kolkans in Nederland bedraagt 875.000.

Zomer: Op 20 juli 2013 werden in de provincie Utrecht 599 Kolkansen geteld (Utrechtse zomerganzentelling 2013).

Aantalsontwikkeling:

Het aantal overwinterende Kolkansen neemt nog steeds toe (indexgetallen CBS STATLINE). Aantallen afhankelijk van weersomstandigheden hier en elders in Europa.

Het aantal in Nederland broedende Kolkansen neemt snel toe. De gemiddeld jaarlijkse toename bedraagt 37% (van der Jeugd et al., 2006).

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse vogelsoort.
- Schadelijke beschermde diersoort als bedoeld in artikel 65, eerste en vierde lid, waarvoor de provincie via een verordening een vrijstelling kan verlenen van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.
- Diersoort waarvan de producten zijn vrijgesteld van artikel 13, eerste lid. Voor deze soort geldt een vrijstelling van het verbod op het in bezit hebben of het handelen in delen van dieren die gedood zijn in het kader van beheer en schadebestrijding of op geoorloofde wijze in het buitenland zijn verkregen.

Soort schade en schadeverleden:

Vraatschade voornamelijk aan (pas ingezaaid) grasland.

Vertrapping en vervuiling van grasland, met als gevolg verslemping van de bodem.

Het Faunafonds taxeerde de schade door Kolkansen in de provincie Utrecht in de periode 2009 tot 2013 tussen de 52.791 en 158.696 per jaar. Deze schade werd vooral veroorzaakt door overwinterende Kolkansen.

Beleid:

1. Om Kolganzen uit de trekkende populatie gedurende de winterperiode zo veel mogelijk te ontzien is de soort opgenomen in de bijlagen I en II van de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2014. Op grond hiervan is het slechts toegestaan om deze soort, gedurende de periode 1 november tot 1 maart, buiten de aangewezen rustgebieden te verontrusten met ondersteunend afschot op kwetsbare gewassen.
2. Op grond van artikel 68 kunnen ontheffingen (op voorhand) worden verleend, voor het doden als ondersteuning bij verjaagacties van Kolganzen in de periode 1 april tot 15 september met als doel om de in de wet genoemde belangen te beschermen.
3. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van ontheffingen op grond van artikel 68, voor het doden als ondersteuning bij verjaagacties van Kolganzen in de periode 15 september tot 1 april, buiten de rustgebieden, op basis van een onderbouwde ontheffingsaanvraag, met als doel om de in de wet genoemde belangen te beschermen.
4. Op grond van artikel 68 kunnen ontheffingen worden verleend om in de periode 1 februari tot 31 augustus rapen van eieren en onklaar maken van legsels van Kolganzen toe te staan met als doel: verminderen van populatiedichtheid om de in de wet genoemde belangen te beschermen.
5. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

Bij ontheffingen voor ondersteunen afschot diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds. Bij ontheffingen voor populatiereductie om schade te voorkomen zijn geen preventieve maatregelen vereist.

Ontheffingsgebied:

Eierrapen: de gedeelten van de provincie waar Kolganzen broeden.

Afschot: op schadegevoelige percelen.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

- Eierrapen: tijdens de broedtijd van Kolganzen.
- Afschot overzomerende Kolganzen: van 1 maart tot 1 november. Van 1 april tot 1 november van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang; van 1 maart tot 1 april van een ½ uur voor zonsopkomst tot een ½ uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren. In afwijking van artikel 9 kan bij ontheffing het gebruik van vangkooien en lokganzen worden toegestaan.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

KNOBBELZWAAN (*Cygnus olor*)

Voorkomen:

Knobbelzwanen broeden in Nederland overal waar een combinatie voorkomt van voldoende ondiep water, voedsel en een plek om te nestelen. In de provincie Utrecht in hoge dichtheden in het veenweide gebied, maar in feite overal met uitzondering van de Utrechtse Heuvelrug. De Knobbelzwaan is ook een vrij talrijke pleisteraar.

Aantallen:

De Nederlandse broedpopulatie in de periode 1998-2000 is geschat op 5.500- 6.500 paren (Hustings & Vergeer, 2002). Tijdens de Faunatelling in april 2013 werden er in de provincie Utrecht 3.868 Knobbelzwanen geteld.

Aantalsontwikkeling:

De broedvogelindex (STATLINE, CBS) voor de Knobbelzwaan laat een toename van aantallen zien. In Nederland kwamen in 2005 ongeveer twee keer zoveel broedparen voor als in 1990. De voorjaarsstand in de provincie Utrecht laat sinds 2009 een lichte afname zien.

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse vogelsoort.
- Schadelijke beschermde diersoort als bedoeld in artikel 65, eerste en vierde lid, waarvoor de provincie via een verordening een vrijstelling kan verlenen van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt als bedoeld in artikel 67, eerste lid. De provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen, ter bescherming van bijvoorbeeld de volksgezondheid, de openbare veiligheid of het bestrijden of voorkomen van belangrijke schade aan gewassen
- Diersoort waarvan gedode dieren zijn vrijgesteld van bezit / vervoersverbod artikel 13, eerste lid.

Soort schade en schadeverleden:

Vraatschade voornamelijk aan (pas ingezaaid)grasland.

Vertrapping en vervuiling van grasland, met als gevolg: verslemping van de bodem.

Beleid:

1. Op grond van artikel 68 kunnen (op voorhand) ontheffingen worden verleend voor het verjagen, het onklaar maken c.q. rapen van eieren en afschot met als doel om de in de wet genoemde belangen te beschermen. Gebruik van de ontheffing voor afschot na melding aan Gedeputeerde Staten.
2. Ontheffing kan worden verleend van het verbod van artikel 13, eerste lid, van de wet om handel en commercieel gebruik van Knobbelswanen die worden gedood in het kader van de schadebestrijding mogelijk te maken.
3. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingsgebied:

Eierrapen: de gedeelten van de provincie waar Knobbelswanen broeden.

Afschot: op schadegevoelige gebieden en aangrenzende percelen.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

- Eierrapen: van 1 maart tot en met 31 mei.
- Afschot verwilderde Knobbelswanen van 1 december tot 1 juni. Van 1 april tot 1 juni van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang; van 1 december tot 1 april van een ½ uur voor zonsopkomst tot een ½ uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren.

Overige voorwaarden:

- Bij eierrapen in speciale natuurgebieden mogen de in die gebieden voorkomende rode en oranje lijst soorten geen nadelige gevolgen ondervinden van de raapactiviteiten.
- Van de ontheffing mag geen gebruik gemaakt worden indien Kleine zwanen of Wilde zwanen in de groep aanwezig zijn.

SMIENT (*Anas penelope*)

Voorkomen:

Talrijke pleisteraar in zuid en west Utrecht.

Aantallen:

De overwinterende Smient is niet gedurende de hele winter aanwezig op dezelfde plaats. Een indicatie van de druk die de verschillende overwinterende ganzen en Smienten veroorzaken geeft het hoogste aantal Smienten dat in een wintermaand is geteld. Het hoogste aantal smienten dat SOVON voor de winter van 2011/2012 opgeeft is voor de maand januari en bedraagt ruim 626.000.

Aantalsontwikkeling:

Afwisseling van perioden met toename en perioden met afname sinds 1993. Het huidige niveau is vergelijkbaar met dat in de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw. Aantallen sterk afhankelijk van weersomstandigheden hier en elders in Europa.

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse vogelsoort.
- Schadelijke beschermde diersoort als bedoeld in artikel 65, eerste en vierde lid, waarvoor de provincie via een verordening een vrijstelling kan verlenen van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.
- Diersoort waarvan de producten zijn vrijgesteld van artikel 13, eerste lid. Voor deze soort geldt een vrijstelling van het verbod op het in bezit hebben of het handelen in delen van dieren die gedood zijn in het kader van beheer en schadebestrijding of op geoorloofde wijze in het buitenland zijn verkregen.

Soort schade en schadeverleden:

Vraatschade voornamelijk aan (pas ingezaaid) grasland.

Vertrapping van grasland, met als gevolg verslemping van de bodem.

Beleid:

1. De Smient is opgenomen in bijlage I van de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2004.
Op grond hiervan is het toegestaan de soort te verontrusten ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen.
2. Voor verdergaande maatregelen kan een ontheffing op basis van artikel 68 worden verleend. Groepsgrootte van Smienten is sterk weersafhankelijk en daardoor niet voorspelbaar. Omdat belangrijke schade in korte tijd kan ontstaan zijn ontheffingen op voorhand mogelijk. Gebruik van ontheffing is slechts mogelijk om de in de wet genoemde belangen te beschermen. Gebruik van de ontheffing voor afschot na melding aan Gedeputeerde Staten.
3. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingsgebied:

Afschot: op schadegevoelige percelen.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Van 1 oktober tot 1 mei, vanaf 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

WILDE EEND (*Anas platyrhynchos*)

Voorkomen:

De Wilde eend is één van de algemeenste en meest verspreide broedvogels van ons land (Hustings & Vergeer, 2002). Het is een talrijke pleisteraar.

Aantallen:

De Nederlandse broedpopulatie in de periode 1998-2000 is geschat op 350.000- 500.000 paren (Hustings & Vergeer, 2002). In 2005 is de stand van de Wilde eend in Nederland op ongeveer 75% van de stand in 1990. Tijdens de Fauna-telling in april 2013 werden er in de provincie Utrecht 20.543 Wilde eenden geteld.

Aantalsontwikkeling:

Sinds 2009 is de voorjaarsstand van de Wilde eend licht toegenomen.

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse vogelsoort.
- Bejaagbaar wild.
- Schadelijke beschermde diersoort als bedoeld in artikel 65, eerste en derde lid, waarvoor de provincie via een verordening een vrijstelling kan verlenen van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.
- Diersoort waarvan de producten zijn vrijgesteld van artikel 13, eerste lid. Voor deze soort geldt een vrijstelling van het verbod op het in bezit hebben of het handelen in delen van dieren die gedood zijn in het kader van beheer en schadebestrijding of op geoorloofde wijze in het buitenland zijn verkregen.

Soort schade en schadeverleden:

Schade granen en maïs (gehele teeltperiode).

Schadereiging in de provincie Utrecht aan gelegerd graan. Er zijn slechts onvolledige gegevens bekend over schade in het verleden.

Beleid:

1. De Wilde eend is opgenomen in bijlage I van de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2004.
Op grond hiervan is het toegestaan de soort te verontrusten ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen.
2. Preventieve maatregelen zijn in de meeste gevallen toereikend om schade te voorkomen. In het voorjaar en in de rijpingsfase van granen en maïs kunnen extra maatregelen noodzakelijk zijn. De populatie dient in gebieden met kwetsbare teelt via reguliere bejaging op een acceptabel niveau gehouden te worden. Op grond van artikel 68 kan er, indien dit noodzakelijk is om de in de wet genoemde belangen te beschermen, buiten de bejaagbare periode, ontheffing worden gegeven voor het doden. In verband met het feit dat in korte tijd belangrijke schade kan ontstaan is snel optreden in genoemde situaties gewenst. Ontheffing op voorhand is derhalve mogelijk indien sprake is van een dreiging van belangrijke schade. Gebruik van de ontheffing voor afschot na melding aan Gedeputeerde Staten.
3. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingengebied:

Percelen met gelegerd graan of maïs.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Ontheffing: van 1 april tot 1 november: van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang en van 1 november tot 1 april van ½ uur voor zonsopkomst tot een ½ uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

MEERKOET (*Fulica atra*)

Voorkomen:

Algemene broedvogel; talrijke pleisteraar

Aantallen:

De Nederlandse broedpopulatie in de periode 1998-2000 is geschat op 130.000- 180.000 paren (Hustings & Vergeer, 2002). De broedvogelindex (STATLINE, CBS) voor de Meerkoet laat een schommeling in aantallen zien rond het niveau van 1990. Tijdens de Faunatelling in april 2013 werden er in de provincie Utrecht 14.079 Meerkoeten geteld.

Aantalsontwikkeling:

Aantal broedgevallen wisselt; grootte van de groepen is afhankelijk van de weersomstandigheden.

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse vogelsoort.
- Schadelijke beschermde diersoort als bedoeld in artikel 65, eerste en vierde lid, waarvoor de provincie via een verordening een vrijstelling kan verlenen van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.
- Diersoort waarvan de producten zijn vrijgesteld van artikel 13, eerste lid. Voor deze soort geldt een vrijstelling van het verbod op het in bezit hebben of het handelen in delen van dieren die gedood zijn in het kader van beheer en schadebestrijding of op geoorloofde wijze in het buitenland zijn verkregen.

Soort schade en schadeverleden:

Vraatschade voornamelijk aan grasland en wintergranen.

Beleid:

1. De Meerkoet is opgenomen in bijlage I van de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2004.
Op grond hiervan is het toegestaan de soort te verontrusten ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen.
2. Voor verdergaande maatregelen kan een ontheffing op basis van artikel 68 worden verleend. Groepsgrootte van Meerkoeten is sterk weersafhankelijk en daardoor niet voorspelbaar. Omdat belangrijke schade in korte tijd kan ontstaan zijn ontheffingen op voorhand mogelijk. Gebruik van ontheffing is slechts mogelijk om de in de wet genoemde belangen te beschermen. Gebruik van de ontheffing voor afschot na melding aan Gedeputeerde Staten.
3. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingsgebied:

Afschot: op schadegevoelige percelen.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Afschot: in kwetsbare periode van 1 oktober tot 1 mei. Van 1 oktober tot 1 november: van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang en van 1 november tot 1 april van ½ uur voor zonsopkomst tot een ½ uur na zonsondergang

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

FAZANT (*Phasianus colchicus*)

Voorkomen:

Vrij algemeen voorkomend.

Aantallen:

De Nederlandse broedpopulatie in de periode 1998-2000 is geschat op 50.000- 60.000 territoria (één haan met één of enkele hennen) (Hustings & Vergeer, 2002). Tijdens de Faunatelling in april 2013 werden er in de provincie Utrecht 751 Fazanten geteld. De Fazant wordt niet vermeld in de Rode Lijst Vogels (LNV, 2004) en wordt dus niet bedreigd in z'n voortbestaan.

Aantalsontwikkeling:

De broedvogelindex (STATLINE, CBS) voor de Fazant laat tussen 1990 en 2002 een afname zien (samenhangend met het uitzetverbod sinds 1993) gevolgd door een geleidelijke toename sinds 2002.

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse vogelsoort.
- Schadelijke beschermde diersoort als bedoeld in artikel 65, eerste en vierde lid, waarvoor de provincie via een verordening een vrijstelling kan verlenen van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.
- Bejaagbaar wild.
- Diersoort waarvan de producten zijn vrijgesteld van artikel 13, eerste lid. Voor deze soort geldt een vrijstelling van het verbod op het in bezit hebben of het handelen in delen van dieren die gedood zijn in het kader van beheer en schadebestrijding of op geoorloofde wijze in het buitenland zijn verkregen.

Soort schade en schadeverleden:

Vraatschade aan vollegronds groenten, jonge maïs en diverse andere akkerbouwgewassen.
Geen gegevens bekend over schade in het verleden.

Beleid:

1. De Fazant is opgenomen in bijlage I van de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2004.
Op grond hiervan is het toegestaan de soort te verontrusten ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen.
2. De populatie dient in gebieden met kwetsbare teelt via reguliere bejaging op een acceptabel niveau gehouden te worden. Op grond van artikel 68 kan er, indien dit noodzakelijk is om de in de wet genoemde belangen te beschermen, buiten de bejaagbare periode ontheffing worden gegeven voor het doden.
3. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingengebied:

In specifieke gebieden, te benoemen in de ontheffing, waar sprake is van noodzaak van voorkomen en bestrijden van belangrijke schade.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Buiten de bejaagbare periode. Van zonsopgang tot zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

HOLENDUIF (*Columba oenas*)

Voorkomen:

Algemeen voorkomend.

Aantallen:

De Holenduif wordt niet vermeld in de Rode Lijst Vogels en wordt dus in Nederland niet bedreigd in zijn voortbestaan. De Nederlandse broedpopulatie in de periode 1998-2000 is geschat op 60.000 paren (Hustings & Vergeer, 2002). Tijdens de Faunatelling in april 2013 werden er in de provincie Utrecht 1.546 Holenduiven geteld. In april 2012 was dat 1.601.

Aantalsontwikkeling:

Het netwerk Ecologische Monitoring (STATLINE, CBS) laat sinds 2000 een geleidelijke toename zien.

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse diersoort.
- Schadelijke beschermde diersoort als bedoeld in artikel 65, eerste en derde lid, waarvoor de provincie via een verordening een vrijstelling kan verlenen van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.
- Diersoort waarvan gedode dieren zijn vrijgesteld van bezit / vervoersverbod artikel 13, eerste lid.

Soort schade en schadeverleden:

Holenduiven kunnen schade veroorzaken aan granen en maïs en aan vollegronds groenten en diverse andere akkerbouwgewassen. Tot nu toe is er in de provincie Utrecht nog geen schade door Holenduiven geregistreerd.

Beleid:

1. Op grond van artikel 68 kan er, indien dit noodzakelijk is om de in de wet genoemde belangen te beschermen, ontheffing worden gegeven voor verontrusten of doden.
2. Ontheffing kan worden verleend van het verbod van artikel 13, eerste lid, van de wet om handel en commercieel gebruik van Holenduiven die worden gedood in het kader van de schadebestrijding mogelijk te maken.
3. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingengebied:

In specifieke gebieden, te benoemen in de ontheffing, waar sprake is van noodzaak van voorkomen en bestrijden van belangrijke schade.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Zonodig gedurende eerste twee jaar vaststellen. Van zonsopgang tot zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

HOUTDUIF (*Columba palumbus*)

Voorkomen:

Algemeen voorkomend.

Aantallen:

De Houtduif wordt niet vermeld in de Rode Lijst Vogels (LNV, 2004) en wordt dus in Nederland niet bedreigd in zijn voortbestaan.

De Nederlandse broedpopulatie in de periode 1998-2000 is geschat op 400.000- 500.000 paren (Hustings & Vergeer, 2002). Tijdens de Faunatelling in april 2013 werden er in de provincie Utrecht 8.371 Houtduiven geteld. De voorjaarsstand in de provincie Utrecht is gedurende de jaren 2010-2013 vrijwel stabiel.

Aantalsontwikkeling:

De broedvogelindex (STATLINE, CBS) voor de Houtduif geeft tussen 1997 en 2003 een geleidelijke afname. Sinds 2004 neemt de stand toe. In 2005 was de stand van de Houtduif in Nederland op ongeveer 95 % van het niveau van 1990.

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse diersoort.
- Bejaagbaar wild.
- Schadelijke beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 65, eerste en derde lid, waarvoor in het gehele land een vrijstelling geldt van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.
- Diersoort waarvan de producten zijn vrijgesteld van artikel 13, eerste lid. Voor deze soort geldt een vrijstelling van het verbod op het in bezit hebben of het handelen in delen van dieren die gedood zijn in het kader van beheer en schadebestrijding of op geoorloofde wijze in het buitenland zijn verkregen.

Soort schade en schadeverleden:

Vollegronds groenten, diverse akkerbouwgewassen.

Beleid:

1. De Houtduif valt onder de landelijke vrijstelling ex. artikel 65. Daarnaast is de soort bejaagbaar van 15 oktober t/m 31 januari voor zowel jachthouder als grondgebruiker. Aanvullende ontheffingen voor verjaging met ondersteunend afschot om de in de wet genoemde belangen te beschermen, zijn mogelijk op basis van een onderbouwde ontheffingsaanvraag.
2. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

N.v.t.

Ontheffingengebied:

N.v.t.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

N.v.t.

Toegestane middelen:

N.v.t.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

SPREEUW (*Sturnus vulgaris*)

Voorkomen:

De Spreeuw is één van onze meest gewone broedvogelsoorten (Hustings & Vergeer, 2002). Het is een talrijke pleisteraar.

Aantallen:

De Nederlandse broedpopulatie in de periode 1998-2000 is geschat op 500.000- 900.000 paren (Hustings & Vergeer, 2002).

Aantalsontwikkeling:

De broedvogelindex (STATLINE, CBS) voor de Spreeuw laat grote schommelingen in de broedvogelstand zien. In 2005 is de stand van de Spreeuw in Nederland op ongeveer 70% van de stand in 1990.

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse vogelsoort.
- Schadelijke beschermde diersoort als bedoeld in artikel 65, eerste lid, waarvoor de provincie via een verordening een vrijstelling kan verlenen van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.
- Diersoort waarvan gedode dieren zijn vrijgesteld van bezit / vervoersverbod artikel 13, eerste lid.

Soort schade en schadeverleden:

Schade aan fruitteelt.

Beleid:

1. In verband met de aanwezigheid van grote concentraties Spreeuwen in de periode van het rijpend fruit en de dreiging van belangrijke schade die hierdoor ontstaat, is de Spreeuw opgenomen in bijlage I van de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2004. Op grond hiervan is het toegestaan de soort te verontrusten ter voorkoming en bestrijding van belangrijke schade aan gewassen.
2. Handelingen die verder gaan dan verstoring uitsluitend plaatsvinden om de in de wet genoemde belangen te beschermen, op basis van ontheffing ex artikel 68.
3. Ontheffing kan worden verleend van het verbod van artikel 13, eerste lid, van de wet om handel en commercieel gebruik van Spreeuwen die worden gedood in het kader van de schadebestrijding mogelijk te maken.
4. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingsgebied:

Afschot: op schadegevoelige fruitteeltpercelen.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Van 1 juni tot 1 november van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang..

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

EKSTER (*Pica pica*)

Voorkomen:

Algemeen en verspreid voorkomende standvogel (Hustings & Vergeer, 2002).

Aantallen:

De Nederlandse broedpopulatie in de periode 1998-2000 is geschat op 40.000- 60.000 paren (Hustings & Vergeer, 2002). Tijdens de Faunatelling in april 2013 werden er in de provincie Utrecht 2.588 Eksters geteld.

Aantalsontwikkeling:

De Ekster wordt niet vermeld in de Rode Lijst Vogels (LNV, 2004) en wordt dus niet bedreigd in zijn voortbestaan. De broedvogelindex (STATLINE, CBS) voor de Ekster geeft tussen 1997 en 2005 een vrijwel constant beeld (lichte schommeling van de index tussen 70 en 80).

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse vogelsoort.
- Schadelijke beschermde diersoort als bedoeld in artikel 65, eerste en vierde lid, waarvoor de provincie via een verordening een vrijstelling kan verlenen van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.
- Diersoort waarvan gedode dieren zijn vrijgesteld van bezit / vervoersverbod artikel 13, eerste lid.

Soort schade en schadeverleden:

Schade aan zaaibedden van granen, en fruitteelt. De laatste jaren is lokaal belangrijke schade opgetreden. Het Faunafonds taxeerde de schade door Eksters in de provincie Utrecht in de periode 2009 tot 2013 tussen de € 1.155 en 6.126 per jaar.

Beleid:

1. De Ekster is opgenomen in bijlage I van de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2004.
Op grond hiervan is het toegestaan de soort te verontrusten ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen.
Op dit moment bestaat geen reden om de Ekster te plaatsen op de provinciale vrijstellingslijst om te doden.
2. Op grond van artikel 68 kan er, indien dit noodzakelijk is om de in de wet genoemde belangen te beschermen, ontheffing worden gegeven voor het vangen en doden. Op dit moment bestaat er geen reden om op voorhand ontheffingen te verlenen.
3. Ontheffing kan worden verleend van het verbod van artikel 13, eerste lid, van de wet om handel en commercieel gebruik van Eksters die worden gedood in het kader van de schadebestrijding mogelijk te maken.
4. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingengebied:

In specifieke gebieden, te benoemen in de ontheffing, waar sprake is van noodzaak van voorkomen en bestrijden van belangrijke schade.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Van zonsopgang tot zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren. In afwijking van artikel 9 kan bij ontheffing het gebruik van kastvallen/vangkooien worden toegestaan. Gevangen dieren dienen op een snelle, efficiënte wijze worden gedood waarbij onnodig lijden dient te worden voorkomen.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

GAAI (*Garrulus glandarius*)

Voorkomen:

Verspreid voorkomende standvogel met uitzondering van erg open gebieden (Hustings & Vergeer, 2002).

Aantallen:

De Nederlandse broedpopulatie in de periode 1998-2000 is geschat op 40.000- 60.000 paren (Hustings & Vergeer, 2002).

Aantalsontwikkeling:

De Gaai wordt niet vermeld in de Rode Lijst Vogels (LNV, 2004) en wordt dus niet bedreigd in zijn voortbestaan. De broedvogelindex (STATLINE, CBS) voor de Gaai laat tussen 1994 en 2005 een geleidelijke toename zien met geringe wisselingen tussen de afzonderlijke jaren.

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse vogelsoort.

Soort schade en schadeverleden:

Schade aan fruitteelt (appels en peren).

De laatste jaren is lokaal belangrijke schade opgetreden. Het Faunafonds taxeerde de schade door Gaaien in de provincie Utrecht in de periode 2009 tot 2013 tussen de € 137 en 12.898 per jaar.

Beleid:

1. Op grond van artikel 68 kan er, indien dit noodzakelijk is om de in de wet genoemde belangen te beschermen, ontheffing worden gegeven voor verontrusten of doden.
2. Ontheffing kan worden verleend van de verboden van artikel 13, eerste lid, van de wet.
3. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingengebied:

In specifieke gebieden, te benoemen in de ontheffing, waar sprake is van noodzaak van voorkomen en bestrijden van belangrijke schade.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Van 1 juni tot 1 november. Van zonsopgang tot zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren. In afwijking van artikel 9 kan bij ontheffing het gebruik van kastvallen/vangkooien worden toegestaan. Gevangen dieren dienen op een snelle, efficiënte wijze worden gedood waarbij onnodig lijden dient te worden voorkomen.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

KAUW (*Corvus monedula*)

Voorkomen:

De Kauw broedt verspreid over heel Nederland (Hustings & Vergeer, 2002).

Aantallen:

De Nederlandse broedpopulatie in de periode 1998-2000 is geschat op 180.000- 220.000 paren (Hustings & Vergeer, 2002). Tijdens de Faunatelling in april 2013 werden er in de provincie Utrecht 7.785 Kauwen geteld. De voorjaarsstand is gedurende de jaren 2010-2013 vrijwel stabiel.

Aantalsontwikkeling:

De broedvogelindex (STATLINE, CBS) voor de Kauw laat sinds 2000 een toename van de aantallen zien na een daling tussen 1990 en 1997. De stand in 2005 is ongeveer gelijk aan de stand van 1990.

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse vogelsoort.
- Schadelijke beschermde diersoort, als bedoeld in artikel 65, eerste en derde lid, waarvoor in het gehele land een vrijstelling geldt van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.
- Diersoort waarvan gedode dieren zijn vrijgesteld van bezit / vervoersverbod artikel 13, eerste lid.

Soort schade en schadeverleden:

Schade aan zaaibedden van maïs, granen, en fruitteelt.

Beleid:

1. De Kauw valt onder de landelijke vrijstelling ex artikel 65, eerste en derde lid. Aanvullende ontheffingen voor het gebruik van het middel vangkooi om de in de wet genoemde belangen te beschermen, zijn mogelijk op basis van een onderbouwde ontheffingsaanvraag.
2. Ontheffing kan worden verleend van het verbod van artikel 13, eerste lid, van de wet om handel en commercieel gebruik van Kauwen die worden gedood in het kader van de schadebestrijding mogelijk te maken.
3. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingengebied:

N.v.t.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

N.v.t.

Toegestane middelen:

In afwijking van artikel 9 kan bij ontheffing het gebruik van kastvallen/vangkooien worden toegestaan. Gevangen dieren dienen op een snelle, efficiënte wijze worden gedood waarbij onnodig lijden dient te worden voorkomen.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

ROEK (*Corvus frugilegus*)

Voorkomen:

De Roek komt in de grootste aantallen voor in laaggelegen gebieden met een groot aandeel grasland (Hustings & Vergeer, 2002). In de provincie Utrecht vooral in de Lopikerwaard en in de Gelderse Vallei.

Aantallen:

De Nederlandse broedpopulatie in de periode 1998-2000 is geschat op 60.000-64.000 paren (Hustings & Vergeer, 2002). De broedvogelindex (STATLINE, CBS) voor de Roek laat een stijging in aantallen broedparen zien tot 2001 waarna de stand geleidelijk afneemt. In 2005 is de stand van de Roek in Nederland op ongeveer 130% van de stand in 1999. Tijdens de Faunatelling in april 2013 werden er in de provincie Utrecht 479 Roeken geteld.

Aantalsontwikkeling:

Sinds 2009 laat de voorjaarsstand in de provincie Utrecht een gestage afname zien.

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse vogelsoort.
- Schadelijke beschermde diersoort als bedoeld in artikel 65, eerste en vierde lid, waarvoor de provincie via een verordening een vrijstelling kan verlenen van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.
- Diersoort waarvan gedode dieren zijn vrijgesteld van bezit / vervoersverbod artikel 13, eerste lid.

Soort schade en schadeverleden:

Schade aan fruitteelt, granen, maïs, pootaardappelen.

Beleid:

1. De Roek is opgenomen in bijlage I van de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2004.
Op grond hiervan is het toegestaan de soort te verontrusten ter voorkoming en bestrijding van belangrijke schade aan gewassen.
2. Handelingen die verder gaan dan verstoring kunnen uitsluitend plaatsvinden om de in de wet genoemde belangen te beschermen, op basis van ontheffing ex artikel 68.
3. Ontheffing kan worden verleend van het verbod van artikel 13, eerste lid, van de wet om handel en commercieel gebruik van Roeken die worden gedood in het kader van de schadebestrijding mogelijk te maken.
4. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingsgebied:

Afschot: op schadegevoelige percelen.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Gehele jaar. Afschot van zonsopkomst tot zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

ZWARTE KRAAI (*Corvus corone*)

Voorkomen:

De Zwarte kraai behoort tot de meest verspreide broedvogels van Nederland en ontbreekt in vrijwel geen enkel atlasblok (Hustings & Vergeer, 2002).

Aantallen:

De Nederlandse broedpopulatie in de periode 1998-2000 is geschat op 70.000- 100.000 paren (Hustings & Vergeer, 2002). Tijdens de Faunatelling in april 2013 werden er in de provincie Utrecht 7.058 Zwarte kraaien geteld.

Aantalsontwikkeling:

De broedvogelindex (STATLINE, CBS) voor de Zwarte kraai laat een vrijwel constante stand zien. In 2005 is de stand van de Zwarte kraai in Nederland op een niveau van ongeveer 130% van de stand in 1990. De voorjaarsstand in de provincie Utrecht is sinds 2009 vrijwel stabiel.

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse vogelsoort.
- Schadelijke beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 65, eerste en derde lid, waarvoor in het gehele land een vrijstelling geldt van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt als bedoeld in artikel 67, eerste lid. De provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen, ter bescherming van bijvoorbeeld de volksgezondheid, de openbare veiligheid of het bestrijden of voorkomen van belangrijke schade aan gewassen.
- Diersoort waarvan gedode dieren zijn vrijgesteld van bezit / vervoersverbod artikel 13, eerste lid.

Soort schade en schadeverleden:

Schade aan fruit en aan granen.

Mogelijke negatieve effecten op de weidevogelpopulatie.

Beleid:

1. De Zwarte Kraai valt onder de landelijke vrijstelling ex artikel 65. Aanvullende ontheffingen voor het gebruik van het middel vangkooi om de in de wet genoemde belangen te beschermen, zijn mogelijk op basis van een onderbouwde ontheffingsaanvraag.
2. Ontheffing kan worden verleend van het verbod van artikel 13, eerste lid, van de wet om handel en commercieel gebruik van Zwarte kraaien die worden gedood in het kader van de schadebestrijding mogelijk te maken.

Preventieve maatregelen:

Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingengebied:

N.v.t.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

N.v.t.

Toegestane middelen:

In afwijking van artikel 9 kan bij ontheffing het gebruik van kastvallen/vangkooien worden toegestaan. Gevangen dieren dienen op een snelle, efficiënte wijze worden gedood waarbij onnodig lijden dient te worden voorkomen.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

DAMHERT (*Dama dama*)

Voorkomen:

Aanwezigheid van een groep Damherten in de nabijheid van Elst. Deze dieren zijn nakomelingen van gehouden dieren. Als gevolg van het transparanter worden van het gebied tussen de Gelderse leefgebieden en de provincie Utrecht is de verwachting dat een natuurlijke terugkeer van Damherten richting Gelderse Vallei en Utrechtse Heuvelrug mogelijk is.

Aantallen:

De voorjaarsstand van het Damhert op en rond de Plantage Willem III bedroeg in 2010 ongeveer 35 exemplaren. Het exacte aantal dieren in 2011 is niet bekend maar het aantal wordt in 2011 geschat op ongeveer 50 dieren.

Aantalsontwikkeling:

De groep dieren in de omgeving van Elst neemt in aantal toe.
In Nederland een thans niet bedreigde diersoort (Rode Lijst Zoogdieren, 2009).

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse diersoort.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt als bedoeld in artikel 67, eerste lid. De provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen, ter bescherming van bijvoorbeeld de volksgezondheid, de openbare veiligheid of het bestrijden of voorkomen van belangrijke schade aan gewassen.
- Diersoort waarvan de producten zijn vrijgesteld van artikel 13, eerste lid. Voor deze soort geldt een vrijstelling van het verbod op het in bezit hebben of het handelen in delen van dieren die gedood zijn in het kader van beheer en schadebestrijding of op geoorloofde wijze in het buitenland zijn verkregen.
- Diersoort waarvan productiedieren en gefokte dieren zijn vrijgesteld van artikel 9, 10, 11 en 13 eerste lid.

Soort schade en schadeverleden:

Schade aan jonge bosopstanden en gewassen.

Gevaar voor de verkeersveiligheid.

In de provincie Utrecht is in 2010 voor het eerst schade gemeld aan gewassen en aan jonge bosaanplant.

Beleid:

1. Het Damhert is opgenomen in een provinciaal aanwijzingsbesluit ex artikel 67. Op grond hiervan is het toegestaan gewonde dieren op te sporen en, ter voorkoming van verdere schade te doden. Dit is slechts toegestaan door jachtaktehouders welke lid zijn van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Natuurtoezicht en welke zijn aangewezen door de Stichting Valwild Utrecht.
2. Daarnaast zullen er ontheffingen ex artikel 68 op voorhand worden verleend om een nul-stand van Damherten in de provincie Utrecht te realiseren.
3. Voor het gebied Plantage Willem III / Remmerdense Heide wordt ruimte geboden voor een beheersbare groep Damherten. Beheer van deze groep zal mogelijk worden met een ontheffing ex artikel 68 op basis van een beheerplan voor dit gebied.
4. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.
5. Indien noodzakelijk voor het realiseren van de nulstand kan besloten worden tot een aanwijzing ex artikel 67 om zonder toestemming van de grondeigenaar beheer mogelijk maken.

Preventieve maatregelen:

N.v.t.

Ontheffingsgebied:

Hele provincie.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Het gehele jaar. Van een uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren. In afwijking van artikel 7 van het besluit kan ontheffing worden verleend van het bepaalde in artikel 7, zesde en negende lid.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

EDELHERT (*Cervus elaphus*)

Voorkomen:

Incidenteel voorkomend. Als gevolg van het transparanter worden van het gebied tussen de Gelderse leefgebieden en de provincie Utrecht is een natuurlijke terugkeer van Edelherten richting Gelderse Vallei en Utrechtse Heuvelrug mogelijk.

Aantallen:

Tot nu toe maximaal enkele dieren.

Aantalsontwikkeling:

In Utrecht nog niet van toepassing.

In Nederland een thans niet bedreigde diersoort (Rode Lijst Zoogdieren, 2009).

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse diersoort.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt als bedoeld in artikel 67, eerste lid. De provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen, ter bescherming van bijvoorbeeld de volksgezondheid, de openbare veiligheid of het bestrijden of voorkomen van belangrijke schade aan gewassen.
- Diersoort waarvan de producten zijn vrijgesteld van artikel 13, eerste lid. Voor deze soort geldt een vrijstelling van het verbod op het in bezit hebben of het handelen in delen van dieren die gedood zijn in het kader van beheer en schadebestrijding of op geoorloofde wijze in het buitenland zijn verkregen.
- Diersoort waarvan productiedieren en gefokte dieren zijn vrijgesteld van artikel 9, 10, 11 en 13 eerste lid.

Soort schade en schadeverleden:

Schade aan jonge bosopstanden en gewassen.

Gevaar voor de verkeersveiligheid.

Geen schadeverleden in de provincie Utrecht als het gevolg van afwezigheid van de soort.

Beleid:

1. Het Edelhert is opgenomen in een provinciaal aanwijzingsbesluit ex artikel 67. Op grond hiervan is het toegestaan gewonde dieren op te sporen en, ter voorkoming van verdere schade te doden. Dit is slechts toegestaan door jachtaktehouders welke lid zijn van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Natuurtoezicht en welke zijn aangewezen door de Stichting Valwild Utrecht.
2. Daarnaast kunnen er ontheffingen ex artikel 68 worden verleend op basis van de belangen welke genoemd zijn in dit artikel. Deze ontheffingen worden verleend op basis van een door Gedeputeerde Staten goedgekeurd Edelhertenbeheerplan.
3. Verder kunnen er ontheffingen ex artikel 68 op voorhand worden verleend om een nul-stand van Edelherten in de nul-standgebieden te realiseren.
4. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.
5. Indien noodzakelijk voor het uitvoeren van het Edelhertenbeheerplan kan besloten worden tot een aanwijzing ex artikel 67 om zonder toestemming van de grondeigenaar beheer mogelijk maken.

Preventieve maatregelen:

Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingsgebied:

Populatiebeheer: Utrechtse Heuvelrug en Gelderse Vallei.

Overig afschot: gehele provincie.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Populatiebeheer: 1 augustus tot en met 15 februari.

Overig afschot: Het gehele jaar. Van een uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren. In afwijking van artikel 7 van het besluit kan ontheffing worden verleend van het bepaalde in artikel 7, zesde en negende lid.

Overige voorwaarden:

Populatiebeheer op basis van een edelhertenbeheerplan en op basis hiervan jaarlijks op te stellen uitvoeringsplan, waarbij een lage stand en geringe populatiedichtheid uitgangspunt zijn. Populatie-ontwikkeling en ruimtelijke spreiding als mede schade worden door middel van monitoring gevolgd.

REE (*Capreolus capreolus*)

Voorkomen:

Algemeen voorkomend.

Aantallen:

De zoogdierindex (STATLINE, CBS) voor het Ree laat een schommeling in aantallen zien rond het niveau van 1990. De Reeënpopulatie in de provincie Utrecht wordt aan de hand van tellingen geschat op 2.000 tot 2.500 (bron: Fauna-beheerplan 2014-2019).

Aantalsontwikkeling:

Stabiel.

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse diersoort.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt als bedoeld in artikel 67, eerste lid. De provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen, ter bescherming van bijvoorbeeld de volksgezondheid, de openbare veiligheid of het bestrijden of voorkomen van belangrijke schade aan gewassen.
- Diersoort waarvan de producten zijn vrijgesteld van artikel 13, eerste lid. Voor deze soort geldt een vrijstelling van het verbod op het in bezit hebben of het handelen in delen van dieren die gedood zijn in het kader van beheer en schadebestrijding of op geoorloofde wijze in het buitenland zijn verkregen.

Soort schade en schadeverleden:

Schade aan jonge bosopstanden.

Gevaar voor de verkeersveiligheid.

Beleid:

1. Het Ree is opgenomen in het provinciale aanwijzingsbesluit ex artikel 67. Op grond hiervan is het toegestaan gewonde dieren op te sporen en, ter voorkoming van verdere schade te doden. Dit is slechts toegestaan door jachtaktehouders welke lid zijn van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Natuurtoezicht en welke zijn aangewezen door de Stichting Valwild Utrecht.
2. Daarnaast kunnen er ontheffingen ex artikel 68 worden verleend op basis van de belangen welke genoemd zijn in dit artikel. Deze ontheffingen worden verleend op basis van een door Gedeputeerde Staten goedgekeurd Fauna-beheerplan. Activeren van ontheffingen door leden van de wildbeheereenheden uitsluitend mogelijk na instemming van de provincie op basis van een door de Faunabeheereenheid goedgekeurd jaarlijks werkplan.
3. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.
4. Indien noodzakelijk voor het uitvoeren van het Faunabeheerplan kan besloten worden tot een aanwijzing ex artikel 67 om zonder toestemming van de grondeigenaar beheer mogelijk maken.

Preventieve maatregelen:

Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingsgebied:

Hele provincie.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Het gehele jaar. Van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren.

WILD ZWIJN (*Sus scrofa*)

Voorkomen:

Incidenteel voorkomend. Als gevolg van het transparanter worden van het gebied tussen de Gelderse leefgebieden en de provincie Utrecht is de verwachting dat een natuurlijke terugkeer van Wilde zwijnen richting Gelderse Vallei en Utrechtse Heuvelrug mogelijk is.

Aantallen:

Tot nu toe maximaal enkele dieren.

Aantalsontwikkeling:

In Utrecht nog niet van toepassing.

In Nederland een thans niet bedreigde diersoort (Rode Lijst Zoogdieren, 2009).

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse diersoort.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt als bedoeld in artikel 67, eerste lid. De provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen, ter bescherming van bijvoorbeeld de volksgezondheid, de openbare veiligheid of het bestrijden of voorkomen van belangrijke schade aan gewassen.
- Diersoort waarvan de producten zijn vrijgesteld van artikel 13, eerste lid. Voor deze soort geldt een vrijstelling van het verbod op het in bezit hebben of het handelen in delen van dieren die gedood zijn in het kader van beheer en schadebestrijding of op geoorloofde wijze in het buitenland zijn verkregen.
- Diersoort waarvan productiedieren en gefokte dieren zijn vrijgesteld van artikel 9, 10, 11 en 13 eerste lid.

Soort schade en schadeverleden:

Schade aan jonge bosopstanden en gewassen. Schade aan recreatieterreinen.

Gevaar voor de verkeersveiligheid.

In de provincie Utrecht is in 2010 voor het eerst schade gemeld aan gewassen.

Beleid:

1. Het Wild zwijn wordt opgenomen in het provinciale aanwijzingsbesluit ex artikel 67. Op grond hiervan is het toegestaan gewonde dieren op te sporen en, ter voorkoming van verdere schade te doden. Dit is slechts toegestaan door jachtaktehouders welke lid zijn van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Natuurtoezicht en welke zijn aangewezen door de Stichting Valwild Utrecht.
2. Daarnaast zullen er ontheffingen ex artikel 68 op voorhand worden verleend om een nul-stand van Wilde zwijnen in de provincie Utrecht te realiseren.
3. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.
4. Indien noodzakelijk voor het realiseren van de nulstand kan besloten worden tot een aanwijzing ex artikel 67 om zonder toestemming van de grondeigenaar beheer mogelijk maken.

Preventieve maatregelen:

N. v. t.

Ontheffingsgebied:

Hele provincie.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Het gehele jaar. Van een uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren. In afwijking van artikel 7 van het besluit kan ontheffing worden verleend van het bepaalde in artikel 7, zesde en negende lid.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

HAAS (*Lepus europaeus*)

Voorkomen:

Algemeen voorkomend.

Aantallen:

De Haas wordt niet vermeld in de Rode Lijst Zoogdieren (LNV, 2004) en wordt dus in Nederland niet bedreigd in zijn voortbestaan. Tijdens de Faunatelling in april 2013 werden er in de provincie Utrecht 5.969 Hazen geteld.

Aantalsontwikkeling:

De zoogdierenindex (STATLINE, CBS) voor de Haas geeft tussen 1997 en 2003 een afname te zien. Sinds 2004 lijkt de Hazenstand in Nederland te stabiliseren op het niveau van ongeveer 75% van de stand in 1997. In de provincie Utrecht is de voorjaarsstand gedurende de jaren 2010-2013 vrijwel stabiel.

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse diersoort.
- Bejaagbaar wild.
- Schadelijke beschermde diersoort als bedoeld in artikel 65, eerste en vierde lid, waarvoor de provincie via een verordening een vrijstelling kan verlenen van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.
- Diersoort waarvan de producten zijn vrijgesteld van artikel 13, eerste lid. Voor deze soort geldt een vrijstelling van het verbod op het in bezit hebben of het handelen in delen van dieren die gedood zijn in het kader van beheer en schadebestrijding of op geoorloofde wijze in het buitenland zijn verkregen.

Soort schade en schadeverleden:

Vollegronds groenten, diverse akkerbouwgewassen, boomkwekerijen en fruitboomgaarden.

Beleid:

1. De Haas is opgenomen in bijlage I van de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2004.
Op grond hiervan is het toegestaan de soort te verontrusten ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen.
2. De populatie dient in gebieden met kwetsbare teelt via reguliere bejaging op een acceptabel niveau gehouden te worden. Op grond van artikel 68 kan er, indien dit noodzakelijk om de in de wet genoemde belangen te beschermen, buiten de bejaagbare periode ontheffing worden gegeven voor het doden.
3. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingengebied:

Op schadegevoelige percelen.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Ontheffing: Gehele jaar van 1 april tot 1 november: van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang en van 1 november tot 1 april van ½ uur voor zonsopkomst tot een ½ uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

KONIJN (*Oryctolagus cuniculus*)

Voorkomen:

Algemeen voorkomend op de zandgronden.

Aantallen:

Onbekend.

Aantalsontwikkeling:

De Zoogdierindex (STATLINE, CBS) voor het Konijn laat een sterke afname sinds 1997 zien, waarna de stand van het Konijn rond het niveau van ongeveer 50 % van die van 1997 blijft schommelen. Tijdens de Faunatelling in april 2013 werden er in de provincie Utrecht 1.835 Konijnen geteld.

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse diersoort.
- Bejaagbaar wild.
- Schadelijke beschermde diersoort als bedoeld in artikel 65, eerste en derde lid, waarvoor in het gehele land een vrijstelling geldt van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt als bedoeld in artikel 67, eerste lid. De provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen, ter bescherming van bijvoorbeeld de volksgezondheid, de openbare veiligheid of het bestrijden of voorkomen van belangrijke schade aan gewassen.
- Diersoort waarvan de producten zijn vrijgesteld van artikel 13, eerste lid. Voor deze soort geldt een vrijstelling van het verbod op het in bezit hebben of het handelen in delen van dieren die gedood zijn in het kader van beheer en schadebestrijding of op geoorloofde wijze in het buitenland zijn verkregen.

Soort schade en schadeverleden:

Boomkwekerijen, botanische tuinen, bosaanplant, fruitteelt, vollegronds groenten, diverse akkerbouwgewassen.

Beleid:

1. Het Konijn valt onder de landelijke vrijstelling ex artikel 65. Daarnaast is de soort bejaagbaar van 15 augustus t/m 31 januari voor zowel jachthouder als grondgebruiker. Aanvullende ontheffingen ex artikel 68, waaronder gebruik van kunstlicht, zijn mogelijk indien sprake is van de noodzaak om de in de wet genoemde belangen te beschermen.
2. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingengebied:

In specifieke gebieden, te benoemen in de ontheffing, waar sprake is van noodzaak van voorkomen en bestrijden van belangrijke schade.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Ontheffing: Gehele jaar van 1 april tot 1 november: van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang en van 1 november tot 1 april van ½ uur voor zonsopkomst tot een ½ uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

WOELRAT (*Arvicola amphibius*)

Voorkomen:

Algemeen in de lagere delen van de provincie Utrecht.

Aantallen:

Niet bekend.

Aantalsontwikkeling:

Niet bekend. Volgens het Faunafonds is niet uit te sluiten dat de koppeling van de schadebestrijding van Woelratten aan een ontheffing artikel 68 van de Wet er toe heeft geleid dat de preventieve bestrijding van Woelratten, die voor de inwerkingtreding van de Flora- en faunawet gebruikelijk was, na die datum achterwege is gebleven, waardoor de stand van deze dieren zich (explosief?) heeft kunnen uitbreiden.

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde diersoort.
- Schadelijke beschermde diersoort als bedoeld in artikel 65, eerste en vierde lid, waarvoor de provincie via een verordening een vrijstelling kan verlenen van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.

Soort schade en schadeverleden:

In de provincie Utrecht komt Woelrattenschade voor in het Kromme Rijngebied en een enkel geïsoleerd geval in het noordwesten van de provincie. In 2005 is in de provincie Utrecht een schadebedrag door het Faunafonds getaxeerd van € 62.486. De schade-omvang kan sterk wisselen. In 2011 heeft het Faunafonds € 226.570 uitgekeerd als tegemoetkoming voor door Woelratten aan fruitbomen in Nederland veroorzaakte schade; in 2010 was dat € 0.

Beleid:

1. De Woelrat is opgenomen in bijlage I van de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2004. Op grond hiervan is het toegestaan de soort te verontrusten ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen.
2. Voor verdergaande maatregelen dan verontrusten kan om de in de wet genoemde belangen te beschermen, een ontheffing op basis van artikel 68 worden verleend.

Preventieve maatregelen:

Ter voorkoming van Woelratten is een middel het schoonhouden van het terrein (maaïen van gras). Volgens het Faunafonds zijn er geen preventieve middelen bekend om Woelratten effectief te verjagen. Het doden van deze diersoort lijkt de meest effectieve oplossing om schade te voorkomen en te beperken.

Ontheffingengebied:

In specifieke gebieden, te benoemen in de ontheffing, waar sprake is van noodzaak van voorkomen en bestrijden van belangrijke schade.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

N.v.t.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren.

VOS (*Vulpes vulpes*)

Voorkomen:

Vrij algemeen voorkomend, vooral ten oosten van de A2.

Aantallen:

Onbekend. Tijdens de Faunatelling in april 2013 werden er in de provincie Utrecht 267 belopen vossenburchten geteld.

Aantalsontwikkeling:

De zoogdierindex (STATLINE, CBS) voor de Vos laat grote schommelingen zien. In 2005 is de stand van de Vos in Nederland op ongeveer 120% van de stand in 1997. Het aantal belopen vossenburchten in de provincie Utrecht lijkt vrijwel stabiel.

Status in Flora- en faunawet:

- Beschermde inheemse diersoort.
- Schadelijke beschermde diersoort als bedoeld in artikel 65, eerste en derde lid, waarvoor in het gehele land een vrijstelling geldt van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt als bedoeld in artikel 67, eerste lid. De provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen, ter bescherming van bijvoorbeeld de volksgezondheid, de openbare veiligheid, het bestrijden of voorkomen van belangrijke schade aan gewassen of schade aan flora en fauna.
- Diersoort waarvan gedode dieren zijn vrijgesteld van bezit / vervoersverbod artikel 13, eerste lid.

Soort schade en schadeverleden:

Mogelijke negatieve effecten op bodembroeders / weidevogels.

Mogelijke schade aan sierpluimvee en bedrijfsmatig gehouden pluimvee. In de provincie Utrecht is belangrijke schade door vossenpredatie opgetreden bij pluimveebedrijven met een vrije uitloop.

Beleid:

1. De Vos valt onder de landelijke vrijstelling ex artikel 65, eerste en derde lid. In aanvulling hierop kunnen Gedeputeerde Staten ontheffing ex artikel 68 verlenen voor doden met behulp van kunstlicht om de in de wet genoemde belangen te beschermen.
2. Ontheffing kan worden verleend van het verbod van artikel 13, eerste lid, van de wet om handel en commercieel gebruik van Vossen die worden gedood in het kader van de schadebestrijding mogelijk te maken.
3. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingengebied:

In specifieke gebieden, te benoemen in de ontheffing, waar sprake is van noodzaak van voorkomen en bestrijden van (belangrijke) schade.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Gehele jaar van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang. Bij kunstlicht ontheffingen tussen zonsondergang en zonsopkomst.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

BIJLAGE 1.2

EXOTEN

NIJLGANS (*Alopochen aegyptiaca*)

Voorkomen:

De Nijlgans is een exoot die oorspronkelijk alleen in Afrika werd aangetroffen. Inmiddels is deze soort bij ons ingeburgerd en standvogel (Hustings & Vergeer, 2002).

Aantallen:

Op 20 juli 2013 werden in de provincie Utrecht 3.648 Nijlganzen geteld (Utrechtse zomerganzen telling 2013).

Aantalsontwikkeling:

Het aantal in Nederland broedende Nijlganzen neemt langzaam toe. De gemiddeld jaarlijkse toename bedraagt 12% (van der Jeugd et al., 2006).

Status in Flora- en faunawet:

- Deze vogelsoort wordt niet beschermd op basis van de Flora- en faunawet.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt, als bedoeld in artikel 67, eerste lid. De provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen, ter bescherming van bijvoorbeeld de volksgezondheid, de openbare veiligheid of het bestrijden of voorkomen van belangrijke schade aan gewassen.

Soort schade en schadeverleden:

Mogelijk aan diverse landbouwgewassen.

Beleid:

1. De Nijlgans is opgenomen in een provinciaal aanwijzingsbesluit ex artikel 67 van de wet. Op grond hiervan kan de soort, ter voorkoming van belangrijke schade, met het geweer worden bestreden door jachtaktehouders op gronden waarvan zij jachthouder zijn of op gronden van anderen mits zij daartoe over een schriftelijke toestemming van de desbetreffende grondgebruiker beschikken.
2. Om effectief optreden mogelijk te maken kan een aanvullende ontheffing om tijdens de ochtend en avondschemering in te grijpen worden verleend.
3. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.
4. Indien noodzakelijk voor het uitvoeren van het Faunabeheerplan kan besloten worden tot een aanwijzing ex artikel 67 om zonder toestemming van de grondeigenaar beheer mogelijk maken.

Preventieve maatregelen:

N.v.t..

Ontheffingengebied:

N.v.t.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Aanvullende ontheffing: van 1 april tot 1 oktober van 1 uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst en van zonsondergang tot 1 uur na zonsondergang; van 1 november tot 1 april van een ½ uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst en van zonsondergang tot een ½ uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren. In afwijking van artikel 9 zullen wij bij ontheffing het gebruik van vangkooien en lokganzen ook toestaan

Overige voorwaarden:

N.v.t.

ROSSE STEKELSTAART (*Oxyura jamaicensis*)

Voorkomen:

Oorspronkelijk broedvogel in Noord-Amerika en overwinteraar tot in Zuid-Amerika. Europees voorkomen grotendeels terug te voeren tot ontsnappingen uit watervogelcollecties.

Aantallen:

SOVON heeft in 2011 de Nederlandse winterpopulatie geïnventariseerd en schat het aantal exemplaren op 33 tot maximaal 40. Het aantal broedparen in Nederland wordt geschat op enkele paren. Uit de provincie Utrecht zijn geen broedgevallen bekend en worden er jaarlijks hooguit enkele exemplaren gezien.

Aantalsontwikkeling:

Sinds de tachtiger jaren leven er enkele tientallen Rosse stekelstaarten in Nederland, maar van een grote, zichzelf in stand houdende populatie kan nog niet worden gesproken. In de provincie Utrecht is het aantal waarnemingen wisselend tussen geen of enkele exemplaren per jaar.

Status in Flora- en faunawet:

- Deze vogelsoort wordt niet beschermd op basis van de Flora- en faunawet.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt, als bedoeld in artikel 67, eerste lid. De provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen, ter bescherming van bijvoorbeeld de volksgezondheid, de openbare veiligheid of het bestrijden, voorkomen van belangrijke schade aan gewassen of ter voorkoming van schade aan flora en fauna.

Soort schade en schadeverleden:

Deze soort vormt een bedreiging voor de Witkopeend in Spanje. De Witkopeend (*Oxyura leucocephala*) is als 'bedreigd' opgenomen op de IUCN Rode Lijst van bedreigde soorten en is opgenomen in bijlage I van de Vogelrichtlijn, bijlage II van het Verdrag van Bern, bijlage I van het verdrag van Bonn en bijlage II van het CITES-verdrag. Hybridisatie met de Rosse stekelstaart wordt beschouwd als een belangrijke bedreiging voor het voortbestaan van de Witkopeend.

Beleid:

1. De Rosse stekelstaart is opgenomen in een provinciaal aanwijzingsbesluit ex artikel 67 van de wet. Op grond hiervan kan de soort, ter voorkoming van schade aan de fauna, met het geweer worden bestreden door jachtaktehouders op gronden waarvan zij jachthouder zijn of op gronden van anderen mits zij daartoe over een schriftelijke toestemming van de desbetreffende grondgebruiker beschikken.
2. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

N.v.t.

Ontheffingengebied:

N.v.t.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

N.v.t.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

BIJLAGE 1.3

VERWILDERDE HUISDIEREN

SOEPGANS (*Anser anser forma domesticus*)

Voorkomen:

Soepganzen zijn in 48% van de atlasblokken aangetroffen; vooral het waterrijke deel van het land en in de stedelijke gebieden (Hustings & Vergeer, 2002).

Aantallen:

Zomer: Op 20 juli 2013 werden in de provincie Utrecht 657 Soepganzen geteld (Utrechtse zomerganzen telling 2013).

Aantalsontwikkeling:

Als het gevolg van het ontbreken van voldoende telgegevens is het berekenen van een trend bij de Soepgans niet mogelijk (van der Jeugd et al., 2006).

Status in Flora- en faunawet:

- Soepganzen worden niet beschermd op basis van de Flora- en faunawet.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt, als bedoeld in artikel 67, eerste lid. De provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen, ter bescherming van bijvoorbeeld de volksgezondheid, de openbare veiligheid of het bestrijden of voorkomen van belangrijke schade aan gewassen.

Soort schade en schadeverleden:

Het Faunafonds keert geen schade uit toegebracht door Soepganzen. Om die reden zijn voor deze soort geen schade-bedragen bekend. De schade die toegebracht wordt door Soepganzen is per capita vergelijkbaar of groter dan die van de Grauwe gans. Het gaat immers om een gedomesticeerde vorm met een vergelijkbare of grotere lichaamsomvang.

Beleid:

1. De verwilderde gedomesticeerde gans is opgenomen in een provinciaal aanwijzingsbesluit ex artikel 67 van de wet. Op grond hiervan kan de soort, ter voorkoming van belangrijke schade, met het geweer worden bestreden door jachttakehouders op gronden waarvan zij jachthouder zijn of op gronden van anderen mits zij daartoe over een schriftelijke toestemming van de desbetreffende grondgebruiker beschikken.
2. Om effectief optreden mogelijk te maken kan een aanvullende ontheffingen om tijdens de ochtend en avond-schemering in te grijpen worden verleend.
3. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.
4. Indien noodzakelijk voor het uitvoeren van het Faunabeheerplan kan besloten worden tot een aanwijzing ex artikel 67 om zonder toestemming van de grondeigenaar beheer mogelijk maken.

Preventieve maatregelen:

Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in het handboek van het Faunafonds.

Ontheffingengebied:

N.v.t.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Aanvullende ontheffing: van 1 april tot 1 oktober van 1 uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst en van zonsondergang tot 1 uur na zonsondergang; van 1 november tot 1 april van een ½ uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst en van zons-ondergang tot een ½ uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren. In afwijking van artikel 9 zullen wij bij ontheffing het gebruik van vangkooien en lokganzen ook toestaan

VERWILDERDE DUIF (*Columba livia forma domestica*)

Voorkomen:

De Verwildeerde duif ontstaat door niet teruggekeerde postduiven en ontsnapte tamme duiven en de nakomelingen daar van. Ook vermenging met stadsduiven vindt plaats.

Aantallen:

Onbekend.

Aantalsontwikkeling:

Onbekend.

Status in Flora- en faunawet:

- Deze vogelsoort wordt niet beschermd op basis van de Flora- en faunawet.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt, als bedoeld in artikel 67, eerste lid. De provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen, ter bescherming van bijvoorbeeld de volksgezondheid, de openbare veiligheid of het bestrijden of voorkomen van belangrijke schade aan gewassen.

Soort schade en schadeverleden:

Schade aan gewassen in het bijzonder direct na inzaai en in gelegd graan.

Beleid:

1. De Verwildeerde duif is opgenomen in een provinciaal aanwijzingsbesluit ex artikel 67 van de wet. Op grond hiervan kan de soort, ter voorkoming van schade aan de fauna, met het geweer worden bestreden door jachttakehouders op gronden waarvan zij jachthouder zijn of op gronden van anderen mits zij daartoe over een schriftelijke toestemming van de desbetreffende grondgebruiker beschikken.
2. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:

N.v.t.

Ontheffingengebied:

N.v.t.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

N.v.t.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

VERWILDERDE KAT (*Felis catus*)

Voorkomen:

De Verwilderde kat ontstaat uit de nakomelingen van de zwervkat. Het is dus een verwilderde huiskat. Indien een kat veelvuldig, 's nachts zowel in de vroege ochtenden als de late avonden, al jagend in het veld wordt gezien kan ervan uit gaan dat het een echte "verwilderde" kat betreft. Algemeen voorkomend in de provincie Utrecht

Aantallen:

Onbekend.

Aantalsontwikkeling:

Onbekend.

Status in Flora- en faunawet:

- Onbeschermde verwilderde diersoort.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt als bedoeld in artikel 67, eerste lid. De provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen, ter bescherming van bijvoorbeeld de volksgezondheid, de openbare veiligheid of het bestrijden of voorkomen van belangrijke schade aan gewassen.

Soort schade en schadeverleden:

Schade aan fauna voornamelijk door predatie.

Beleid:

1. De Verwilderde kat is opgenomen in een provinciaal aanwijzingsbesluit ex artikel 67 van de wet. Op grond hiervan kan de soort, om de in de wet genoemde belangen te beschermen, met het geweer worden bestreden door jacht-aktehouders op gronden waarvan zij jachthouder zijn of op gronden van anderen mits zij daartoe over een schriftelijke toestemming van de desbetreffende grondgebruiker beschikken.
2. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:
N.v.t.

Ontheffingengebied:

Gehele provincie

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:

Aanvullende ontheffing: Gehele jaar van 1 april tot 1 november: van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang en van 1 november tot 1 april van ½ uur voor zonsopkomst tot een ½ uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:

Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 5 en 9 Besluit beheer- en schadebestrijding dieren.

Overige voorwaarden:

N.v.t.

BIJLAGE 2

VERKLARENDE WOORDENLIJST

In het kader van de uitvoering van de Wet worden begrippen gehanteerd die in voorkomende gevallen leiden tot onduidelijkheid of vrij interpreteerbaar zijn. In de afgelopen jaren is in de besluiten tot vrijstellingen, aanwijzingen en ontheffingen invulling aan deze begrippen gegeven.

Hierna worden deze begrippen nader toegelicht.

DEUGDELIJK RASTER

De provincie Utrecht verstaat onder een deugdelijk raster een raster dat voldoende bescherming biedt aan het betreffende kwetsbare gewas of teelt, gerelateerd aan de schadeveroorzakende diersoort en afhankelijk van de plaatselijke omstandigheden. Als richtlijn wordt de beschrijving uit de Handreiking Faunaschade van het Faunafonds gehanteerd.

BELANGRIJKE SCHADE

Onder belangrijke schade wordt in het provinciale beleid verstaan: schade van meer dan € 250,- per geval per bedrijf per jaar.

Deze grens van belangrijke schade vindt zijn basis in de grens die het Faunafonds stelt (Regeling vaststelling beleids-regels schadevergoeding Faunafonds, geldend vanaf 1 december 2005) en het advies van het Driemanschap Flora- en faunawet. Hiermee wordt het beleid m.b.t. de definiëring van belangrijke schade in overeenstemming gebracht met het rijksbeleid.

ORANJE LIJST

Lijst van, in de provincie Utrecht, uitgestorven en bedreigde planten- en diersoorten

PRIORITAIRE SOORT

Soort uit de groep van provinciale aandachtsoorten van het soortenbeleid waarvoor de provincie Utrecht een bijzondere verantwoordelijkheid heeft.

RODE LIJST

Lijst van in Nederland in hun voortbestaan bedreigde planten- en diersoorten.

BIJLAGE 3

DRAAIBOEK “BIJZONDERE WEERSOMSTANDIGHEDEN”

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING

2. OVERZICHT STAPPENPLAN

3. UITWERKING STAPPENPLAN

- 3.1 Vaststelling periode van procedurestart
- 3.2 Inwinnen adviezen
- 3.3 Beschrijven situatie
- 3.4 Vastleggen categorieën van soorten
- 3.5 Vaststellen tijdstip
- 3.6 Besluit
- 3.7 Bekendmaking
- 3.8 Volgen ontwikkeling
- 3.9 Bepalen tijdstip van opheffen verbod
- 3.10 Opheffen verbod
- 3.11 Periode sluiting Provinciehuis tussen Kerst en Nieuwjaar.
- 3.12 Persbericht (periode tussen Kerst en Nieuwjaar).

4. BOTULISME

1. INLEIDING

Gedeputeerde Staten van Utrecht zijn per 1 april 2002 gemachtigd om namens de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, thans Minister van Economische Zaken, besluiten te nemen in het kader van artikel 46 lid 5 van de Flora- en faunawet aangaande het sluiten van de jacht als gevolg van bijzondere weersomstandigheden. Deze bijzondere weersomstandigheden hebben vooral betrekking op extreme winterse omstandigheden. De provincie Utrecht heeft in de Beleidsnota Flora- en faunawet provincie Utrecht 2008 aangegeven deze sluiting ook van toepassing te laten zijn op het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 28 juni 2005, nr. 2005REG001285i, tot aanwijzing van personen die de stand van diersoorten kunnen beperken (hierna: het aanwijzingsbesluit) en ontheffingen krachtens artikel 68 van de Flora- en faunawet met betrekking tot schadebestrijding. De besluitvorming kan betrekking hebben op één of meer categorieën van soorten.

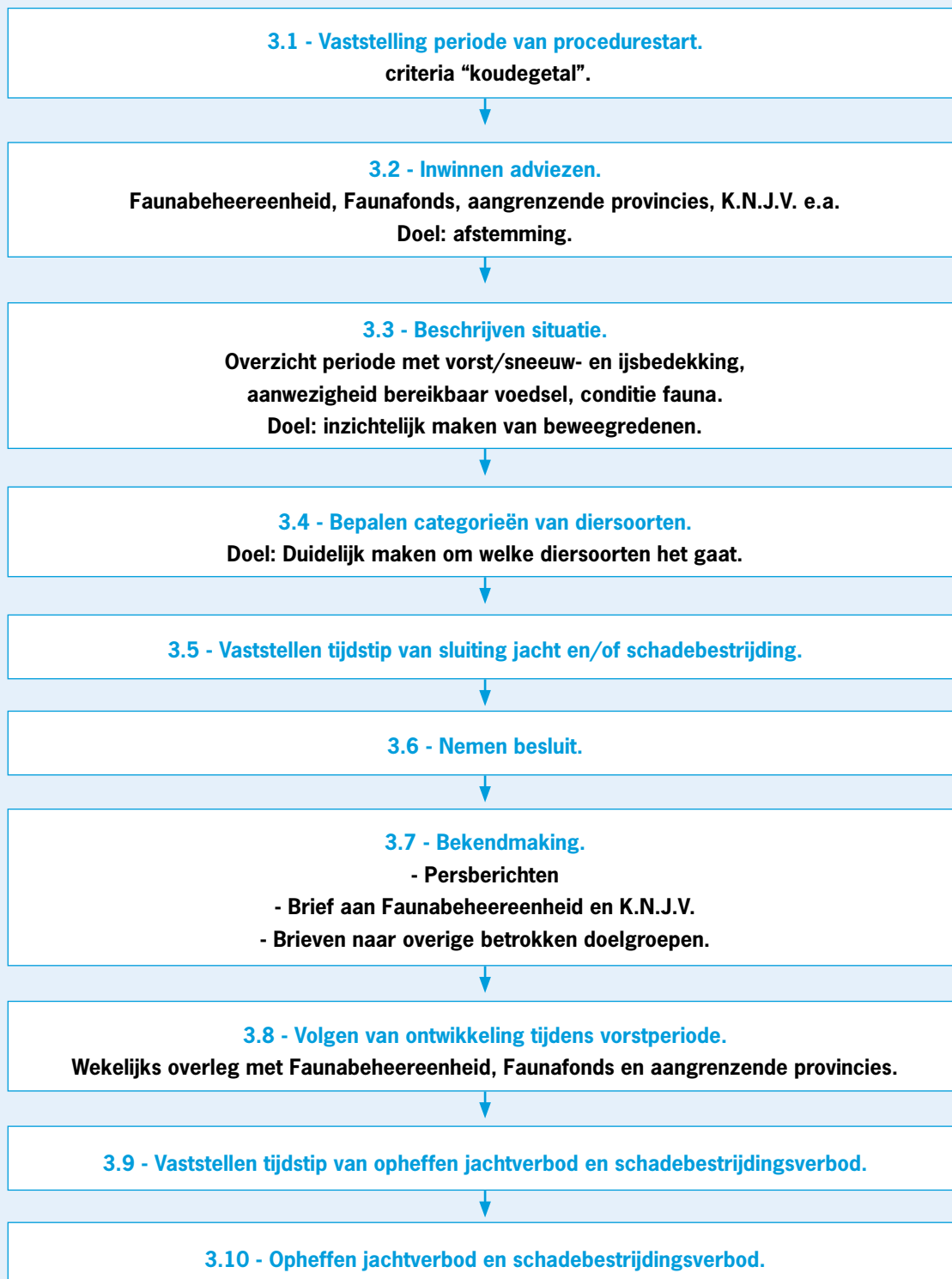
In situaties die niet uitgebreid in het draaiboek beschreven zijn zoals botulisme, zal na overleg met de in dit draaiboek genoemde organisaties, van geval tot geval beoordeeld worden of opschorting van jacht, het aanwijzingsbesluit en ontheffinggebruik noodzakelijk is.

Om adequaat een besluit te kunnen nemen indien sprake is van de hiervoor beschreven situatie heeft de provincie Utrecht een draaiboek Bijzondere weersomstandigheden samengesteld. Eén van de belangrijkste uitgangspunten van het draaiboek is dat voordat het besluit genomen wordt, afstemming plaatsvindt met omliggende provincies en deskundige organisaties en dat een duidelijk overzicht gegeven wordt wat er gedaan moet worden, door wie en wanneer. Dit hele proces wordt stap voor stap beschreven in deze notitie.

Bij dit draaiboek hoort een flexibele namenlijst met de bereikbaarheidsgegevens van de contactpersonen. Deze namenlijst is vanwege de regelmatige wijzigingen en privé-gegevens niet opgenomen in deze beleidsnota, en zal jaarlijks omstreeks oktober worden geactualiseerd. De nummers in het draaiboek corresponderen met de nummers op de lijst.

2. OVERZICHT STAPPENPLAN

Schematisch kan de procedure als volgt weergegeven worden:

W

3. STAPPENPLAN

3.1 VASTSTELLING PERIODE VAN PROCEDURESTART.

De Flora- en faunawet (art. 46 lid 5) geeft ter bescherming van de in het wild levende dieren een aantal regels. Een aantal hiervan heeft betrekking op winterse omstandigheden. Zo is het verboden te jagen:

- Indien de grond bedekt is met sneeuw (m.u.v. het vangen van eenden door middel van een eendenkooi, het jagen op Wilde eenden en Houtduiven, op de andere wildsoorten indien de jacht wordt uitgeoefend door middel van een drijfjacht (art. 15 jachtbesluit).
- Op wild, dat als gevolg van weersomstandigheden in een uitgeputte toestand verkeert.
- Op wild, dat zich ten gevolge van hoge waterstand ophoudt op hoog gelegen gedeelten van het terrein.

Het is van belang aan de hand van concrete gegevens vast te stellen binnen wat voor periode tot een afgewogen besluit gekomen moet worden om de jacht geheel of voor een aantal wildsoorten te sluiten of wanneer het gebruik van het aanwijzingsbesluit en de ontheffingen ex artikel 68 voor geheel of gedeeltelijk wordt verboden.

Start procedure:

- De provincie Utrecht gaat uit van een zogenaamd "koudegetal". Dit getal is objectief en vormt de som van de maximale dagtemperatuur minus de minimale nachttemperatuur. Indien deze getallen na een x aantal dagen de –85 graden heeft bereikt volgt automatisch het advies om de jacht te sluiten en om schadebestrijding te verbieden. De temperatuur te De Bilt (opgave KNMI) wordt hierbij als maatstaf genomen.
 - voorbeeld: 's-nachts is de minimumtemperatuur –10 graden Celsius en overdag is de maximumtemperatuur –5 graden Celsius. Indien deze situatie zich 5 aaneengesloten dagen blijft voortdoen dan staat de teller na 5 dagen op –75 graden Celsius. De sluiting wordt dan intern voorbereid bij de provincie door de desbetreffende ambtenaren belast met de Flora- en faunawetgeving. Op dag 6 wordt de grens van – 85 graden overschreden. Nu volgt het besluit om de jacht en om schadebestrijding tijdelijk te verbieden.
- Bij een sneeuwbedekking, bevroren sneeuw, bij ijzel op sneeuw (dekking > 90% en langer dan 10 dagen achtereen).
- Bij ijsbedekking op open water, sloten en kanalen (dekking > 50% en langer dan 10 dagen).

Informatie over de weersituatie

Soort informatie: de verwachtingen voor de komende dagen, week en eventueel lange termijn, met betrekking tot temperatuursontwikkelingen, sneeuwval, ijzelkansen of grote hoeveelheden regen.

- Telefoonnummer KNMI: 030-2206911
- Website: <http://www.knmi.nl/>

Informatie over de waterstanden

Soort informatie: actuele en te verwachten waterstanden.

- Telefoonnummer Rijkswaterstaat infocentrum Binnenwateren: 0320-298888
- Website: <http://www.infocentrum-binnenwateren.nl>
- Telefoonnummer Rijkswaterstaat Directie Utrecht 030-6009500
- Website: <http://www.rws.nl/rws/dut/dut/>

3.2 INWINNEN VAN ADVIEZEN.

Adviezen moeten ingewonnen worden bij instanties die informatie kunnen verschaffen over omstandigheden in het landelijke gebied die het besluit kunnen beïnvloeden.

Natuurterreinbeherende organisaties en land- en tuinbouworganisaties worden niet apart gevraagd. Er wordt van uit gegaan dat de vertegenwoordigers van deze organisaties in de Faunabeheereenheid de belangen voldoende behartigen.

A. Provincies:

Om de noodzaak van de maatregel te kunnen bepalen is het van belang dat aangrenzende provincies benaderd worden:

Provincie	betr. ambtenaar	Vast (werk)	Mobiel (privé)
Gelderland	nummer 1		
Noord-Holland	nummer 2		
Noord-Holland	nummer 3		
Zuid-Holland	nummer 4		
Zuid-Holland	nummer 5		
Flevoland	nummer 6		

Gewenste informatie:

- Op wat voor termijn wordt in hun provincie gedacht aan sluiting jacht en tijdelijke verbod op schadebestrijding;
- Op basis van wat voor informatie en voor welke onderdelen van de jacht en tijdelijke verbod op schadebestrijding;
- Is afstemming van aard en tijdstip van de sluiting van de jacht en tijdelijke verbod op schadebestrijding mogelijk?

Instanties die zich concreet met de uitvoering van het faunabeheer bezighouden of te maken hebben met schade door wild en beschermde diersoorten aan land-, tuin- en bosbouw.

B. Faunabeheereenheid Utrecht

- website: <http://www.faunabeheereenheid.nl/utrecht/>
- Adjunct secretaris: nummer 7

C. Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging (K.N.J.V.)

- Website: <http://www.knjv.nl>
- Consulente: nummer 8

D. Faunafonds

- Website: <http://www.bij12.nl/bij12units/faunafonds/>
- Contactpersoon: nummer 9

Gewenste informatie:

- Voor welke diersoorten bestaat het gevaar dat, als gevolg van de weersomstandigheden, het duurzaam voortbestaan in een gebied, regio of de provincie in gevaar komt.
- Vergroten de beheermaatregelen jacht en schadebestrijding de kans dat voor deze diersoorten, als gevolg van de weersomstandigheden, het duurzaam voortbestaan in een gebied, regio of de provincie in gevaar komt.

Let op: Het gaat hier niet uitsluitend om de soorten waarop de jacht geopend is of waarvoor een ontheffing ex artikel 68 is afgegeven. Ook andere soorten kunnen verstoord worden en lopen daardoor risico indien er gejaagd wordt of er schadebestrijding plaats vindt.

3.3 BESCHRIJVEN VAN DE OMSTANDIGHEDEN

Doel: inzichtelijk maken van beweegredenen.

De informatie die verzameld is wordt helder en eenduidig beschreven. Het gaat om de volgende categorieën:

A. De provinciale weersgesteldheid in de provincie Utrecht of delen daarvan.

De winterse weersverwachting voor de komende tijd

Datum aanvang vorstperiode: ...

Dagelijks bijhouden van koudegetal bij intredende vorst: ...°C

Datum aanvang sneeuwperiode: ...

Sneeuwdekking na 10 dagen: ...%

Datum aanvang ijzelperiode: ...

Aanwezigheid bevroren sneeuw en dekkingsgraad na 10 dagen: ...%

Aanwezigheid ijzel op sneeuw en dekkingsgraad na 10 dagen: ...%

Ijsbedekking: Sloten: ...%

Kanalen: ...%

Rivieren: ...%

Open wateren: ...%

De hoeveelheden regen van de afgelopen 10 dagen

De hoeveelheden regen voor de komende tijd

B. De bereikbaarheid van voedsel voor de kwetsbare soorten en de conditie van de soorten.

Informatie over de aanwezigheid van soorten en de beschikbaarheid van voedsel.

Aanwezigheid waterwild: - Indicatie hoeveelheden (weinig/ veel).

- Aanduiding locatie.

Bereikbaarheid voedsel voor:

Watervogels: goed/ matig/ slecht

Zoogdieren: goed/ matig/ slecht

Overige soorten: goed/ matig/ slecht

Informatie over conditie van diersoorten.

Beschrijving conditie diersoorten: per diergroep.

C. Het aspect landbouwschade.

Aantal wildschademeldingen/meldingen van schade door beschermde diersoorten (Faunafonds/
Faunabeheereenheid)

Is sprake van belangrijke schade of te verwachten schade? Van welke diersoorten?

Wat zijn de consequenties van sluiting jacht en verbod schadebestrijding m.b.t. uitbetaling vergoeding
schade. (Faunafonds)

Conclusie: aangeven van noodzaak om jacht te sluiten en schadebestrijding tijdelijk te verbieden

3.4 BEPALEN CATEGORIEËN VAN SOORTEN

Wildsoort:	Periode waarin soort bejaagbaar is:
------------	-------------------------------------

Wilde eend	15 augustus t/m 31 januari
Fazanthan	15 oktober t/m 31 december
Fazanthaan	15 oktober t/m 31 januari
Houtduif	15 oktober t/m 31 januari
Konijn	15 augustus t/m 31 januari
Haas	15 oktober t/m 31 december

Overige soorten:

- Beschermde soorten waarvoor ter bestrijding van schade een ontheffing verleend is ex artikel 68 Flora- en faunawet kunnen door de weersomstandigheden dusdanig bedreigd worden dat gebruikmaking van de ontheffing niet gewenst is. In dergelijke gevallen zal tijdelijk geen schadebestrijding plaats mogen vinden op basis van die ontheffing.
- De overige soorten kunnen door de weersomstandigheden dusdanig bedreigd worden dat jacht en schadebestrijding in de terreindelen waar deze soorten verblijven niet gewenst is.

3.5 BEPALEN TIJDSTIP VAN SLUITING JACHT

Nadat op inhoudelijke gronden (zie 3.3) bepaald is dat jacht en schadebestrijding op één of meer categorieën gesloten wordt, is het in dit stadium van belang het tijdstip vast te leggen waarop het besluit ingaat.

Aandachtspunten:

- Van groot belang bij het bepalen van een datum is afstemming met de aangrenzende provincies en advisering door het Faunafonds.
- Gestreefd moet worden naar het vaststellen van één datum voor alle provincies of voor een aantal aangrenzende provincies in een regio.
- Indien er een reden is om af te wijken van een door meerdere provincies vastgestelde datum dient deze reden goed gemotiveerd te zijn.

3.6 BESLUIT

Het besluit om jacht en schadebestrijding tijdens bijzondere weersomstandigheden te sluiten is door Gedeputeerde Staten gemandateerd aan de teamleider van het team Groen, Grond en Water van de Afdeling Vergunningverlening.

Model besluit

Onderwerp: Sluiting jacht en/of schadebestrijding ten gevolge van bijzonder weersomstandigheden.

GEDEPUTEERDE STATEN VAN UTRECHT;

Gehoord het Faunafonds, de Faunabeheereenheid Utrecht en de K.N.J.V.

Gelet op artikel 46 lid 5 van de Flora- en faunawet en hiertoe gemachtigd door de Minister van Economische Zaken;

BESLUITEN

in verband met de huidige extreme weersomstandigheden de jacht op de volgende diersoorten:

-
-
-

Met ingang van:

TE SLUITEN

En tevens de geldigheid van het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 28 juni 2005, nr. 2005REG001285i, tot aanwijzing van personen die de stand van diersoorten kunnen beperken en alle artikel 68 ontheffingen van de Flora- en faunawet op te schorten. Het betreft de ontheffingen:

-
-
-

Dit besluit heeft betrekking op: De gehele provincie Utrecht/ de volgende delen van de provincie

Gedeputeerde Staten voornoemd,
namens hen,

nummer 10

Teamleider vergunningverlening natuur en landschap.

3.7 BEKENDMAKING

De bekendmaking vindt plaats aan:

- Pers.
- Betrokken organisaties (zie lijst par.3.2).
- Politie.
- Algemene Inspectiedienst.

3.7.1 PERSBERICHT

Zodra sprake is van het van kracht worden van het besluit om de jacht te sluiten en schadebestrijding te verbieden in verband met de bijzondere weersomstandigheden dient een persbericht uitgebracht te worden.

Model persbericht.

PROVINCIE UTRECHT

datum:

JACHT EN SCHADEBESTRIJDING TIJDELIJK VERBODEN.

Het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht heeft in verband met de huidige extreme weersomstandigheden na overleg met de colleges van de overige provincies en deskundige organisaties op het gebied van het faunabeheer, besloten om met ingang van de jacht te sluiten op:

-
-
-

En tevens de geldigheid van het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 28 juni 2005, nr. 2005REG001285i, tot aanwijzing van personen die de stand van diersoorten kunnen beperken en alle artikel 68 ontheffingen (Hoofdstuk V, Titel III, paragraaf 3 Beheer en bestrijding van schade) van de Flora- en faunawet op te schorten.

Het betreft de ontheffingen:

-
-
-

Het verbod op jacht en schadebestrijding geldt voor de gehele provincie Utrecht/ of nader te noemen delen van de provincie.

De jacht op de genoemde soorten is geopend tot 31 december 200... en 31 januari 200...
Mocht er voor die tijd sprake zijn van een weersverbetering zal het besluit herzien worden.

Verzenden aan: regionale dagbladen (b.v. AD, regio Utrecht en Amersfoort) .

3.7.2 BRIEF/ FAX AAN FAUNABEHEERENHEID, K.N.J.V. EN POLITIE

Geachte,

Hierbij deel ik u mede dat Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht hebben besloten de jacht te sluiten op de hierna genoemde wildsoorten.

-
-

Gezien de omstandigheden zullen de uitgegeven en daarvoor in aanmerking komende artikel 68 ontheffingen opgeschort worden. Indien sprake is van belangrijke schade of te verwachten belangrijke schade aan bedrijfsmatige land-, tuin- of bosbouw, verzoeken wij u dit tijdig te melden bij het Faunafonds, tel: 078-6395370 en de provinciale ambtenaren belast met de Flora- en faunawet de heer 11 of 12 -

Gelieve dit bericht bekend te maken bij uw leden.

Hoogachtend,

Nummer 10,
Teamleider vergunningverlening Natuur en landschap.

Verzenden aan:

- Faunabeheereenheid Utrecht, postbus 870, 3900 AW Veenendaal
Telefoon: 0318-578565, Fax 0318- 578564
- K.N.J.V. t.a.v. consulent 8, postbus 108, 6650 AC Druten
Telefoon: 0487-524411. Fax 0487-502959
- Politie regio Utrecht, Politie Milieudienst Veldpolitie, postbus 549, 3800 AM Amersfoort.
Telefoon: 033-4689430. Fax: 033-4689439
- Afschrift naar aangrenzende provincies (zie 3.2)

3.8 VOLGEN VAN ONTWIKKELINGEN TIJDENS VORSTPERIODE

Periodiek telefonisch overleg met omliggende provincies, Faunabeheereenheid, Faunafonds en K.N.J.V: één maal per week door de betreffende ambtenaren belast met de Flora- en faunawetgeving.

- Bij onveranderde weersomstandigheden: geen actie.
- Bij te verwachten weersverbetering (hogere temperaturen; invallen van dooi): procedure starten om jacht- en schadebestrijdingverbod op te heffen..

3.9 VASTSTELLEN VAN TIJDSTIP OM JACHT- EN SCHADEBESTRIJDING VERBOD OP TE HEFFEN

Tijdstip bepalen op basis van weersvoorspelling (KNMI) en in overleg met aangrenzende provincies, Faunabeheereenheid, Faunafonds en KNJV.

3.10 BESLUIT EN BEKENDMAKING OPHEFFEN JACHT- EN SCHADEBESTRIJDINGVERBOD

Te versturen/ faxen aan:

- Pers.
- Betrokken organisaties (zie Lijst par.3.2).
- Politie.

3.10.1 PERSBERICHT/ BRIEF OF FAX AAN FAUNABEHEEREENHEID, FAUNAFONDS EN POLITIE

	PROVINCIE UTRECHT
datum:	
VERBOD OP JACHT EN SCHADEBESTRIJDING IN VERBAND MET WINTERSE OMSTANDIGHEDEN	
OPGEHEVEN	
Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht heeft in verband met de verbeterde weersomstandigheden na overleg met de colleges van de overige provincies en deskundige organisaties op het gebied van het faunabeheer, besloten om met ingang van de sluiting van de jacht op bepaalde wildsoorten op te heffen, en tevens het opschorten van de geldigheid het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 28 juni 2005, nr. 2005REG001285i, tot aanwijzing van personen die de stand van diersoorten kunnen beperken en van artikel 68 ontheffingen van de Flora- en faunawet te beëindigen.	

(Verzenden aan: zie 3.7)

3.11 PERIODE TUSSEN KERST EN NIEUWJAAR (SLUITING PROVINCIEHUIS)

Mocht in de periode tussen Kerst en Nieuwjaar (sluiting provinciehuis) de onder 3.1 beschreven weersomstandigheden zich voordoen dan zal één van de provinciale medewerkers 11, 12 of 13 contact opnemen met de desbetreffende ambtenaren van omliggende provincies (voorzover dit mogelijk is), de secretaris van de Faunabeheereenheid Utrecht en de K.N.J.V. (zie 3.2 A&B) om te besluiten of de noodzaak zich voordoet om de jacht te sluiten en tevens om het (tijdelijk) verbieden van artikel 68 ontheffingen. Mocht dit het geval zijn dan zal één van hun contact opnemen met:

- De teamleider van Groen, grond en water nummer 10,
- gedeputeerde nummer 15
- en met de persvoorlichter van de provincie Utrecht nummer 16

De persvoorlichter zal een persbericht (zie 3.12) omtrent de sluiting van de jacht en het opschorten van artikel 68 ontheffingen naar de regionale pers sturen en in verband met handhaving ook de regionale politie informeren (zie 3.7.1& 3.7.2). Dezelfde procedure geldt tevens voor het te nemen besluit en de bekendmaking voor het opheffen van het jacht- en schadebestrijdingverbod.

3.12 PERSBERICHT VOOR DE PERIODE TUSSEN KERST EN NIEUWJAAR (SLUITING PROVINCIEHUIS)

PROVINCIE UTRECHT

datum:

JACHT EN SCHADEBESTRIJDING TIJDELIJK VERBODEN.

Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht heeft in verband met de huidige extreme weersomstandigheden, na overleg met deskundige organisaties op het gebied van het faunabeheer, besloten om met ingang van de jacht te sluiten op:

-
-
-

En tevens de geldigheid van het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 28 juni 2005, nr. 2005REG001285i, tot aanwijzing van personen die de stand van diersoorten kunnen beperken en alle artikel 68 ontheffingen van de Flora- en faunawet op te schorten.
Het betreft de volgende ontheffingen:

-
-
-

Het verbod op jacht en schadebestrijding geldt voor de gehele provincie Utrecht of delen van de provincie Utrecht

De jacht op de genoemde soorten is nog geopend tot 31 200..

Mocht er voor die tijd sprake zijn van een weersverbetering zal het besluit herzien worden.

Publiceren in: Staatscourant, AD, regio Utrecht en Amersfoort.

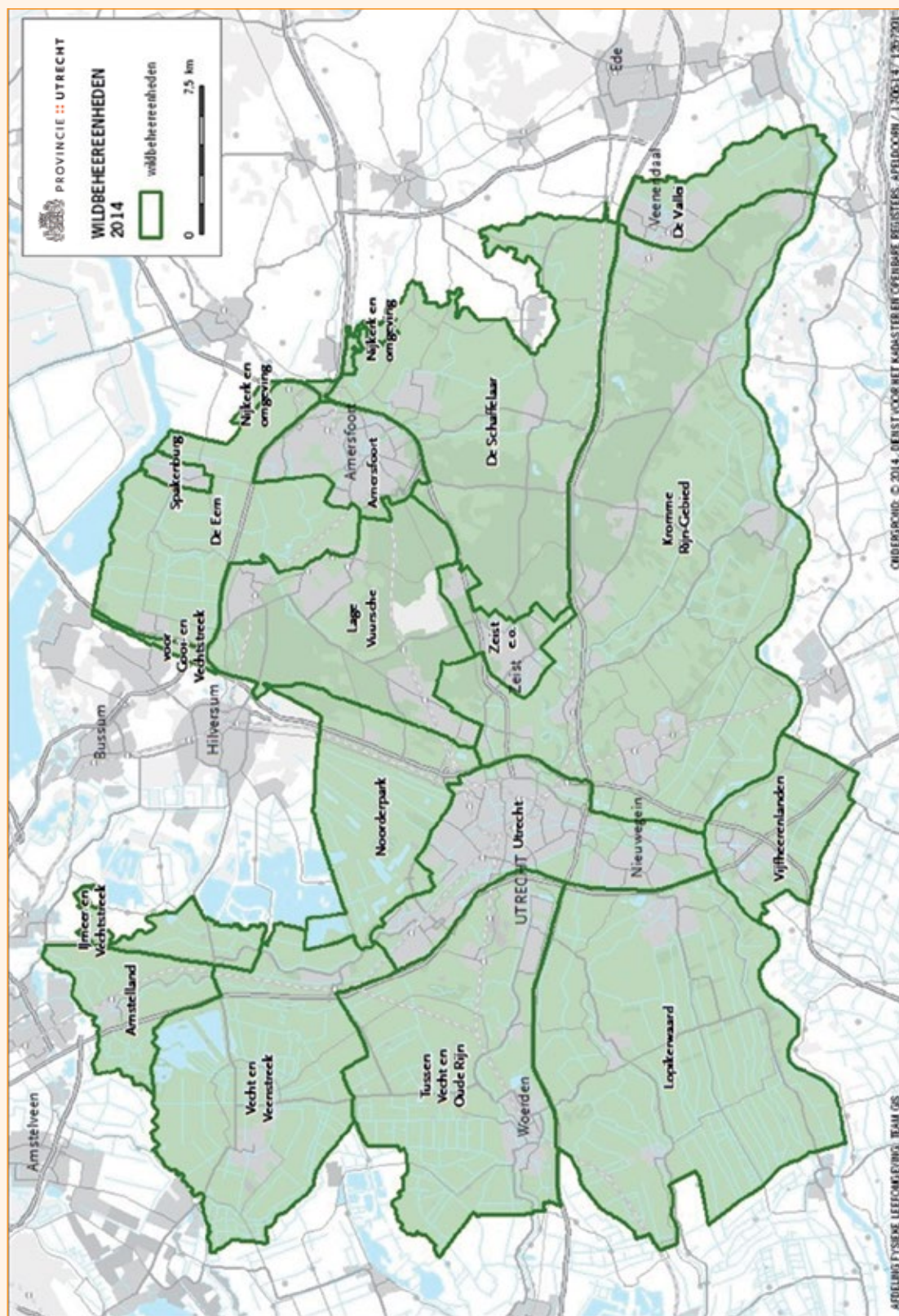
4. BOTULISME

De combinatie van hoge watertemperaturen in ondiepe en stilstaande wateren, de aanwezigheid van botulismebacteriën en kadavers kunnen een botulisme-explosie veroorzaken. Botulisme kan veel dode vogels en vissen tot gevolg hebben en sommige vormen van botulisme kunnen ook voor de mens gevaarlijk zijn.

Hoewel niet aangenomen wordt dat jacht en schadebestrijding bijdraagt aan het optreden van botulisme kan het in bijzondere omstandigheden noodzakelijk zijn om het risico van niet binnengehaalde dode vogels zo gering mogelijk te maken. In dergelijke gevallen kunnen Gedeputeerde Staten besluiten jacht en schadebestrijding gericht op watervogels op te schorten. Het is voor dergelijke gevallen niet mogelijk om vooraf een stappenplan op te stellen. Gedeputeerde Staten zullen zich laten informeren door de waterkwaliteitsbeheerders en in combinatie met factoren als de weerssituatie en weersverwachting een besluit nemen. Een dergelijk besluit is overbodig indien het Gewestelijk Utrechts Jacht- en Faunabedrijf en de Faunabeheer-eenheid al besloten hebben jacht en schadebestrijding met betrekking tot watervogels tijdelijk niet toe te staan.

BIJLAGE 4

KAARTJE WERKGEBIEDEN WILDBEHEEREENHEDEN

BIJLAGE 5

VERORDENING SCHADEBESTRIJDING DIEREN PROVINCIE UTRECHT

Besluit van Provinciale Staten van Utrecht van 29 september 2014 tot vaststelling van de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2014, ter vaststelling van regels met betrekking tot het toestaan van handelingen met betrekking tot beschermde inheemse diersoorten.

Provinciale Staten van Utrecht;

Gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 augustus 2014, afdeling FLO, nummer 8107CD1D;

Gelet op artikel 65, vierde lid, van de Flora en faunawet;

Overwegende dat in de Beleidsnota Flora- en faunawet provincie Utrecht 2014 een gewijzigd beleid ten aanzien van ganzen is opgenomen;

Besluiten vast te stellen de volgende verordening:

Artikel 1

Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij of wateren is het de grondgebruiker, als bedoeld in de artikelen 65, vierde lid, van de Flora en faunawet, dan wel de gebruiker opstallen, als bedoeld in artikel 66 van deze wet, toegestaan om, in afwijking van artikel 10 van de wet, dieren, behorende tot de in bijlage I genoemde soorten te verontrusten.

Artikel 2

wd bedoelde toestemming geldt onder de in bijlage II aangegeven beperkingen.

Artikel 3

Gedeputeerde Staten kunnen bijlage I en bijlage II wijzigen.

Artikel 4

Gedeputeerde Staten kunnen de werking van deze verordening in het geval van bijzondere weersomstandigheden opschorten.

Artikel 5

De Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2004 wordt ingetrokken.

Artikel 6

Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het provinciaal blad waarin zij wordt geplaatst.

Bijlage I, behorende bij artikel 1 van de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2014:

1.

	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
a	Knobbelzwaan	Cygnus olor
b	Grauwe gans	Anser anser
c	Kolgans	Anser albifrons
d	Kleine rietgans	Anser brachyrhynchus
e	Toendra- / Taigarietgans	Anser serrirostris / fabalis
f	Brandgans	Branta leucopsis
g	Rotgans	Branta bernicla
h	Wilde eend	Anas platyrhynchos
i	Smient	Anas penelope
j	Fazant	Phasianus colchicus
k	Meerkoet	Fulica atra
l	Holenduif	Columba oenas
m	Spreeuw	Sturnus vulgaris
n	Roek	Corvus frugilegus
o	Ekster	Pica pica
p	Huismus	Passer domesticus
q	Ringmus	Passer montanus
r	Haas	Lepus europaeus
s	Bosmuis	Apodemus sylvaticus
t	Veldmuis	Microtus arvalis
u	Woelrat	Arvicola amphibius

2. Met uitzondering van de soorten genoemd onder b tot en met g in de aangewezen ganzenrustgebieden gedurende de periode 1 november tot 1 maart.

Bijlage II, behorende bij artikel 1 van de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2014

1. Grauwe gans, Kolgans en Brandgans:

- a. Verjaging met ondersteunend afschot van Grauwe gans, Kolgans en Brandgans is toegestaan ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, in de periode van 1 november tot 1 maart tussen zonsopkomst en zonsondergang op percelen met nog oogstbare akker- en tuinbouwgewassen en grasland, alsmede de direct daaraan grenzende percelen;
- b. In afwijking van onderdeel a, is verjaging met ondersteunend afschot van Grauwe gans, Kolgans en Brandgans niet toegestaan:
 - in de aangewezen ganzenrustgebieden;
 - op grasland dat is ingezaaid of doorgezaaid voor 1 augustus voorafgaand aan de betreffende winterperiode;

- op grasland dat is ingezaaid of doorgezaaid na 1 augustus voorafgaand aan de betreffende winterperiode met een oppervlakte kleiner dan 1 hectare;
 - op percelen die zijn ingezaaid als afvanggewas op geoogste percelen.
- c. Gedeputeerde Staten kunnen bij ontheffing ondersteunend afschot van Grauwe ganzen, Kolganzen en Brandganzen toestaan buiten de in onderdeel a genoemde tijden.
- d. Verjagen met afschot op kwetsbare gewassen mag alleen plaatsvinden indien er tevens een akoestisch middel en een visueel middel zijn ingezet conform de voorwaarden met betrekking tot effectief gebruik die zijn opgenomen in Handreiking Faunaschade. Het jachtgeweer wordt niet beschouwd als preventief akoestisch middel.
- e. Het doden van de soorten Grauwe gans, Kolgans en Brandgans is toegestaan met zowel hagel- als kogelgeweer.
- f. Verjaging met ondersteunend afschot is alleen toegestaan indien er sprake is van een groep van meer dan vijf ganzen welke zich op het schadeperceel, dan wel op een direct hieraan grenzend perceel, bevindt of hier invalt.
- g. Per verjaagactie mogen maximaal twee ganzen worden gedood.
- h. Gedeputeerde Staten kunnen, zo nodig in afwijking van de bepalingen uit deze bijlage, bij ontheffing, afschot van paarvormende Grauwe ganzen en Brandganzen toestaan in de periode van 1 februari tot 1 maart.
- i. Gebruik van lokmiddelen is verboden.
- j. Worden de gedode Grauwe ganzen, Kolganzen en Brandganzen niet voor consumptie- of handelsdoeleinden gebruikt, dan dienen zij ter voorkoming van verspreiding van ziekten, zo spoedig mogelijk op een wettelijk toegestane en vereiste wijze worden geruimd.
- k. Metalen ringen die zich aan gedode vogels bevinden moeten binnen 48 uur naar het Vogeltrekstation, Postbus 40, 6666 ZG Heteren worden gezonden onder vermelding van plaats en datum van het afschot, of dienen gemeld te worden via het daarvoor bedoelde elektronische systeem. Kleurringen en halsbanden dienen doorgegeven te worden via de website www.geese.org.

2. Rapporteren en schriftelijke toestemming:

- a. De grondgebruiker die gebruik maakt van deze vrijstelling rapporteert de resultaten hiervan uiterlijk twee weken hierna door middel van een hiervoor door Gedeputeerde Staten aangewezen elektronisch systeem.
- De verplichting tot rapporteren geldt ook indien een actie geen resultaat heeft gehad.
 - Bij het in gebreke blijven van de rapportageverplichting kan de toestemming tot gebruik van deze vrijstelling worden opgeschort.
- b. Indien de grondgebruiker in overeenstemming met artikel 65, zesde lid, het recht door een ander laat uitoefenen dient deze de schriftelijke toestemming van de grondgebruiker bij zich te dragen en op eerste vordering van een daartoe bevoegde ambtenaar ter inzage te geven.

W.I.I. van Beek, voorzitter,

L.C.A.W. Graafhuis, griffier,

Artikelsgewijze toelichting

Algemeen

Op grond van artikel 65, vierde lid, van de Flora- en faunawet kan er, voor soorten uit Bijlage II bij het Besluit beheer en schadebestrijding dieren (de zogenaamde provinciale schadesoorten), ten behoeve van beheer en schadebestrijding, bij provinciale verordening een vrijstelling worden verleend van een aantal verbodsbepalingen uit de wet. Het gaat hierbij onder andere om de verboden om beschermde diersoorten te verstoren (artikel 10) of doden (artikel 9).

Op 14 januari 2004 hebben Provinciale Staten hiertoe de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2004 vastgesteld. Deze was vanwege verschillende ontwikkelingen (onder andere vanwege wijzigingen in het ganzenbeleid) aan herziening toe. Gelet op het aantal wijzigingen en de overzichtelijkheid is ervoor gekozen een nieuwe verordening vast te stellen. De Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2004 komt hiermee te vervallen.

De verordening kent een algemeen deel en twee bijlagen. In het algemene deel wordt een onderscheid gemaakt tussen soorten die alleen verontrust mogen worden (bijlage I) en soorten die, onder specifieke voorwaarden, ook mogen worden gevangen en gedood (bijlage II).

Ten opzichte van de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2004 zijn er verschillende wijzigingen:

- Op 6 december 2012 werd het Akkoord uitvoering ganzenbeleid gesloten tussen het Interprovinciaal Overleg en de Ganzen 7 (bestaande uit de 12 Landschappen, de Federatie Particulier Grondbezit, de Landbouw- en Tuinbouworganisatie Nederland, Natuurmonumenten, Stichting Agrarisch en Particulier Natuur- en Landschapsbeheer Nederland, Staatsbosbeheer en Vogelbescherming Nederland). In januari 2014 is dit ganzenakkoord vervallen in verband met het feit dat er uiteindelijk op enkele details geen overeenstemming kon worden bereikt.
Op 26 februari 2013 is het Projectteam ganzenbeheer Utrecht (PGU) opgericht. In dit team zijn naast de voormalige Ganzen 7 partijen (met uitzondering van de Vogelbescherming Nederland) ook de KNJV en de provincie vertegenwoordigd. In overleg met het PGU is besloten bij de invulling van het ganzenbeleid de lijn van het ganzenakkoord voort te zetten. Met deze verordening wordt in bijlagen I en II invulling gegeven aan deze afspraken.
- De Spreeuw is uit bijlage II verwijderd. Reden hiervoor is dat is gebleken dat de bestaande vrijstelling niet het meest geschikte instrument was om de schadebestrijding bij deze soort vorm te geven. De periode waarin verjaging met ondersteunend afschot noodzakelijk is kan jaarlijks wisselen als gevolg van de weersomstandigheden. Gelet hierop zijn Gedeputeerde Staten van mening dat meer flexibiliteit gewenst is en dat de bestrijding beter kan plaatsvinden via een ontheffing op basis van artikel 68 van de Flora- en faunawet. Ook biedt dit de mogelijkheid om gedode spreeuwen voor consumptie en handelsdoeleinden te mogen gebruiken.
- Gelet op de toename van de populatie overwinterende Brandganzen en de daarmee samenhangende toename van de schade is er voor gekozen ook deze soort op te nemen in bijlage II.
- De Smient maakte geen onderdeel uit van het ganzenakkoord. Verder is gebleken dat de bestaande vrijstelling niet het meest geschikte instrument was om de schadebestrijding bij deze soort vorm te geven. Om deze reden is de soort verwijderd uit bijlage II. Bestrijding kan plaatsvinden via een ontheffing op basis van artikel 68 van de Flora- en faunawet.

Tevens zijn er enkele omissies hersteld en enkele bepalingen verduidelijkt.

Artikelsgewijs

Artikel 1

Gelet op de schadehistorie wordt onvoldoende onderbouwing aanwezig geacht om voor alle soorten vrijstelling te geven voor maatregelen die verder reiken dan opzettelijk verontrusten. In de Nota van toelichting van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren heeft de Staatssecretaris aangegeven dat de provincies bij de op te stellen verordening ter zake van het vangen en doden van dieren de nodige terughoudendheid dienen te betrachten. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage I.

Artikel 2

Voor bepaalde soorten wordt, gelet op de ervaringen tot nu toe, een vrijstelling om deze te verstoren onvoldoende effectief geacht. Vandaar dat ervoor is gekozen voor deze soorten ook (ondersteunend) afschot toe te staan. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage II.

Artikel 3

Gelet op het feit dat het bij beheer en schadebestrijding noodzakelijk kan zijn om flexibel op te kunnen treden is ervoor gekozen aan Gedeputeerde Staten de bevoegdheid te geven de bijlagen te wijzigen.

Artikel 4

Op grond van artikel 46, lid 5, van de Flora- en faunawet zijn Gedeputeerde Staten bevoegd de jacht te sluiten in het geval van bijzondere weersomstandigheden. Deze bevoegdheid bestaat ook bij beheer en schadebestrijding op basis van besluiten op grond van de artikelen 67 en 68 van de wet. Aangezien het ook wenselijk is dat deze bevoegdheid bestaat in het kader van de provinciale vrijstelling is hiertoe een voorziening opgenomen.

Artikelen 5 en 6

Deze zijn vanzelfsprekend.

Bijlage I

Om verwarring bij de grondgebruiker te voorkomen zijn alle soorten uit Bijlage II bij het Besluit beheer en schadebestrijding dieren vrijgesteld van het verbod deze (opzettelijke) te verontrusten. Hierbij speelt ook mee dat deze soorten veelal gemengd voorkomen met soorten die belangrijke schade kunnen veroorzaken. De vrijstelling betekent overigens niet dat de hierin opgenomen soorten altijd mogen worden verstoord. Er dient wel een risico op belangrijke schade te zijn. Zo zal de aanwezigheid van een enkel exemplaar van een soort in het algemeen geen belangrijke schade veroorzaken. In dat geval is verstoring niet toegestaan.

Onderdeel 2

Een onderdeel van het (voormalige) akkoord is het bieden van voldoende rust aan trekkende en overwinterende ganzen. Hiertoe worden door Gedeputeerde Staten rustgebieden aangewezen.

Deze vrijstelling heeft betrekking op de periode van 1 november tot 1 maart. Buiten deze periode zal de schadebestrijding plaats vinden op basis van ontheffingen als bedoeld in artikel 68 van de Flora- en faunawet. Voorzover de rustgebieden ook buiten de bovengenoemde periode gelden, zullen de ontheffingen hier niet op van toepassing zijn.

Bijlage II

Voor een aantal ganzensoorten wordt, gelet op de ervaringen uit het verleden, het (opzettelijk) verontrusten niet afdoende geacht om belangrijke schade te voorkomen. Om deze reden wordt ter ondersteuning van de verontrusting ook afschot toegestaan. Hiermee wordt tevens uitvoering gegeven aan het, in overleg met het PGU opgestelde, ganzenbeleid.

Eerste lid.

Aanhef en onderdelen a en b

Er mag alleen verjaging met ondersteunend afschot plaatsvinden indien er sprake is van een kwetsbaar gewas.

In het geval de gewassen geoogst zijn is dit dus niet meer toegestaan. De oude formulering 'percelen met akkerbouw, vollegrondsgroenten en grasland' kon in dat verband verwarring oproepen. Om deze reden is dit gewijzigd in 'nog oogstbare akker- en tuinbouwgewassen'.

Overjarig grasland (grasland dat is ingezaaid, of doorgezaaid, voor 1 augustus voorafgaand aan de betreffende winterperiode) wordt niet beschouwd als kwetsbaar gewas. Hetzelfde geldt voor percelen kleiner dan 1,0 ha welke zijn ingezaaid of doorgezaaid na 1 augustus. Tevens worden niet als kwetsbaar beschouwd: graslandpercelen die zijn ingezaaid als afvanggewas op geoogste maispercelen alsmede groenbemesters.

Onderdeel c

Voor een effectieve schadebestrijding kan het noodzakelijk zijn om het geweer te gebruiken voor zonsopgang en na zonsondergang. De wet maakt het niet mogelijk om dit in een vrijstelling te regelen. Met deze nieuwe bepaling wordt de mogelijkheid geopend om hiervoor een (aanvullende) ontheffing te verlenen.

Onderdeel d

Naast verjaging (bijvoorbeeld door mensen in het veld of honden) zijn, voor zover effectief, ook andere akoestische en visuele middelen toegestaan zoals vlaggen, linten, vogelverschrikkers en gaskanon. De keuze van de middelen wordt in beginsel overgelaten aan de grondgebruiker. Het dient wel te gaan om middelen welke genoemd worden in de Handreiking Faunaschade. Deze dienen zo effectief mogelijk ingezet te worden. In dat verband wordt opgemerkt dat ganzen kunnen wennen aan akoestische en visuele middelen. Het is daarom van groot belang dat middelen afwisselend worden toegepast. Visuele middelen dienen voor een optimale werking regelmatig verplaatst te worden en bij voorkeur worden gecombineerd met akoestische middelen of verjaging in het veld.

Het middel geweer wordt hier niet als akoestisch middel beschouwd. De reden hiervoor is dat er in het veld onduidelijkheid kan ontstaan of dit middel wordt gebruikt als preventief middel of ten behoeve van ondersteunend afschot, bijvoorbeeld indien er wordt geschoten richting een groep van maximaal vijf ganzen. Dit kan een effectieve handhaving van de bepalingen uit deze bijlage belemmeren.

Onderdeel f

Er mag alleen worden geschoten op vogels welke op schadepercelen of direct daaraan grenzende percelen aanwezig zijn of invallen. Wanneer ganzen invallen is objectief vast te stellen doordat zij niet meer in formatie vliegen, vrijwel stil gaan hangen en de poten uitstrekken. Er mag daarom niet geschoten worden op groepen die alleen maar overvliegen en bovenstaand gedrag niet vertonen.

Ondersteunend afschot is niet toegestaan bij een groep van vijf of minder ganzen. Van groepjes van maximaal vijf ganzen gaat onvoldoende schadedreiging uit om ondersteunend afschot toe te staan. Weliswaar kan een dergelijk groepje ook andere ganzen aantrekken maar dit hoeft de schadebestrijding niet te belemmeren. Indien er meer ganzen invallen is ondersteunend afschot alsnog mogelijk.

Onderdeel g

Uitgangspunt is dat er in de periode 1 november tot 1 maart alleen verjaging met ondersteunend afschot en geen populatiereductie plaatsvindt. Hierbij past niet dat er meer ganzen worden geschoten dan strikt noodzakelijk is om de verjaging effectiever te maken. Gelet hierop is er een maximum gesteld aan het aantal ganzen dat per actie mag worden gedood. Onder actie dient verstaan te worden: elke individuele verjaagactie van een groep ganzen groter dan vijf exemplaren. Indien de betreffende ganzen zijn verjaagd is de actie afgelopen. Als er later opnieuw een groep ganzen invalt en deze worden verjaagd is er sprake van een nieuwe actie.

Onderdeel h

Een doelstelling van het akkoord was winterrust gedurende de periode 1 november tot 1 maart. Vanaf 1 februari zijn er, naast de trekkende ganzen, ook al broedparen aanwezig. In het akkoord was de mogelijkheid opgenomen om paarvormende ganzen te bestrijden. Om een effectieve bestrijding mogelijk te maken en uitvoering te kunnen geven aan gemaakte afspraken is een uitzondering opgenomen op basis waarvan het mogelijk is een ontheffing te verlenen voor het doden van paarvormende Grauwe ganzen en Brandganzen.

Onderdeel i

Zoals hierboven onder d aangegeven heeft de vrijstelling tot doel om de ganzen te verjagen op kwetsbare gewassen. Hierbij past niet dat de ganzen met lokmiddelen naar de schadegevoelige percelen worden gelokt. Om deze reden wordt het gebruik van lokmiddelen gedurende de periode 1 november tot 1 maart niet toegestaan. Onder lokmiddelen kunnen worden verstaan: lokganzen (levend, dood of kunstmatig), lokfluiten, elektronische middelen voor geluidnabootsing, etc.

Onderdeel j

Voor de Grauwe gans en de Kolgans geldt een vrijstelling van het bezits- en handelsverbod van artikel 13 van de wet. Voor de Brandgans echter niet. Voor deze soort is voor deze handelingen een ontheffing dus noodzakelijk.

Onderdeel k

Gelet op het belang van de van ringen en halsbanden voorziene vogels voor verder onderzoek heeft het de voorkeur deze dieren niet te doden. In het geval een dergelijke vogel toch is gedood dienen de gegevens worden gemeld. Met betrekking tot eventueel aanwezige ringen en halsbanden zijn de voorwaarden deels gewijzigd. Metalen ringen hoeven niet meer opgestuurd te worden. De gegevens kunnen ook via elektronische weg worden doorgegeven. Voor meer informatie hierover kan de website van het Vogeltrekstation (www.vogeltrekstation.nl) geraadpleegd worden. Kleurringen en halsbanden bij ganzen dienen doorgegeven te worden via de website www.geese.org. Daarnaast hoeven ze niet meer direct verzonden te worden maar mag de verzending/melding plaatsvinden binnen 48 uur.

Tweede lid.

Ter beoordeling van de effectiviteit van de maatregelen en voor de controle is het van belang dat er inzicht bestaat in het aantal gedode vogels. Om deze reden is er (net als in de ontheffingen) aan rapportageverplichting opgenomen. Om de administratieve lasten te voorkomen dient de rapportage in beginsel elektronisch te geschieden. Ten behoeve hiervan is door een commerciële partij een gehoste webapplicatie ontwikkeld waarin gebruikers van de provinciale besluiten de gevraagde gegevens kunnen registreren.

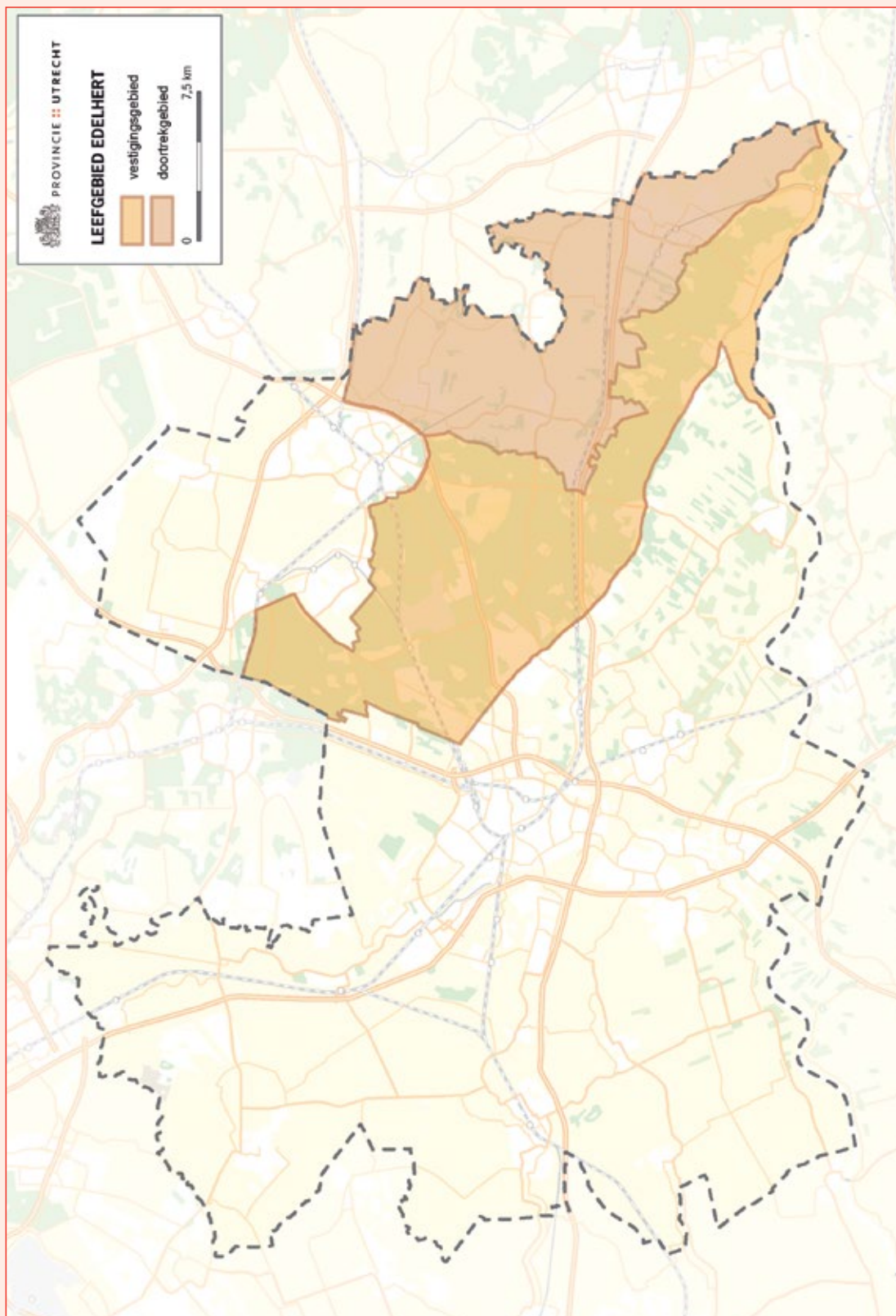
In de bepaling wordt verwezen naar 'een hiervoor door Gedeputeerde Staten aangewezen elektronisch systeem'.

Op dit moment gaat het hierbij om het FaunaRegistratieSysteem, maar om hier, indien nodig, in de toekomst flexibel mee om te kunnen gaan wordt er in de verordening niet specifiek naar verwezen.

Indien de grondgebruiker, overeenkomstig artikel 65, zesde lid, het gebruik van de vrijstelling door een ander laat uitoefenen kan hij ook de rapportage van de resultaten door deze persoon laten uitvoeren. De grondgebruiker blijft echter verantwoordelijk.

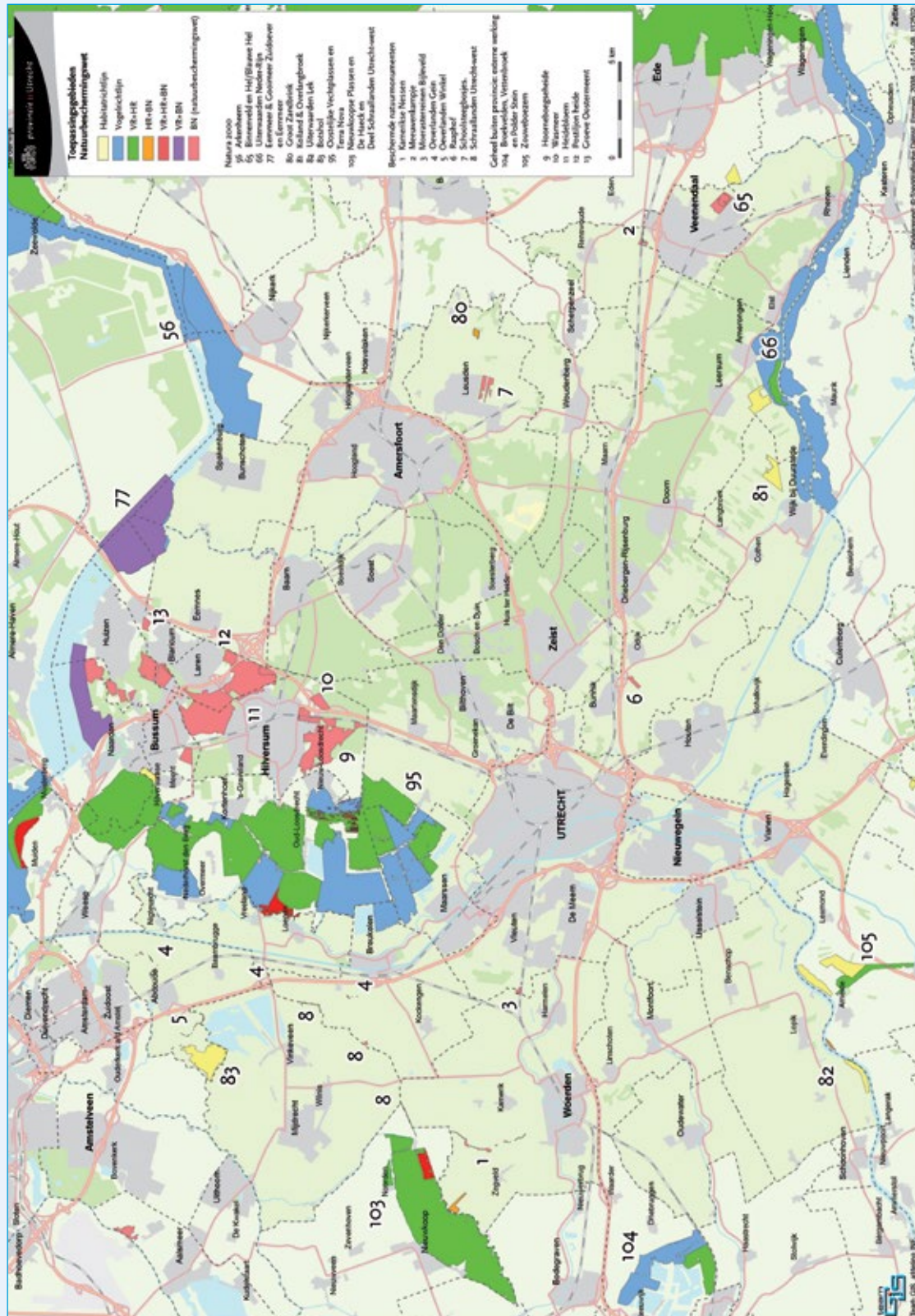
BIJLAGE 6

KAART VESTIGINGS- EN DOORTREKGEBIED EDELHERT

BIJLAGE 7

NATUURBESCHERMINGSWET 1998 (BESCHERMDE GEBIEDEN)

APPENDIX

NOTA VAN BEANTWOORDING ZIENSWIJZEN CONCEPT-BELEIDSNOTA FLORA- EN FAUNAWET 2014.

1. INLEIDING

Het concept van de Beleidsnota Flora- en faunawet 2014 (hierna de Beleidsnota), is in juni 2014 aan betrokken organisaties toegezonden en hen is de mogelijkheid geboden om te reageren. De opmerkingen zijn in deze nota van antwoord samengevat en voorzien van een reactie van Gedeputeerde Staten. De KNJV en het Faunafonds hebben laten weten af te zien van een reactie.

Afkortingen

DB	Dierenbescherming Regio Utrecht
FB	De Faunabescherming
FBE	Stichting Faunabeheereenheid Utrecht
GH	Gemeente houten
HDSR	Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
LTO	LTO Noord
NM	Vereniging Natuurmonumenten (zie UL)
SBB	Staatsbosbeheer (zie UL)
UL	Stichting Het Utrechts Landschap mede namens Natuurmonumenten Noord-Holland en Utrecht en Staatsbosbeheer.

Algemeen

Gaarne in de tekst opnemen dat het beleid van de provincie erop is gericht dat beheer grens overstijgend en waar mogelijk in afstemming met de omliggende provincies plaatsvindt (FBE).

Reactie: De provincie Utrecht heeft in diverse situaties samengewerkt met aangrenzende provincies.

Een voorbeeld daarvan is de aanpak van de ganzen in relatie tot de vliegveiligheid van Schiphol. Hier werken wij samen met de provincies Noord- en Zuid-Holland. Ook bij het opschorten van jacht, beheer en schadebestrijding bij bijzondere weersomstandigheden is de afstemming met buurprovincies in het draaiboek geregeld. Waar mogelijk en zinvol is dit dus al praktijk.

De Dierenbescherming staat positief tegenover het idee van rustgebieden voor winterganzen en het toelaten van edelherten in de Provincie (DB).

Reactie: We nemen hier kennis van.

Relatie Beleidsnota Natuurbeleid 2.0: In uw begeleidende brief geeft u aan dat er aanpassingen in uw concept Beleidsnota hebben plaatsgevonden die samenhangen met de Beleidsnota Natuurbeleid 2.0. Dit vinden wij een goed initiatief. Echter, ons is onduidelijk hoe deze relatie gewaarborgd is. Wij vinden de relatie in de concept Beleidsnota niet terug. Onze vraag is met name hoe de in de Beleidsnota Natuurbeleid 2.0 ingezette koers om te focussen op een systeemgerichte aanpak, waarbij geconcentreerd wordt op de realisatie van robuuste eenheden en EHS, ingebed is in de concept Beleidsnota.

In de concept Beleidsnota lezen wij namelijk geen uitwerking op systeem niveau, maar op soortniveau (HDSR).

Reactie: De Flora- en faunawet heeft voor de onderdelen jacht, beheer en schadebestrijding een soorten-ingang. Ontheffen van de verboden uit de wet zijn alleen mogelijk als het duurzaam voortbestaan van de betreffende soort niet in gevaar komt. Hier is een systeemaanpak niet aan de orde. De gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het oplossen van problemen samenhangend met de veelheid aan gebruiksfuncties van ons landelijk gebied is een belangrijke pijler uit natuurbeleid 2.0 en tevens van de Beleidsnota. De passage in de begeleidende brief heeft echter direct betrekking op de vermelding in de Beleidsnota Natuurbeleid 2.0 dat er vooruitlopend op de implementatie van de nieuwe natuurwetgeving aanpassing van beleid zal plaats vinden als dat noodzakelijk is voor de uitvoering van het Ganzenakkoord. Ondanks het sneuvelen van het ganzen-akkoord wordt er in de provincie Utrecht een aanpak gekozen die in lijn is met het ganzen-akkoord en waarvoor beleidsaanpassing noodzakelijk is.

In het algemeen adviseert de Dierenbescherming aan de Provincie om meer diervriendelijke alternatieven die schade kunnen voorkomen te stimuleren door in de beleidsnota op te nemen dat deze alternatieven via onderzoek en voorlichting kenbaar worden gemaakt aan agrariërs. Agrariërs kunnen deze alternatieven tegen een redelijke vergoeding, die opweegt tegen de eventueel op te lopen schade, vervolgens gebruiken en toepassen (DB).

Reactie: Op basis van de Flora- en faunawet worden preventieve maatregelen geëist. In onze ontheffingen nemen wij de inzet van preventieve maatregelen op als voorschrift. Daarnaast hebben wij ook onderzoeken naar het voorkomen van problemen met beschermde dieren geïnitieerd of ondersteund. Voorbeelden zijn onderzoek naar het nemen van inrichtingsmaatregelen op legakkers om broeden van ganzen te voorkomen en het experiment met schrik- en smaakstoffen om roofvogelpredatie bij kippenbedrijven te voorkomen. Wij vinden dat zinvol en hebben de tekst van de beleidsnota op dit punt in paragraaf 4.3 aangepast.

Voeg een kapstok in voor in ontwikkeling zijnde pilotprojecten, zoals:

1. Beheers experiment ree afschot op hotspotlocaties
2. Aanvullend onderzoek op hotspotlocaties o.m. door de plaatsing van camera's
3. Realisatie pilot vangen en verplaatsen van zangvogels (primair mezen) in fruit
4. Leefgebiedenbenadering van het ree
5. Beheers experiment naar de inzet van gedomesticeerde 'wilde' varkensrassen bij legselreductie (zie onderzoek SOVON)
6. Toepassen van kuikenwerend raster en/of andere barrière vormende middelen die ertoe moeten leiden dat broedgebieden minder aantrekkelijk worden voor ganzen (FBE)

Reactie: Zie vorige punt. De tekst van de beleidsnota is op dit punt in paragraaf 4.3 aangepast.

Voorlichting richting gemeenten en semi-overheden bij aanpak ganzenproblematiek in stedelijk gebied (FBE)

Reactie: De tekst in de Beleidsnota Flora- en faunawet 2008 over voorlichting, die ongewijzigd overgenomen is in de voorliggende beleidsnota biedt die mogelijkheid al. We hebben "gemeentes en semi-overheden" als voorbeeld toegevoegd.

Ontwikkelen 'ganzentoets' bij de aanleg van nieuwe natuur (FBE)

Reactie: Bij aanleg en beheer van in het bijzonder moerasnatuur zal gezocht dienen te worden naar mogelijkheden om levensgemeenschappen ontwikkelruimte te bieden zonder daarbij een bedreiging te vormen voor andere functies in de omgeving. Dat is een proces waarvoor geen standaard voorschriften beschikbaar zijn. Het is belangrijk om hiermee ervaring op te doen. Een "toets" biedt hier geen oplossing.

Toevoegen tekst met betrekking tot de transitie van het Faunafonds en de ambities van de provincie dienaangaande (FBE)

Reactie: De tekst van de beleidsnota is in paragrafen 2.2.3 en 8.1 aangevuld met betrekking tot dit onderwerp.

Status van de zwanendriften en hoe de provincie hier mee omgaat (FBE).

Reactie: Het houden van knobbelzwanen wordt mogelijk gemaakt door het Ministerie van Economische zaken. Het valt buiten de bevoegdheid van de provincie om hier iets aan te wijzigen. In de beleidsnota is dat verduidelijkt in paragraaf 1.2.3. De grondgebruiker kan al of niet instemmen met de aanwezigheid van gehouden knobbelzwanen op zijn land.

Algemene tekst opnemen dat de provincie streeft naar benutting van de bij het beheer vrijkomende producten en hoe zij dit wenst te faciliteren (FBE).

Reactie: In de Beleidsnota is de mogelijkheid voor benutten voor consumptie of handelsdoeleinden bij alle soorten waarvoor dat niet al mogelijk was, beschreven.

Toevoegen het beleid van de provincie aangaande het voorkomen van of het beperken van de risico's op het ontstaan van dierziekten en de surveillance ervan? (FBE)

Reactie: Wij dragen bij aan de voorkoming en verspreiding van ziektes door in de ontheffingen te vereisen dat in het kader van beheer en schadebestrijding gedode dieren, wanneer ze niet gebruikt worden voor handel of consumptie, ter voorkoming van ziekten zo spoedig mogelijk worden geruimd.

Aangeven of en zo ja op welke wijze de provincie de verdere professionalisering van het beheer en de planmatige aanpak daarvan wenst te bevorderen (FBE)

Reactie: Wij gaan uit van een professionele aanpak bij de uitvoerders van het beheer. Dat geldt zowel voor de vrijwilligers als bij de inschakeling van bedrijven. Wij ondersteunen de Faunabeheereenheid die in haar Faunabeheerplan aangeeft op welke wijze invulling gegeven gaat worden aan het planmatige faunabeheer. Wij beoordelen het Faunabeheerplan ook op dit aspect voorafgaand aan een goedkeuringsbesluit.

Ambitieniveau beleidsintensivering aanpak overzomerende ganzenproblematiek opnemen in de notitie (FBE)

Reactie: Na het sneuvelen van het landelijke ganzenakkoord hebben provincie en het Projectteam ganzenbeheer Utrecht aangegeven in lijn met het landelijke akkoord invulling te geven aan het ganzenbeheer. Deze ambitie is neergelegd in de nota.

Vervang minister van LNV door EZ; deze opmerking geldt voor meerdere plaatsen in de tekst (FBE)

Reactie: Wij hebben de nota hierop gescreend en aangepast.

Volgens gemeente Houten kloppen de bijlages niet, zo is bijlage 7 niet te vinden. Op pagina 13 wordt in 3.1 hiernaar verwezen. Op pagina 15 bij 'Edelhert' wordt verwezen naar een kaart van het verspreidingsgebied. Bijlage 3 geeft echter heel andere informatie (GH). Verder geeft gemeente Houten nog enkele redactionele opmerkingen.

Reactie: De bijlages en verwijzingen blijken inderdaad niet in alle gevallen correct. De vrijstelling voor de soorten waar naar in paragraaf 3.1 wordt verwezen zijn opgenomen in de verordening. Dat betreft dan bijlage 5. Wij hebben de beleidsnota gescreend op verwijzingen en aangepast. Ook het door de gemeente Houten gesignaleerde ontbreken van de kaart horende bij het edelhertenbeleid is toegevoegd. Tevens zijn redactionele aanpassingen in de tekst doorgevoerd.

De concept beleidsnota vinden wij duidelijk van opzet. Met betrekking tot de aan het waterbeheer gerelateerde onderwerpen kunnen wij ons goed in het concept vinden (HDSR).

Reactie: We nemen hier kennis van.

Naar aanleiding van de concept-Beleidsnota heeft de Dierenbescherming een aantal vragen.

1. Wat is de verdere procedure rondom deze nota? Wordt de Dierenbescherming op de hoogte gesteld van wijzigingen en gaat de nota ter goedkeuring naar de Provinciale Staten? Is er een mogelijkheid om niet overgenomen voorstellen bij de Provinciale Staten onder de aandacht te brengen?
2. Hoe wordt het schaderisico bepaald en wie schat in of bestrijding daadwerkelijk noodzakelijk is?
3. In welke gevallen wordt afgeweken van het gebruik van vereiste preventieve middelen en waarom wordt hiervoor gekozen? (zie pag. 12 van de nota)
4. Is de aanvrager van een ontheffing verplicht om te motiveren waarom preventieve maatregelen niet zijn ingezet? Wie bepaalt of deze redenen gegrond zijn?
5. Op welke termijn wordt het draaiboek opgesteld met daarin de werkwijze van de Provincie als de eerste edelherten Utrecht bereiken? Wordt bij het opstellen van dit draaiboek ook input van stakeholders meegenomen?
6. Bestaat er een mogelijkheid voor een periodiek stakeholdersoverleg zoals tevens in sommige andere provincies plaatsvindt?
7. Ziet de Provincie in de toekomst voor zichzelf een rol in het faciliteren van de opvang, het vervoer en de medische zorg van in het wild levende hulpbehoevende dieren?

Ad 1. Nadat de zienswijzen zijn verwerkt nemen wij een beslissing. Hierna sturen wij deze door naar de Statengriffie van Provinciale Staten. Deze geleiden de Beleidsnota door voor behandeling in de Statencommissie Ruimte, Groen en Water. Met een advies van de Statencommissie gaat de Beleidsnota door voor finale besluitvorming naar Provinciale Staten. Op de website van de provincie (<https://www.staten-informatie.provincie-utrecht.nl/>) wordt vermeld wanneer de vergaderingen plaats zullen vinden. Inspreken bij de commissie is mogelijk. Uiteraard is het ook mogelijk op een andere wijze contact op te nemen met Provinciale Staten. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de bovengenoemde website (onder 'over Provinciale staten >> contact')

Ad 2. Het schaderisico bepalen wij op basis van de bij de ontheffingsaanvraag verstrekte informatie en de informatie uit het Faunabeheerplan van de Faunabeheereenheid Utrecht. Indien het noodzakelijk is zal er ook een veldbezoek door de ontheffingverlener van de provincie plaatsvinden. De ontheffingverlener bepaalt, in samenspraak met een jurist en een ecooloog van de provincie, of bestrijding noodzakelijk is en een tijdelijke ontheffing moet worden verleend.

Ad 3. Preventieve maatregelen zijn in beginsel vereist. Indien er sprake is van populatiereductie ter voorkoming van belangrijke schade aan, bijvoorbeeld, gewassen of populatiebeheer bij hoefdieren, kan hiervan worden afgeweken (overzomerende ganzen).

Ad 4. Bij de ontheffingsaanvraag zal de aanvrager aan moeten geven of er andere middelen zijn ingezet om de schade te voorkomen en waarom deze niet het gewenste resultaat hebben gehad. Indien naar onze mening deze middelen niet afdoende zijn (en er aan de andere wettelijke voorschriften is voldaan) kunnen wij een ontheffing verlenen. In de ontheffing zal worden opgenomen in hoeverre preventieve maatregelen noodzakelijk zijn. Meestal vereisen wij dat er minimaal twee preventieve middelen aantoonbaar zijn ingezet. Zijn deze niet ingezet dan mag de ontheffing niet worden gebruikt. Het gebruik van de ontheffing en de toepassing van preventieve middelen wordt steekproefsgewijs gecontroleerd door de Regionale Omgevingsdienst Utrecht (RUD Utrecht).

Ad 5. Een eerste versie van het draaiboek voor Edelherten maakt onderdeel uit van het Faunabeheerplan 2014-2019 waardoor de 'stakeholders' die de achterban van de Faunabeheereenheid vormen, betrokken zijn.

Ad 6. Sinds de Flora- en faunawet in werking is getreden communiceren wij met 'stakeholders' op ad hoc basis tijdens jaarlijkse netwerkmeetings, minisymposia op momenten van beleidswijziging of bij de oplevering van onderzoeken en telresultaten. Bij dergelijke bijeenkomsten zijn gericht betrokkenen uitgenodigd. Wij ervaren deze bijeenkomsten als doelmatig en informatief en zullen deze op vergelijkbare wijze voortzetten.

Ad 7. Nee, wij zien voor ons geen andere rol dan de rol die voor een ieder geldt in het kader van de zorgplicht conform de Flora- en faunawet. Overigens staat deze vraag enigszins los van de Beleidsnota. In het kader van de Beleidsimpuls Dierenwelzijn hebben wij in 2011 met u al uitvoerig over dit onderwerp van gedachten gewisseld.

2. INSTRUMENTARIUM

2.2. TAKEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR HET FAUNABEHEER

2.2.1 FAUNABEHEEREENHEID UTRECHT EN FAUNABEHEERPLAN

De in de notitie opgenomen tijdspanne zijnde: "uiterlijk 2 maanden na het verstrijken van een kalender jaar dient de FBE verslag uit te brengen" is in de praktijk niet werkbaar gebleken. Het faunabeheer en de daarop gebaseerde ontheffingen lopen van 1 april tot 1 april, dat betekent dat onder normale omstandigheden in juni het jaarverslag kan worden opgeleverd (FBE).

Reactie: In de beleidsnota hebben wij naar aanleiding van uw zienswijze onze ambitie met betrekking tot het meetbaar en afrekenbaar maken van exploitatiesubsidies opgenomen. Vanwege deze ambitie noemen wij in de beleidsnota geen termijn meer. Deze zal in de exploitatiebeschikking worden opgenomen. Overigens gaan wij er vanuit dat sinds het in 2011 in gebruik zijnde digitale Faunaregistratiesysteem (FRS) het nu mogelijk moet zijn om uitvoering van beheer te rapporteren in een variabel aan te geven periode, waardoor in ieder geval een verslag per kalenderjaar, ongeacht de looptijd van ontheffingen, mogelijk is (zie paragraaf 7.2).

Klopt het aantal van 13 genoemde wildbeheereenheden? (FBE)

Reactie: Het aantal van 13 wildbeheereenheden is in overeenstemming met het door de Faunabeheereenheid ingediende Faunabeheerplan 2014-2019 en in overleg met de opsteller van dit plan opgenomen. Wij zijn ons er van bewust dat er niet in al deze wildbeheereenheden gebruik gemaakt wordt van door de provincie Utrecht verleende ontheffingen. Bijvoorbeeld omdat er zich in de betreffende gebieden geen problemen voordoen.

2.2.3 FAUNAFONDS (ART. 83 E.V)

Over verandering van schadebetaling bij fruit lees ik niets, terwijl het de IPO al besloten hebben om de schade van fruit niet meer te vergoeden op termijn, dan wel te beperken (LTO).

Reactie: Deze beleidsnota is primair gericht op de beleidsregels voor de beschikkingen op aanvraag betreffende beheer en schadebestrijding. De beleidsnota gaat niet in op de beleidsregels van het Faunafonds. Wij hebben deze paragraaf geactualiseerd. Ter aanvulling op de zienswijze. Met de overdracht van verantwoordelijkheden voor het natuurbeleid en het landelijk gebied van Rijk naar provincies hebben de provincies ingezet op kostenbeheersing bij het Faunafonds. Om dit waar te maken voeren de provincies nu via de interprovinciale Bestuurlijke Adviescommissie Vitaal Platteland (BACVP) maatregelen door om de kosten niet meer te laten te stijgen. Dit gaat door wijzigingen van de beleidsregels van het Faunafonds. Deze wijzigingen kunnen ook tegemoetkomingen in schade met betrekking tot fruit treffen. De beschikking op het verzoek tot tegemoetkoming in de schade is vatbaar voor bezwaar- en beroep, en indirect dan ook de beleidsregels waarop u doelt.

2.2.4. AANVRAGERS OP GROND VAN ARTIKEL 68, LID 6 VAN DE WET

Bij 2.2.4. wordt gesproken over de mogelijkheid om een andere instantie dan de Faunabeheereenheid, een ontheffing te verlenen. Dit betreft dan o.a. gemeenten. Begrijp ik het dan goed dat, stel er is vraatschade aan de sportvelden door konijnen, de provincie dan ontheffing aan een gemeente kan verlenen? (GH)

Reactie: Ja, dat is correct en dat doen wij al sinds 2002, in gevallen waarbij zich risico's voor sporters voordoen.

2.3 SCHADEBESTRIJDING

2.3.3 ONTHEFFING (ARTIKEL 68)

Ontheffingen worden alleen verleend als dat in overeenstemming is met de in bijlage 3 weergegeven beleidsregels. Deze formulering biedt onvoldoende ruimte aan voor het faunabeheer noodzakelijk geachte flexibiliteit; zie hiervoor de gemaakte afspraken in het kader van de totstandkoming van het nieuwe Faunabeheerplan (FBE).

Reactie: De Algemene wet bestuursrecht verplicht bestuursorganen te handelen conform de vastgestelde beleidsregels. Slechts in uitzonderlijke gevallen kan hiervan worden afgeweken. Wij zullen daarom handelen naar de beleidsregels. Wel hebben wij in de nota opgenomen dat voor soorten of situaties waarvoor wij geen beleid hebben geformuleerd er per geval bekeken zal worden of en onder welke voorwaarden ontheffing kan worden verleend. Dit biedt de mogelijkheid om indien daar aanleiding voor is, flexibel te kunnen reageren op onverwachte situaties en schade door soorten waarvoor geen beleid is geformuleerd.

3. FAUNABEHEER

3.2 VERJAGEN MET ONDERSTEUNEND AFSCHOT

In deze paragraaf wordt gesproken over afschot ter ondersteuning van verjaging van overwinterende ganzen. Hierbij wordt verwezen naar bijlage 7. Deze bijlage ontbreekt echter in de concept beleidsnota. Graag zouden wij deze bijlage alsnog inzien om te controleren of de afspraken die gemaakt zijn in het PGU-overleg in deze bijlage correct zijn verwoord (UL).

Reactie: De bijlage waar het hier om gaat is bijlage 5. Deze bijlage is in overeenstemming met de afspraken die in het PGU zijn gemaakt. De bijlagennummers en de verwijzingen zijn gescreend en aangepast.

3.3 POPULATIEBEHEER TER VOORKOMING VAN SCHADE

Hoe zeker kun je het schadeniveau 2005 als referentie gebruiken als je misschien de voorwaarde om tot vergoeding over te gaan verandert, bv wijze van taxeren of betaling van taxatiekosten (LTO).

Reactie: De afspraak over de referentie voor de Grauwe gans die in het landelijke Ganzenakkoord gemaakt was is overgenomen door het PGU. De omvang van de schade is gerelateerd aan het verlies aan gewas als het gevolg van vraat door ganzen en niet primair aan uitbetaalde tegemoetkomingen. Bij het geconstateerde verlies aan gewas is in het PGU een ganzenstand bepaald.

De Kogans ontbreekt in deze paragraaf en ook in eerdere teksten. Graag de Kogans toevoegen (UL).

Reactie: Omdat er voor de Kogans nog geen reden is om populatiebeheer uit te voeren is deze soort in deze paragraaf niet opgenomen.

Aan de zin 'Tijdens deze periode is verjaging met ondersteunend afschot uitsluitend mogelijk op kwetsbare gewassen gelegen buiten de aan te wijzen rustgebieden' dient toegevoegd te worden dat overjarige grassen niet onder kwetsbare gewassen vallen (UL).

Reactie: *In de toelichting op de verordening, die nog niet beschikbaar was bij het ter visie leggen, geven wij aan dat grasland dat ingezaaid is vóór 1 augustus voorafgaand aan de betreffende winterperiode niet als kwetsbaar grasland beschouwd wordt. Hiermee is aan het verzoek voldaan.*

Erg positief vinden wij de aandacht die er is voor het ganzenbeheer, zoals opgenomen in paragraaf 3.3. HDSR ziet veel perspectief in het koppelen van aan water gerelateerde opgaven met het verduurzamen van de landbouw. De mogelijkheden voor schadebeperkingen zoals genoemd wordt in uw concept Beleidsnota (paragraaf 3.3.) kunnen hier zeker een bijdrage aan leveren (HDSR).

Reactie: *We nemen hier kennis van.*

In 3.3 staat dat het ganzenakkoord per januari 2014 is vervallen. Wat nu, hoe nu verder? (GH)

Reactie: *Het landelijk ganzenakkoord is in december 2013 ontbonden. De partijen die in het werkgebied van de Faunabeheereenheid al vanaf begin 2013 regionale invulling geven aan dat ganzenakkoord hebben besloten bij die invulling, ondanks het sneuvelen van het landelijke akkoord de lijn van het ganzenakkoord voort te zetten. Deze invulling is ook onderdeel geworden van het Faunabeheerplan Utrecht 2014-2019.*

De Provincie kiest voor populatiebeheer van ganzen die in de zomer in Nederland verblijven. De Dierenbescherming staat zeer kritisch tegenover deze aanpak en draagt dan ook graag alternatieven aan. Het jaarlijks doden van dieren met als doel (gewas)schade te verminderen ziet de Dierenbescherming als zeer dierenvriendelijk. De Provincie zou zich kunnen richten op het registreren van schade om deze vervolgens op dusdanige wijze te herstellen dat de dieren niet terugkeren naar dat gebied. Populatiebeheer zal, net als bij het wegvangen van stadsduiven ieder jaar opnieuw moeten worden uitgevoerd en zal daarnaast veel leed veroorzaken terwijl de methode weinig effectief is. Uit de praktijk is gebleken dat het faciliteren van voldoende rustgebieden voor zomerganzen – waar dieren de ruimte hebben om te foerageren, broeden en ruïen – resulteert in een effectieve verjaging van deze dieren. Het doden van ganzen zal op deze manier nauwelijks hoeven plaatsvinden en de populatie zal nagenoeg stabiel blijven.¹

Reactie: *In het ganzenakkoord was voorzien om de aantallen jaarrond aanwezige ganzen in eerste instantie fors te reduceren, om vervolgens de populatie-omvang beperkt te houden. Vooral bij dat laatste zullen alternatieven als (vegetatie)beheer en inrichting een belangrijke rol spelen. Op het moment dat de aantallen nog zeer groot zijn dragen die alternatieven nauwelijks bij aan een beperking van de schade-omvang.*

De Provincie heeft de mogelijkheid om via haar verordeningen en ontheffingen alternatieve maatregelen te treffen tegen overlast door ganzen. Deze alternatieven resulteren waarschijnlijk in een reductie van de kosten omdat minder schade uitgekeerd hoeft te worden, mits de maatregelen zorgvuldig worden toegepast.²

Reactie: *Zie het vorige antwoord.*

De Faunabescherming heeft in het verleden gereageerd op de voorstellen van de Ganzen 7. Deze reactie wordt integraal weergegeven (zie bijgevoegde brief dd 9 juli 2014). De algemene conclusie is dat populatiebeheer ter voorkoming van schade ongewenst en zinloos is. De maatregelen die worden voorgesteld, zullen

1 Het is belangrijk om verjaging op percelen waar ganzen niet welkom zijn te laten plaatsvinden binnen een half uur nadat de overlastmelding is binnengekomen en dit zowel in de ochtenduren als ook in de middaguren te herhalen. Voor details kunt u terecht bij de Faunabeheereenheid Flevoland. Zie ook: <http://www.dierenbescherming.nl/nieuws/3597> (DB).

2. http://www.dierenbescherming.nl/fileupload/Ganzen_in_Nederland.pdf (DB).

niet bijdragen aan het doel te weten het beperken van landbouwschade en het bevorderen van de vliegveiligheid. De maatregelen zullen slechts leiden tot veel onnodige slachtoffers. Faunabescherming verzoekt de provincie dringend om het onderdeel “Populatiebeheer ter voorkoming van schade” te schrappen en te kiezen voor effectieve maatregelen die alleen worden ingezet in situaties waarbij sprake is van belangrijke landbouwschade of een daadwerkelijk gevaar voor de luchtverkeersveiligheid (FB).

Reactie: *Wij zijn van mening dat alternatieve maatregelen zeker benut moeten worden, maar dat die pas effectief zullen zijn als de populatie-omvang van de jaarrond verblijvende ganzen beperkt wordt.*

3.4 GEBIEDSINRICHTING IN RELATIE TOT SCHADEBEHEER

Daar waar gesproken wordt over een project van de Leusder Horstee is deze opgegaan in Vallei Horstee. Het bedoelde project is al afgesloten. Het latere inzaaien van 6 meter akkerranden langs mais, wat nu nog loopt, geven wel interessante gegevens, aangezien deze randen veelal in de winter blijven staan. Er zijn naast insecten, foeragerende vogelsoorten in de winter. Te zien op onze site Vallei Horstee met een brochure en rapporten (LTO)

Reactie: *Terechte opmerking. De gehele paragraaf over gebiedsinrichting in relatie tot actieve soortenbescherming is geschrapt. Het actieve soortenbeleid maakt geen onderdeel meer uit van deze beleidsnota.*

Project vanggewassen i.s.m. ANV Leusderhorstee is al afgerond; kortom de tekst is verouderd. Eventueel aan te passen door de tekst: de provincie onderzoekt mogelijkheden voor een vervolg (FBE).

Reactie: *Zie reactie bij vorige opmerking.*

Over rustgebieden lijkt naast de gebiedsaanwijzing ook nog de financiële afwikkeling van de schade nog niet duidelijk (LTO).

Reactie: *In het PGU zullen de mogelijkheden voor de instelling van rustgebieden in Utrecht, in combinatie met de interprovinciaal overeengekomen systematiek van tegemoetkomingen, onderzocht en uitgewerkt worden. Dit onderwerp is vooruitgeschoven totdat de BACVP overeenstemming heeft bereikt over de systematiek van de tegemoetkomingen. Net voor het zomerreces 2014 is er overeenstemming bereikt.*

3.5 PLANMATIG BEHEER

3.5.1 HOEFDIEREN

In de concept beleidsnota wordt verwezen naar een afzonderlijk Reeënbeheerplan; hier is inmiddels geen sprake meer van deze is geïntegreerd in het Faunabeheerplan (FBE).

Reactie: *Terechte opmerking. Wij hebben de tekst van de paragraaf over reeën geactualiseerd.*

Over Edelherten: lijkt redelijk, je kunt tussen de regels lezen vanwege voorkomen van schade zou je de roedels niet te groot laten zijn (LTO).

Reactie: *De tekst is aangescherpt door de maximale voorjaarsstand van edelherten op te nemen.*

In plaats van de zin ‘Op basis van een Edelhertenbeheerplan en op basis hiervan jaarlijks op te stellen uitvoeringsplannen, zal de omvang van de populatie beperkt worden waarbij een lage stand en geringe populatiedichtheid uitgangspunt zijn’ menen wij dat een ‘levensvatbare populatie Edelherten’ het uitgangspunt moet zijn. Randvoorwaarden daarbij zijn beheersbare risico’s ten aanzien van schade en verkeersveiligheid. En aan die

randvoorwaarden kan worden voldaan door enerzijds te werken met richtgetallen, maar anderzijds ook werk te maken van flankerend beleid (bv. zonering, rasters, ontsnipperings- e/o verkeerstechnische maatregelen) (UL).

Reactie: *In de beleidsnota wordt flankerend beleid genoemd. Omdat een levensvatbare populatie Edelherten een rekbaar begrip is, is de maximale voorjaarsstand, conform de toezegging tijdens de behandeling in Provinciale Staten, in de tekst opgenomen.*

De Dierenbescherming is een voorstander van beheer op maat, in plaats van op basis van aantallen. Dit houdt in dat daar waar mens en dier met elkaar in conflict komen, maatregelen getroffen dienen te worden om deze conflicten te voorkomen. Dit geldt zowel voor Reeën en Edelherten, als voor Damherten en Wilde zwijnen. Bij maatregelen kunt u denken aan diervriendelijke oplossingen om aanrijdingen en schade aan gewassen te voorkomen, bijvoorbeeld d.m.v. wildsignaleringsystemen, het plaatsen van hekken op strategische plekken en het creëren van oversteekmogelijkheden in de vorm van faunapassages. Deze methodes worden breed gedragen door het publiek en door terreinbeherende organisaties.

De Dierenbescherming is van mening dat door deze aanpak het dierenwelzijn verbetert omdat dieren over het algemeen minder schuw zijn wanneer er geen sprake is van jacht in dat gebied. Dieren kunnen op deze manier rustiger foerageren. De Dierenbescherming is geen voorstander van afschot van gezonde dieren. Echter, afschot op de grens van het leefgebied en een doorgaande weg en/of agrarisch gebied kan, om overlast te voorkomen, een tussenmaatregel vormen zolang meer diervriendelijke maatregelen nog niet geïmplementeerd zijn. De Provincie neemt in deze de regierol op zich, zodat maatregelen op termijn door belanghebbenden geïmplementeerd en gefinancierd kunnen worden. Op pagina 16 van de nota geeft de Provincie bijvoorbeeld aan dat er een draaiboek wordt opgesteld waarmee men kan werken zodra de eerste edelherten in Utrecht gesignaleerd worden. De Dierenbescherming zou graag zien dat in dit draaiboek ook preventieve en diervriendelijke maatregelen worden opgenomen die overlast kunnen voorkomen en/of verminderen.³

Reactie: *Een eerste versie van het draaiboek voor Edelherten maakt onderdeel uit van het Faunabeheerplan 2014-2019. Om vestiging van Edelherten een kans te geven zal er ook gekeken worden naar flankerende maatregelen.*

De Dierenbescherming betreurt het dat Wilde zwijnen niet en Damherten alleen in zeer lage aantallen mogen voorkomen in Utrecht. De Provincie heeft een verantwoordelijkheid om biodiversiteitsdoelstellingen te behalen. De aanwezigheid van Wilde zwijnen zal de plantenbiodiversiteit verhogen.⁴

Reactie: *Zoals wij in de aanhef hebben aangegeven is het door Provinciale Staten vastgestelde en recent geëvalueerde hoefdierenbeleid ongewijzigd in de herziening van de Beleidsnota opgenomen. Bij de voorbereiding van het beleid voor Edelhert, Damhert en Wild zwijn zijn verwachte positieve en negatieve aspecten gewogen en is ook de mogelijke positieve bijdrage van Wilde zwijnen aan de biodiversiteit meegewogen. Wij zijn met u van mening dat plaatselijk Wilde zwijnen hieraan een positieve bijdrage kunnen leveren. Er bestaat echter ook vrees dat dit juist een negatieve kan zijn en bepaalde kleine en kwetsbare gebieden negatief door Wilde zwijnen beïnvloed kunnen worden. Bovendien worden andere risico's groot bevonden, en heeft daarom het huidige beleid vorm gekregen.*

3 <http://www.traffic2000.nl/>;
<https://www.natuurmonumenten.nl/groot-wild-enquete>;
<http://www.dierenbescherming.nl/fileupload/Effecten%20van%20populatiebeheer%20op%20gedrag%20van%20ree%20damhert%20edelhert%20en%20wild%20zwijn.pdf>(DB)

4 Zie pagina 185 van het volgende rapport:
<http://www.britishwildboar.org.uk/The%20ecological%20impacts%20of%20wild%20boar%20rooting%20in%20East%20Sussex.pdf> (DB).

3.6 EXOTEN EN VERWILDERDE HUISDIEREN

Graag het verzoek om de Halsbandparkiet op te nemen in het aanwijzingsbesluit en wel voor het vangen en doden. De problematiek is uitvoerig besproken tijdens de totstandkoming van het nieuwe Faunabeheerplan. Tevens vindt er thans onderzoek plaats door CLM die in opdracht van het Team Invasieve Exoten een risico-beoordeling uitvoert en daarbij expliciet ook kijkt naar de (potentiele) schade die deze diersoort kan aanrichten aan de landbouw (FBE).

Reactie: *Wat betreft het opnemen van de Halsbandparkiet in de aanwijzing kunnen wij in een dergelijk besluit alleen de soorten opnemen, die zijn genoemd in bijlage 1 van de regeling beheer en schadebestrijding dieren. De Halsbandparkiet is niet opgenomen in deze bijlage.*

In de tekst wordt alleen gesproken over de in Utrecht aanwezige Muskusrattenbestrijders van het Waterschap Rivierenland. Voor zover bekend is in het westelijk deel van onze provincie de organisatie Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland van het Hoogheemraadschap Rijnland actief (FBE).

Reactie: *De tekst is gewijzigd waardoor Muskusrattenbestrijders aangesteld door besturen van waterschappen en hoogheemraadschappen behoren tot de aangewezen personen.*

Medewerkers van Muskusrattenbeheer hebben een aanwijzing. Hoewel dit op pagina 17 indirect genoemd wordt, zien wij dit graag explicieter vermeld.

Muskus- en Beverratten hebben net als andere soorten een vrijstelling ten behoeve van het voorkomen van belangrijke schade. In paragraaf 2.3.1 worden Muskus- en Beverratten echter niet genoemd. Wij willen dit graag aangevuld hebben. Ook in de bijlage 1 worden de Muskus- en Beverrat (onder 'exoten' 1.2) niet genoemd. Ook dit zien we graag aangevuld, evenals het opnemen van een beschrijving in bijlage 1.1. Verder staat zowel op pagina 17 als op pagina 90 waterschap Rivierenland genoemd. We nemen aan dat dit (ook) Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden moet zijn. We zien dit graag gewijzigd. (HDSR).

Reactie: *De tekst is gewijzigd waardoor Muskusrattenbestrijders aangesteld door besturen van waterschappen en hoogheemraadschappen behoren tot de aangewezen personen.*

De Beverrat en de Muskusrat staan expliciet genoemd in de tweede alinea van paragraaf 3.6 en eveneens in het aanwijzingsbesluit. We zijn van mening dat daarmee uitvoering van de bestrijding van deze exoten afdoende is geregeld.

Er zitten verschillen in de toegestane middelen bij het beheer van de verschillende soorten ganzen.

De middelen voor boerengans en nijlgans zijn beperkter dan voor de andere ganzen in de concept beleidsnota. Van belang is dat voor boerengans en nijlgans dezelfde middelen ingezet kunnen worden als voor de overige benoemde ganzensoorten.

Analoog hieraan zitten er ook verschillen in de toegestane middelen voor enerzijds damhert, edelhert en zwijn, en anderzijds ree, vos en de verschillende ganzensoorten (blz 53-58 & 27-35). Het is onze gezamenlijke wens om bij beheer en schadebestrijding in natuurterreinen in afwijking gebruik te kunnen maken van een geluiddemper (nl. daar waar andere natuur- en recreatieve waarden in het geding zijn) (UL).

Reactie: *In afwijking van artikel 9 zullen wij bij ontheffing het gebruik van vangkooien en lokganzen ook toestaan bij nijlgans en verwilderde boerengans. De tekst van de beleidsnota is in die zin aangepast. Gebruik geluiddemper wordt door ons uitsluitend toegestaan voor het beheer van damherten op de Plantage Willem III vanwege de specifieke beheersproblematiek ter plaatse.*

De Dierenbescherming is geen voorstander van het doden van verwilderde dieren. Het doden heeft geen enkel effect op schadevermindering, omdat de leeggevallen plekken keer op keer worden opgevuld door andere verwilderde dieren. Onderzoek op Schiermonnikoog naar het gedrag van verwilderde katten laat zien dat de dichtheid op dit moment niet hoger is dan in de tijd dat verwilderde katten nog wel geschoten mochten worden

in 1988. De Dierenbescherming zegt niet dat verwilderde katten niet prederen op dieren uit de natuur, maar wel dat het doden van deze dieren om deze predatie tegen te gaan, geen oplossing biedt. Ook als het wel lukt om een verwilderde kat te doden en er komt daarvoor geen verwilderde kat voor terug in de plaats, dan nog is het zo dat hiervoor een andere predator voor terug in de plaats komt (denk aan vossen of marterachtigen). Overlast dient dan ook, waar mogelijk, op diervriendelijke wijze te worden opgelost of te worden geaccepteerd. Deze aanpak wordt breed gedragen en uitgevoerd in andere provincies. Zo mogen verwilderde katten in het merendeel van de provincies niet meer gedood worden. Voor wat betreft postduiven geldt hetzelfde. Het doden van verwilderde postduiven is dweilen met de kraan open. Zolang men postduiven mag houden als huisdier en deze dieren vrij uit mogen vliegen, zullen deze in de natuur terechtkomen. Het doden van deze dieren heeft dan ook geen enkele zin omdat ook hier de lege plekken worden opgevuld door andere duiven. Alhoewel hier in het agrarisch gebied geen structureel onderzoek naar is gedaan, is dit wel bekend voor stadsduiven.⁵

Reactie: Uw zienswijze geeft aanleiding tot wijziging van de Beleidsnota. Wij beschouwen predatie als een natuurlijk en noodzakelijk proces in de natuur. We willen echter zoveel mogelijk voorkomen dat toegevoegde predatoren, in dit geval Verwilderde katten, de rol overnemen van de soorten die van nature voorkomen en maken het bestrijden door middel van een aanwijzingsbesluit mogelijk. Bij Verwilderde duiven in het landelijk gebied is het motief gelegen in het voorkomen en bestrijden van landbouwschade. Omdat Verwilderde duiven geen wild zijn in de zin van de wet, en daardoor niet beperkt kunnen worden door jacht, worden grondgebruikers door middel van de aanwijzing in de mogelijkheid gesteld om schade te beperken.

3.7 VALWILD (VERKEERSSLACHTOFFERS).

Daar waar dieren in nood zijn door ziekte, voedselschaarste of aanrijdingen, vindt de Dierenbescherming afschot ter plekke (het zogenaamde reactieve afschot) acceptabel. In geval van aanrijdingen kan het tijdelijk opvangen voor herstel, mits professioneel, of behandeling ter plekke door een dierenarts een optie zijn (DB).

Reactie: Het is ons bekend dat een deel van de aangereden dieren door dierenambulances worden opgehaald en opgevangen door professionele opvangcentra. Bij sommige dieren is dat veelal geen optie, omdat deze dieren dermate stress-gevoelig zijn, dat dat genezing veelal frustreert. In zulke gevallen is afschot ter plekke de beste oplossing.

3.8 JACHT, BEHEER EN SCHADEBESTRIJDING IN NATUURBESCHERMINGSWETGEBIEDEN

De wet (soortenbescherming) -> wat wordt hiermee bedoeld? (FBE)

Reactie: Wij doelen op het onderdeel soortenbescherming van de Flora- en faunawet. De tekst is aangepast.

⁵ <http://www.np-schiermonnikoog.nl/documents/documents/onderzoek-rug-verwilderde-katten-op-schiermonnikoog.pdf>.
Zie pagina 10 van het volgende rapport: https://www.sovon.nl/sites/default/files/doc/Stadsduiven%20problematiek%20stad%20Groningen_rap2005_03.pdf (DB).

4. OVERIG

4.3 ONDERZOEK EN MONITOREN.

Klopt de zin: "In de Notitie implementatie Flora- en faunawet.. t/m... beperkt behandeld" nog wel? (FBE)

Reactie: *Terechte opmerking. Hoewel de tekst teruggrijpt op een ver verleden is ze niet onjuist. We hebben de paragraaf geactualiseerd en niet relevante delen er uit gehaald.*

Telgegevens van diersoorten verzamelen kan een goede indicatie geven van trends in aantallen. Echter, het geeft niet weer wat het effect is van maatregelen op schadereductie. Om goed te kunnen evalueren of het gevoerde beleid effectief is, is het noodzakelijk om bij te houden op welke percelen verjaagd is, met welke middelen dit gebeurd is (niet dodende of dodende middelen) en hoeveel schade er op het betreffende perceel voorkwam. Het aantal dieren kan niet altijd een op een vertaald worden naar schade. De Provincie Noord-Holland laat zeer hoge zomergans-schadecijfers zien t.o.v. de rest van Nederland, terwijl daar niet de hoogste dichtheid aan dieren voorkomt. Wat hier de reden van is, is met de huidig verzamelde gegevens niet goed te achterhalen. Een nauwkeurige monitoring kan de Provincie helpen om een effectiever beleid te formuleren, wat op termijn zal leiden tot een verlaging van de kosten in het uitkeren van schade.⁶

Reactie: *de monitoringsgegevens zoals ze in de provincie Utrecht verzameld worden geven voor de beleidsformulering en uitvoering de benodigde gegevens. Toch kan het noodzakelijk zijn om aanvullende gegevens beschikbaar te krijgen om antwoord te geven op specifieke vragen. In zulke gevallen kiezen we voor aanvullend onderzoek om in de lacunes te voorzien.*

5. JACHT

De Dierenbescherming is van mening dat de jacht altijd resulteert in dierenleed en een verstoring van de natuurlijke rust. Wanneer bijvoorbeeld op Houtduiven geschoten wordt met hagel zijn de getroffen dieren vaak niet op slag dood. Dit leed is wat de Dierenbescherming betreft onnodig, omdat de jacht op Houtduiven op geen enkele wijze bijdraagt aan schadebestrijding. De jacht vindt plaats in een periode dat veel Houtduiven op doortrek zijn en gewassen al geoogst zijn.⁷

Reactie: *We nemen hier kennis van. Jacht in de zin van de Flora- en faunawet wordt gereguleerd door de Rijksoverheid. Alleen het sluiten van de jacht bij bijzondere omstandigheden is een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten.*

Ook het doden van andere wildsoorten is niet noodzakelijk om in een later stadium schade te voorkomen. Neem als voorbeeld de Haas. Deze diersoort heeft het in het Nederlandse landschap al erg moeilijk. Veel dieren worden gedood in het verkeer of door predatie. Deze factoren zijn al meer dan voldoende om de populatie 'onder controle' te houden. Sterker nog, de populatie Hazen neemt de laatste dertig jaar gestaag af. Extra druk op de populatie door jacht is wat de Dierenbescherming betreft dan ook niet wenselijk. Ook Fazanten komen nauwelijks meer voor in het Nederlandse agrarische landschap. Met andere woorden,

⁶ http://www.dierenbescherming.nl/fileupload/Ganzen_in_Nederland.pdf (DB)

⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=sJk5Dq3DZVo>;

<http://www.natuurbericht.nl/?id=9609&cat=iogjakof> (DB).

de Provincie doet er goed aan om jacht op haar gronden niet toe te staan. Bij eventuele overlast biedt de wet de mogelijkheid om via ontheffing in te grijpen.⁸

Reactie: *Zie antwoord op vorige vraag. Wij willen niet bepalen dat jacht op provinciale gronden geheel uitgesloten is. Er kunnen situaties zijn waarbij jacht een bijdrage kan leveren aan het beperken van schade.*

7. COMMUNICATIE

Wat zijn de nieuwe provinciale ambities m.b.t. communicatie? (FBE)

Reactie: *Deze paragraaf geeft nog voldoende speling om alle vormen van communicatie te kunnen benutten in uiteenlopende situaties, zowel pro- als reactief.*

BIJLAGE 1 BELEIDSREGELS VOOR VRIJSTELLING, ONTHEFFING EN AANWIJZING

Algemeen

Breidt het aantal behandelde dieren uit conform de behandelde dieren in het Faunabeheerplan (FBE)

Neem de mogelijkheid op om Dassen te vangen en te verplaatsen (FBE)

Neem de mogelijkheid op om Steenmarters te vangen en te verplaatsen (FBE)

Reactie: *Wij zien op dit moment geen aanleiding om het op te nemen. Mocht zich een probleem aandienen dan kunnen we een ontheffing op basis van een gemotiveerde aanvraag mogelijk verlenen.*

Brandgans / Canadese gans / Grauwe gans / Kolgans

Ganzenbeheerplan; het onderdeel ganzen maakt thans integraal deel uit van het nieuwe Faunabeheerplan (FBE)
Mogelijkheid tot gebruik van de middelen: lokvoer en het beheer op zon- en feestdagen zijn niet opgenomen in de tekst. Graag deze toevoegen (FBE)

Voorts vermeldt de tekst niet dat voor een daadwerkelijke doelrealisatie ook elektrische/motorische/ akoestische lokmiddelen noodzakelijk zijn alsmede semi-automatische hagelgeweren met een magazijn dat meer dan 2 patronen mag bevatten (FBE)

Reactie: *De mogelijkheid om populatiereductie ook tijdens zon- en feestdagen toe te staan voor de soorten Grauwe gans en Brandgans zijn inmiddels opgenomen in de tekst van paragraaf 3.3. Bij de 'ontheffingsperiode(n) en tijdstippen' in de beleidsregels voor deze ganzensoorten is geen beperking ten aanzien van zon- en feestdagen opgenomen. Hierdoor is het gebruik van de ontheffing tijdens zon- en feestdagen niet beperkt.*

Spreeuw

Op welke wijze wordt thans de handel en consumptie van deze diersoort geregeld? (FBE)

Reactie: *Thans is dit niet mogelijk. In de beleidsnota is, mede gelet op de duurzaamheid, opgenomen dat ontheffing kan worden verleend van het verbod van artikel 13, eerste lid, van de wet om handel en commercieel gebruik van Spreeuwen die worden gedood in het kader van de schadebestrijding. Om die reden is de mogelijkheid om Spreeuw te doden ook uit de vrijstelling verwijderd, omdat nu een ontheffing moet worden verleend. De tekst is niet gewijzigd.*

⁸ <http://www.zoogdiervereniging.nl/node/1382>;
<https://www.sovon.nl/nl/soort/3940> (DB).

Gaai

Onduidelijke tekst: “zonodig gedurende eerste twee jaar vaststellen.” (FBE)

Reactie: De tekst is gewijzigd in “Van 1 juni tot 1 november”.

Roek

Bij de ontheffingsperiode wordt een uitzondering gemaakt voor de broedperiode. De FBE attendeert u op het feit dat dit een periode is waarop de kans op schade groot is aangezien het broedseizoen overeenkomt met de kiemperiode van o.a. mais, granen en peulvruchten (FBE).

Reactie: We hebben de uitzondering geschrapt, maar zullen iedere aanvraag aan de staat van instandhouding toetsen.

Zwarte kraai

Zie de opmerking bij Spreeuw; hier is wel in de tekst aandacht besteedt aan de handel en consumptie van de betreffende diersoort (FBE).

Reactie: Dezelfde tekst is tevens opgenomen bij de Spreeuw (bij ‘beleid’ onder punt 3).

Damhert/Wild zwijn/Edelhert

Tekstueel: Stichting Valwild dit moet zijn Stichting Valwild Utrecht (FBE)

Reactie: We hebben de naam gewijzigd.

Verzoek tot het checken of de tekst voldoende mogelijkheden biedt voor de inzet, indien noodzakelijk, van de middelen: geweer + geluidsdemper, kunstlicht en restlichtkijker (FBE)

Reactie: Bij de betreffende soortbesprekingen is aangegeven dat, in afwijking van artikel 7 van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren, ontheffing kan worden verleend van het bepaalde in artikel 7, zesde en negende lid. Hiermee wordt de mogelijkheid geboden om een ontheffing te verlenen voor deze middelen.

Edelhert

Preventieve maatregelen zijn bij populatiebeheer Edelherten niet van toepassing (FBE)

Reactie: Inderdaad zijn preventieve maatregelen bij populatiebeheer niet aan de orde. Er kan zich echter een situatie voordoen, waarbij aanvullend op populatiebeheer ontheffing wordt gevraagd om belangrijke (gewas) schade te voorkomen of bestrijden. In een dergelijk geval wordt wel beoordeeld of preventieve maatregelen genomen kunnen worden.

Edelhert: vermeld wordt dat overig afschot jaarrond in de gehele provincie is toegestaan m.u.v. de Utrechtse Heuvelrug en de Gelderse vallei. In deze gebieden is slechts populatiebeheer mogelijk. De FBE attendeert u op het feit dat indien er zich buiten deze periode een calamiteitssituatie op de Utrechtse Heuvelrug of Gelderse Vallei voordoet er géén mogelijkheid bestaat voor afschot. Dit achten wij niet verstandig (FBE).

Reactie: We hebben deze beperking in de tekst laten vervallen om verwarring over de mogelijkheid van ingrijpen te voorkomen.

Ree

Stichting Valwild = Stichting Valwild Utrecht (FBE).

Reactie: We hebben de naam gewijzigd.

Het Reeënbeheerplan maakt thans integraal onderdeel uit van het Faunabeheerplan (FBE).

Reactie: Terechte opmerking. Wij hebben de tekst geactualiseerd

Er wordt geen link gelegd met het nieuwe Reeënbeheer en de overeengekomen werkwijze zoals vastgesteld in het Faunabeheerplan (FBE).

Reactie: *De nieuwe werkwijze waarbij naast een beheerplan voor vijf jaren met jaarlijkse werkplannen gewerkt gaat worden, maakt het flexibele beheer zoals beschreven in het Faunabeheerplan 2014-2019 mogelijk. Ook het toestaan van beheer gedurende het gehele jaar maakt een flexibele invulling, zoals nodig kan zijn bij verschuivingen van de seizoenen, bijvoorbeeld een erg laat voorjaar.*

DRAAIBOEK BIJZONDERE WEERSOMSTANDIGHEDEN

De FBE adviseert u te streven naar een landelijk draaiboek en minimaal rekening te houden met het beleid van de omliggende provincies dienaangaande (FBE).

Reactie: In paragraaf 5.3 wordt aangegeven dat wij daar naar streven. Wij zullen, zodra er een uniforme werkwijze interprovinciaal is vastgesteld, deze zo veel mogelijk implementeren. Tot die tijd wordt er, voor er tot sluiting (of opheffing hiervan) wordt overgegaan, contact opgenomen met de omliggende provincies.

BIJLAGE 5 VERORDENING SCHADEBESTRIJDING DIEREN PROVINCIE UTRECHT

In artikel 6 van deze bijlage wordt de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2014 echter ingetrokken. De bedoeling van deze bijlage is ons niet duidelijk (UL).

Reactie: *Gedoeld werd op de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2004. Dit is inmiddels in de Beleidsnota aangepast.*

Bijlage 2 van de Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht staat haaks op de afspraken die gemaakt zijn in het PGU-overleg. Mogelijk is hier een verouderde versie van deze verordening opgenomen. Wij verzoeken u deze bijlage aan te passen op basis van de PGU-afspraken (UL).

Reactie: *De bedoeling van genoemde bijlage is om gedurende de winterperiode in principe uitsluitend verjagen met ondersteunend afschot toe te staan op kwetsbare gewassen zijnde nog oogstbare akker- gewassen en pas ingezaaid grasland. Dat laatste is gedefinieerd als vanaf 1 augustus voorafgaand aan de betreffende winter ingezaaid of doorgezaaid grasland. Dit is een onderdeel van de invulling van de winterrust zoals in het PGU is overeengekomen.*

BIJLAGE 6 BESLUIT AANWIJZING PERSONEN

Verzoek tot uitbreiding van de hierin opgenomen lijst met de soort: Halsbandparkieten (middel: vangen en doden) (FBE)

Reactie: *In een aanwijzingsbesluit kunnen alleen soorten worden opgenomen welke zijn genoemd in bijlage 1 van de regeling beheer en schadebestrijding dieren. De Halsbandparkiet is niet opgenomen in deze bijlage.*

Colofon:

Tekst:

Afdeling Fysieke Leefomgeving, Vergunningverlening en Handhaving.

Fotografie:

Faunafotografie Ton Richter

Gerrit Visscher

Jan Berkhof

Jandirk Kievit

Rob Schuitemaker

iStock en Shutterstock

Eindedactie:

Afdeling Fysieke Leefomgeving.

Vormgeving

Pier 19 Grafisch ontwerpers, Utrecht

Drukwerkbegeleiding

MultiMediaCentrum provincie Utrecht

© provincie Utrecht, 2015

